

C06-1997

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Jaarverslag

I
99
7

Stichting
Collectieve
Propaganda
van het
Nederlandse
Boek

te Amsterdam in de vorm van een Historisch Kinderboekenbal te gieten. Meer dan 200 kinderen schilderden op een blanco Publex-affiche hun eigen impressie van het tijdmachine-thema. Van 7 tot 13 oktober hingen deze affiches in Amsterdam, een expositie en een campagne tegelijk.

Sponsor Pickwick bood de basisscholen die deelnamen aan de Kinderboekenweek een Kinderboeken-theeparty aan. Tegelijk verrijkte Pickwick de 13 000 lespakketten van de CPNB met ex-librisvellen, getekend door Jan Jutte. De boekwinkels deelden exlibrisen uit, net als vorig jaar samen met een zakje thee. De sponsorbijdrage van Pickwick maakte uitzending van een tv-spot tijdens de tweede helft van de Kinderboekenweek mogelijk. Paul van Loon speelde er de hoofdrol in.

Er gingen 267 000 Kinderboekenmolens de deur uit, 292 000 huis-aan-huiskranten en 225 000 exemplaren van de derde editie van De Voorleesgids (respectievelijk 260 000, 337 000 en 350 000 in 1996). Op advies van Stichting Lezen subsidieerde het Ministerie van OCenW opnieuw de verspreiding van De Voorleesgids naar peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Bovendien werd voor hen voor de eerste maal een Kinderboekenweek-voorleespakket ontwikkeld, met daarin affiches, een exemplaar van het prentenboekje van Max Velthuis en een instructieve brochure voor de leiding. Het pakket werd door één op de zes peuterspeelzalen en kinderdagverblijven aangeschaft.

Jeugdboekencampagne

De jeugdboekencampagne heeft tot doel om, via een gemeenschappelijke inspanning van scholen voor voortgezet onderwijs, bibliotheken en de boekhandel, kinderen van twaalf tot zestien jaar met het boek en het lezen in aanraking te houden.

Zag in 1996 de jeugdboekengids S.Y.P.R.A.B. het levenslicht, in het verslagjaar werden de contouren zichtbaar van een afzonderlijke jeugdboekencampagne. Een nieuwe schepping, resultaat van drie ingrepen: licht de twaalfplussers uit de Kinderboekenmolen en bedien ze met S.Y.P.R.A.B.; licht dezelfde leeftijdscategorie uit de toekenning van de Griffels en richt er een eigen prijs voor in, de Gouden Zoen; doe hetzelfde met de Kinderjury en maak een begin met De Jonge Jury.

En zo heeft de CPNB zich op het glibberige pad van de jongerenmarketing begeven. Ze werd begeleid door verspreide kritiek, omdat daarbij wel eens een woordje Engels wordt gebruikt (Shock Your Parents, Read A Book). En door talrijke aanmoedigingen van de kant van de bibliotheken en het voortgezet onderwijs, waar men zich door de jeugdboekencampagne gesteund voelt in het streven om de jeugd ook na de basisschool aan het lezen te houden.

De eerste Gouden Zoenjury, samengesteld uit Harry Bekkering (voorzitter), Ingrid Brouwer, Casper Markesteijn, Francine Sminck en Emilie Vermeer, kende de Gouden Zoen toe aan Karlijn Stoffels voor haar debuutroman *Mosje en Reizele* (Querido). Er waren Zilveren Zoenen voor *Gebr.* van Ted van Lieshout (Van

Goor) en *De Memmys* van Sylvia Waugh (Gottmer). En er waren twee eervolle vermeldingen.

De prijsuitreiking vond op 14 augustus plaats in De Rode Hoed in Amsterdam.

Ook vormde die bijeenkomst het startschot voor De Jonge Jury, net als de Kinderjury een gezamenlijk initiatief van CPNB, NBLC en NPS, ditmaal in samenwerking met de Stichting Schrijvers School Samenleving. Op advies van Stichting Lezen verleent het Ministerie van OCenW financiële steun. Tot einde januari 1998 kregen leerlingen in de eerste drie klassen van het voortgezet onderwijs de tijd om hun oordeel te geven over de jeugdboeken die verschenen zijn in 1995 en 1996. Om ze op weg te helpen in dit aanbod en om docenten die in de klas aandacht aan De Jonge Jury willen geven, te ondersteunen, werd een dertigtal titels tot *kerntitel* uitgeroepen. Ze vormen een dwarsdoorsnede van het aanbod: van oorlogsboeken, paardenboeken en misdadromans tot griezelboeken en boeken over historische of actuele thema's. De kerntitels stonden centraal in een handleiding voor het onderwijs, terwijl de boekhandel ze gedurende een maand met vijf gulden korting aanbod. Voor deze eerste jurering werden 850 deelnamepakketten verspreid over bibliotheken, scholen en boekhandels. Het betekent dat minimaal tien procent van de scholen voor voortgezet onderwijs aan De Jonge Jury deelneemt.

Daarnaast kregen de dertig kerntitels een voorname plaats in de tweede editie van de jeugdboekengids S.Y.P.R.A.B., die opnieuw in een oplage van 160 000 exemplaren verspreid werd. Waarmee een dekking van twintig procent in de doelgroep gewaarborgd is.

Griffels en Penselen

De toekenning van Griffels en Penselen heeft tot doel de aandacht van ouders en kinderen te richten op het hoogwaardige, nieuwe kinderboek.

Het eerste Gouden Penseel werd in 1973 toegekend, het vijftiende kon dus in 1997 verwacht worden. Voldoende reden om iets extra's te doen – en wel de toekenning voor één keer van een speciaal Oeuvre Penseel, bestemd voor een tekenaar die al die jaren bij de toekenning van het Gouden Penseel buiten de boot was gevallen. Een driekoppige jury bestaande uit Pieter van Delft, Margreet Ruardi en Truusje Vrooland-Löb (voorzitter) kende – onder het ondubbelzinnige motto *Fiep Fiep Hoera!* – de prijs toe aan Fiep Westendorp, illustrator van Mies Bouhuys, Han G. Hoekstra en bovenal Annie M.G. Schmidt.

Tijdens een feestelijke lunch op 7 september in de Renaissance Koepelzaal in Amsterdam nam de laureaat de prijs in ontvangst uit handen van viervoudig Gouden Penseelwinnaar Max Velthuis. Tegelijk werd een jubileumuitgave gepresenteerd, waarin alle negentien winnaars van de vijftiende Gouden Penselen een hommage aan Fiep Westendorp brachten met een eigen illustratie bij het eerste hoofdstuk van *Pluk van de Petteflet*.

Niet te vergeten: de gewone 'worp' Griffels en Penselen. Met een Gouden Griffel voor Sjoerd Kuyper

Elfde Uur en een centrale rol in de Ster-spot van de CPNB, die tussen zaterdag 15 en donderdag 20 maart 27 uitzendingen beleefde. Ook figureerde het geschenk in een campagne in de Amsterdamseabri's.

Bij wijze van essay schreef Gerrit Komrij *Niet te geloven*, een 'prieelgesprek' tussen 'een relimaan, een reliëf en een reliëf', goed voor 70 000 bestellingen (59 000 in 1996) en een integrale uitvoering op de Vpro-radio, gebracht door Klaas Vos, A.J. Heerma van Voss en Komrij zelf. Dankzij massale advertentiedeelnamen van uitgeverijzijde kon de omvang van het Boekenweekmagazine *Mijn God* uitdijen tot 64 pagina's bij een oplage van 138 000 exemplaren (125 000 in 1996). Het blad kwam tot stand onder redactie van Gerben Hellinga, Marjoleine de Vos en Ton van der Worp. Het coverbeeld van het magazine, ontworpen door Jaap van der Zwan, keerde terug in een anderhalve meter lange winkelbanier.

En dan het jaarlijkse Boekenbal, dit keer omgedoopt in *Het Verlicht Boekenbal*. De genodigden konden alvast in de stemming komen met een gipsen Mariabeeld en een citaat van Gerard Reve. Raymond van het Groenewoud verzorgde op die elfde maart in de Amsterdamse Stadsschouwburg het voorprogramma, ingeleid door Dominee Gremdaat, begeleid door het Hemels Strijkkwartet en uitgeleid door The Survival Singers. Aan het feest werd medewerking verleend door Koperensemble TellBrass, De Zwitserse Garde, De Drie Deugden, Vic van de Reijt & Ron Tebbens, Mezzo Macho, The Blue Maria's, Mazzeltov, Coen Bais met een ligconcert, de Dopegezinde Gemeente en opnieuw Raymond van het Groenewoud, ditmaal met zijn Straffe Mannen. De versiering van het Bal, via een half dozijn tv-reportages volop naar buiten gebracht, leidde tot kamervragen van de RPF-fractie.

Die versiering was in de vertrouwde handen van Joep Mutsaers, Leontine Franssen en Miep de Lange, bijgestaan door een grote ploeg studenten en oud-studenten van de Hogeschool Gelderland in Nijmegen. *Pièce de résistance* waren zes kolossale olieverfschilderijen van Nederlandse auteurs in Sixtijnse poses, geschilderd door Ine Laurant en Bart Bakker. Om middernacht werden ze onder slagvaardige leiding van veilingmeester Bubb Kuiper bij opbod verkocht. De opbrengst, f34 700, kwam ten goede aan het werk van het Rushdie Defence Committee Nederland. Waarmee het Boekenbal niet alleen de traditionele knipoog opleverde, bij een heikel onderwerp niet door iedereen gewaardeerd, maar ook kort en bondig religieus fanatisme aan de kaak stelde.

Maand van het Spannende Boek

31 MEI T/M 30 JUNI

De Maand van het Spannende Boek heeft tot doel de minder regelmatige boekenlezer tot boekhandelsbezoek, respectievelijk het lezen van een boek te brengen.

De thriller *Rookgordijn* van Phillip Margolin stond centraal in de Maand van het Spannende Boek. Om het cadeau te kunnen geven bij aankoop van f29,50 aan boe-

ken bestelden de Nederlandse boekverkopers er 355 000 exemplaren van (347.000 in 1996, waarvan echter 20 000 voor Vlaanderen). Eind mei bracht ex-advocaat Margolin een bezoek aan Nederland. Hij trad onder meer op tijdens de CPNB-persconferentie in het Amsterdamse Gerechtshof, samen met Ton van Dijk, Arjan Peters en strafpleiter Mr. Gerard Spong.

Voor de tweede maal was op Radio 5 de Week van de Spannende Radio te beluisteren, met een speciale radiod Thriller van Tomas Ross, extra aandacht voor de nominaties voor Bruna's Gouden Strop en veel 'spannende' items in de verschillende cultuurmagazines. Vertrouwde elementen als de Detective- en Thrillergids van Vrij Nederland en de toekenning van Bruna's Gouden Strop (aan Bob Mendes) hielpen om het bedje voor het spannende boek op het juiste moment op te schudden.

Een miljoen CPNB-kranten vonden hun weg via huis-aan-huisverspreiding, boekwinkels en bibliotheken, en in de regio Amsterdam als advertentiebijlage van De Telegraaf. Opnieuw was er een Ster-spot, die tussen 1 en 13 juni 23 maal werd uitgezonden.

Kinderboekenweek

I T/M 11 OKTOBER

De Kinderboekenweek heeft tot doel om, via een gemeenschappelijke inspanning van basisscholen, bibliotheken en de boekhandel, kinderen tot en met elf jaar met het boek en het lezen in aanraking te brengen. Het jaarlijkse thema van de Kinderboekenweek dient om meer samenhang en effect te geven aan de activiteiten waarmee alle betrokkenen aan de Kinderboekenweek invulling geven.

Drangheken bij de voorleesmiddagen en signeersessies van Paul van Loon: het was een sterke Kinderboekenweek, met over de volle breedte van de boekhandel gerapporteerde omzettingen van vijf procent en meer. Het weerspiegelt het gunstige klimaat waarin het kinderboek zich mag koesteren: een afzetstijging van veertien procent over 1996. En het is de vrucht van de inspanningen die alle betrokkenen gedurende vele jaren geleverd hebben. Dat Paul van Loon tijdens de halfjaarlijkse persconferentie en de openingsmiddag *Stairway to heaven* op zijn gitaar ten gehore bracht, mag achteraf toepasselijk heten.

De verwachtingen waren meteen al hoog gespannen. Van het Kinderboekenweekgeschenk *LYC-DROP* van Paul van Loon bestelde de boekhandel het extreem hoge aantal van 281 000 exemplaren (239 000 in 1996). Goed voor een dekking van één op vier in gezinnen met kinderen in de leeftijd van zes tot elf jaar. En van het prentenboekje *Olifant en de tijdmachine* van Max Velthuis moesten er maar liefst 119 000 stuks opgelegd worden (82 000 in 1996). Toch wist het publiek de verwachtingen nog te overtreffen, zodanig dat de winnaars van de Gouden Griffel en het Gouden Penseel op het cruciale moment in herdruk waren.

Wat nog meer? Het thema was *De Tijdmachine – terug naar toen*. Aanleiding om de openingsmiddag op 1 oktober in de Zuiveringshal van de Westergasfabriek

Voorwoord

De Stichting CPNB is opgericht door de branche-organisaties van boekverkopers en uitgevers, en heeft tot doel het lezen van boeken en het boekenbezit te stimuleren. Zij werkt daartoe samen met de auteurs, de bibliotheken en de overheid.

Hoezeer het voortbestaan van instituties als de CPNB ook verankerd ligt in stichtingsaktes en statuten, minstens even belangrijk is, zo blijkt vaak achteraf, de persoonlijke inzet van bestuurders of directeuren. In 1997 zijn ons twee inspirerende voorgangers ontvallen. Op 20 februari overleed Wim Schouten, oud-directeur van De Bezige Bij en later groepsdirecteur algemene boeken van Kluwer. Van 1951 af was hij gedurende 35 jaar vele malen voor de CPNB actief, als bestuurslid, als voorzitter en rond 1982 als interim-directeur. Een enthousiaste en zeer betrokken boekenman in hart en nieren.

Hent van der Horst, overleden op 27 september 1997, begon vroeg in de jaren vijftig als medewerker bij de CPNB en vervulde van 1955 tot 1964 een directiefunctie. Als voormalig toneelspeler was hij de grote animator van de toneelstukken waarmee het Boekenbal in die jaren een reputatie verwierf. Het boekenvak is zowel Van der Horst als Schouten veel dank verschuldigd.

Inspeland op segmentatie van de markt, werd het aanbod van acties verder uitgebouwd en gedifferentieerd, zo schreven we in het jaarverslag over 1996. Het blijkt een rode draad in het beleid van de CPNB. Zo werd in 1997 voor de lezers- en leeftijdsgroep van 12 jaar en ouder, voor wie een jaar eerder de S.Y.P.R.A.B.-gids was ontwikkeld, een speciale prijs ingesteld ter vervanging van de Gouden Griffel voor die leeftijdscategorie, de Gouden Zoen. De eerste Gouden Zoen werd op 14 augustus uitgereikt aan Karlijn Stoffels voor haar roman *Mosje en Reizele*. Zo vlak voor het nieuwe schooljaar een mooi aangrijpingspunt voor het voortgezet onderwijs.

Tevens werden voorbereidingen getroffen voor een meer gestructureerde aanpak van de aandacht voor non-fictie, een wens die bij vele uitgevers leeft. De CPNB onderstreept daarmee de veelzijdigheid van het boekenaanbod.

Een ander wapenfeit betrof De Best Verzorgde Boeken. In overleg met de Grafische Cultuurstichting KVG0 en de ontwerpersorganisatie BNO is besloten om De Best Verzorgde Boeken in een aparte stichting onder te brengen. De CPNB blijft er via een bestuurszetel nauw bij betrokken, maar de continuïteit lijkt gebaat bij een zelfstandiger status.

Achter de veelheid aan acties en activiteiten die de CPNB ontwikkelt, en die telkenjare toeneemt, staat een kleine en buitengewoon professionele staf. In de organisatie zijn twee projectleidersfuncties verbijzonderd, waardoor gaandeweg van een projectorganisatie sprake is. De kwetsbaarheid neemt daardoor af en de werkdruk is beter verdeeld.

Een welgemeend woord van dank en waardering voor directie en medewerkers van het CPNB-bureau is hier op zijn plaats. Wie dit jaarverslag doorneemt en de bureaubezetting nog eens in oenschouw neemt, zal die waardering ten volle onderschrijven.

De samenwerking met vele vakgenoten, in adviesgroepen en commissies is eveneens een grote steun. Het is een belangrijke voorwaarde voor een succesvol CPNB-beleid.

Het bestuur van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek
Pieter F.M. de Jong *voorzitter*

Boekenweek

12 T/M 22 MAART

De Boekenweek heeft tot doel de positie van het algemene boek in de samenleving steviger te verankeren, eerst en vooral door het publiek te laten ontdekken welk een rijk boekenaanbod er het hele jaar rond in de boekwinkels te vinden is.

Het jaarlijkse Boekenweekthema dient om meer samenhang en effect te geven aan de activiteiten waarmee uitgevers en boekverkopers aan de Boekenweek invulling geven.

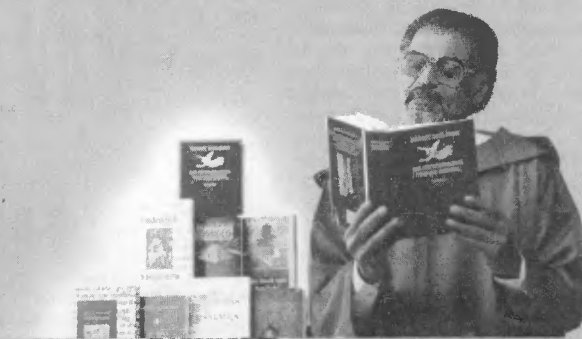
Priester Antoine Bodar leest in een *Haggada*, new-age ondernemer Ronald Jan Heijn heeft de laatste Bijbel-editie van de K&S in zijn hand, Imam Kadri El-Helou van het Moslim Informatie Centrum Nederland raadpleegt *De ontdekking van de hemel*, bestsellerdominee Nico ter Linden verdiept zich in de *Bhagavadgita*, Aad

Nuis heeft de staatszaken terzijde gelegd voor een blik in de Koran en rabijn Awraham Soetendorp is in *Dialog met de natuur*. *Lezen en laten lezen* staat er boven. Het is het centrale affiche van de Boekenweek 1997. Beter dan wat ook toont het de manier waarop de CPNB het Boekenweekthema *Mijn God* heeft aangesneden.

Religie, zingeving, levensbeschouwing, spiritualiteit. Een breed en heikel onderwerp, dat vroeger of later wel aan de beurt móest komen als Boekenweekthema. De gekozen aanpak vormde de opmaat voor een geslaagde Boekenweek, met een langer durende omzetsstimulans voor een groot aantal titels van levensbeschouwelijke aard.

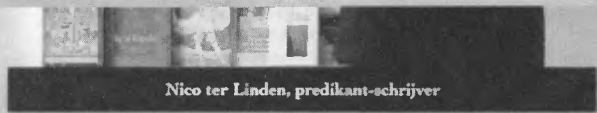
De elementen op een rijtje. Renate Dorrestein schreef het Boekenweekgeschenk *Want dit is mijn lichaam*. Er werden 641 000 exemplaren van besteld (643 000 in 1996). Van haar talloze publicitaire optredens zijn er twee het waard hier vermeld te worden: een gesprek met Andries Knevel in het EO-programma Het

Lezen en laten lezen

K 1997 **GOD** 12-22 MAART

BOEKENWEEK

MLIN

geheel (of gedeeltelijk) geproduceerd worden, nu schriftelijk toestemming van de CPNB

Kerken haken in op thema Boekenweek met krant

In een oplage van een miljoen stuks verspreiden de kerken, met het oog op de Boekenweek, de komende weken een gratis krant. Omdat het thema van de Boekenweek 'Mijn God' is, willen de kerken daarop inhaken. 'God te boek', luidt hun antwoord.

Behalve een krant worden ook posters en prentbriefkaarten uitgegeven. Voor jongeren is een 'multimediaal cadeautje' beschikbaar. Op Internet is een homepage gemaakt, die

bereikbaar is op het adres: [Http://www.antenna.nl/mijngod](http://www.antenna.nl/mijngod). De Samen-op-wegkerken hebben het thema van de Boekenweek, half maart, als een uitdaging ervaren. Vanuit de christelijke traditie willen ze daarop aansluiten. In de krant komt schrijfster Renate Dorrestein aan het woord, die ingaat 'op de aan waanzin grenzende behoefte van de mens het hele bestaan te beheersen.'

Studentenpredikant Bernard Rootmensen vraagt zich af over

welke God wij het hebben, als we zeggen 'Mijn God'. Hij belicht de achtergronden van de wederoplevende religieuze belangstelling. Hij roept de lezers verder op zich los te maken van verwrongen en soms karikatuurale godsbeelden.

Verder zijn er bijdragen over bibliodrama, een gesprek met Lieselore Gerritsen, en artikelen van rabbijn Soetendorp, Maria de Groot en Jos Brink. Een agenda vermeldt plaatselijke initiatieven, waaronder themadiensten.

informatie: Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer. Tel. 079-3628628

De Arbeiderspers komt met herdruk schoolcatechismus

AMSTERDAM (ANP) - De Amsterdamse uitgeverij De Arbeiderspers heeft samen met het aartsbisdom Utrecht een herdruk van de beroemde schoolcatechismus voor het lager onderwijs uitgegeven.

Het gaat om een ongewijzigde herdruk van de uitgave die in 1948 door kardinaal De Jong in het Utrechtse bisdom werd uitgebracht. Volgens uitgever R. Dietz hangt de herdruk samen met het thema *Mijn God* van de komende Boekenweek, die van 12 tot en met 22 maart plaatsvindt. De voorbereiding voor die week deed Dietz herinneren aan zijn eigen katholieke schoolopvoeding. Ook hij moest, net als ieder ander katholiek kind, gedurende drie jaar de reeks 'deftige' vragen en antwoorden uit zijn hoofd leren. „Je snapte er geen barst van, het kweekte verballisme.”

De oplage van de heruitgave telt 5000 exemplaren en is bedoeld als 'merkwaardig nostalgisch product', aldus Dietz. Hij benadrukte gisteren dat het niet gaat om 'een aanval van bekeringsjiver' door De Arbeiderspers.

In zijn voorwoord schrijft de Utrechtse kardinaal en aartsbischop Simonis dat de heruitgave 'meer is dan een nostalgische terugkeer naar onze kinderjaren'. Het stelt „ons voor de vraag hoe wij de christelijke geloofstraditie aan de komende generaties doorgeven. Dat is niet alleen een taak voor de kerk.”

Volgens prof. dr. J. Roes, hoogleraar geschiedenis van het Nederlands katholicisme, is de uitgave uit 1948 historisch van belang. Het antwoord op de eerste vraag ('Waartoe zijn wij op aarde?') betekende volgens hem een aardverschuiving in vergelijking met de catechismus uit 1910. De mens was in beide uitgaven op aarde om God te dienen, maar in 1910 uitsluitend om 'daardoor in de hemel te komen' en vanaf 1948 om 'daardoor hier en hierna als gelukkig te zijn'.

De schoolcatechismus van 1948 verdween in 1966, na felle discussies in de rooms-katholieke kerk over onder meer de vorm waarin de katholieke leer aan kinderen werd geleerd.

CPNB vestigt aandacht op actieboek CLK

Van onze supplementsredactie

ALKMAAR - De stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) zal volgend jaar ook de aandacht op het alternatieve actieboek van het Christelijke Lektuur Kontakt (CLK) vestigen. Dat maakt CLK-voorzitter R. Noorda bekend in een interview met deze krant, dat morgen verschijnt.

De CPNB heeft voor de Boekenweek 1997 het thema "Mijn god" gekozen. Het CLK wil daarop met een „toegespitst actieboek” inspelen. In december hoopt Noorda bekend te kunnen maken wie het actieboek gaat schrijven. Het CLK wil ook een aantal activiteiten ontwikkelen die bij het boekenweekthema aansluiten, maar „met behoud van onze eigen identiteit.

We proberen bijvoorbeeld een overzicht van actuele uitgaven op het gebied van godsdienst samen te stellen, die in onze achterban beschikbaar zijn”, zegt Noorda.

Directeur H. J. Kraima van de CPNB bevestigt desgevraagd het aanbod volgend jaar activiteiten van het CLK onder de aandacht te brengen. „Het gaat de komende Boekenweek om religie en religieus gevoel. Dat kan voor een aantal boekhandels aanleiding zijn iets met het christelijke boek te doen. Daarover moeten ze goed worden geïnformeerd”. Het gaat volgens Kraima in principe om een eenmalig aanbod richting het CLK, speciaal vanwege het thema dat volgend jaar in de Boekenweek centraal staat.

Goedkopere bijbels in Boekenweek

HAARLEM - Het Nederlands Bijbelgenootschap biedt tijdens de komende Boekenweek twee bijbeluitgaven tegen verlaagde prijzen aan. De Boekenweek, die van 12 tot en met 22 maart plaatsvindt, staat dit jaar in het teken van het thema *Mijn God*. Het NBS biedt het Nieuwe Testament en de Psalmen in twee vertalingen vijf gulden goedkoper aan. Het gaat om de NBS-vertaling uit 1951 en de herziening van de Groot Nieuws Bijbel in alledaags Nederlands.

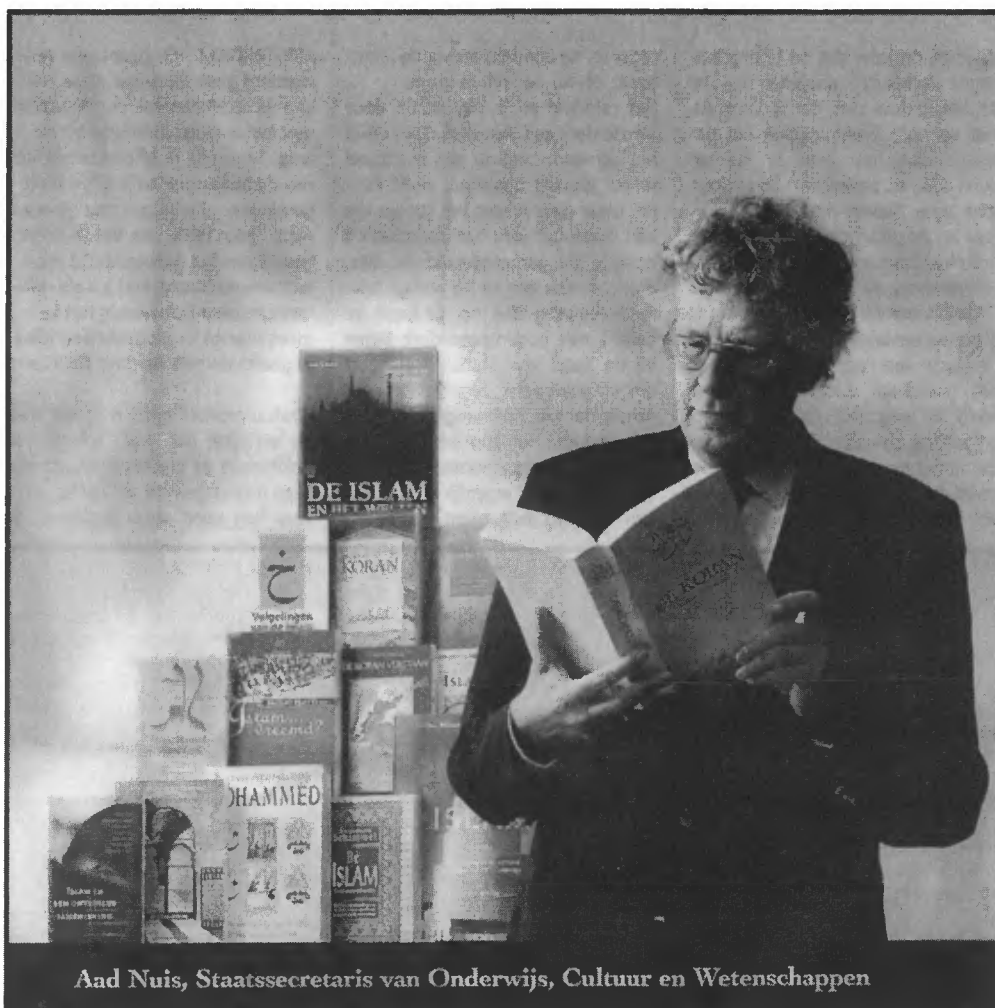
Gevaren die de ziel in willen

Op 12 maart barst de boekenweek los onder het thema 'Mijn God'. Op een boekhandelsposter poseren zes mannen met een boek dat niet direct bij hun levensvisie past. Wat bijvoorbeeld heeft de rabbijn met Irene van Lippe B., de predikant met de Bhagavad-gita, de imam met Mulisch. Vandaag de zesde en laatste aflevering: de staatssecretaris met de Koran.

door Koert van der Velde

„De sessies met de fotograaf duurden zo lang dat ik ondertussen bijna wel een hele soera had kunnen lezen. Ik had geen idee dat ik poseerde met een speciaal soort Koran: die van de Ahmadiyya. Dus die geloven dat Jezus na de poging tot kruisiging naar India is gevlucht en daar 120 jaar oud is geworden? En in de inleiding wordt op een nogal intolerante manier polemiek gevoerd tegen joden en christenen? Dat wist ik niet. Als ik het wel had geweten, dan had ik eveneens met dit boek geposeerd. Sterker nog, nu ik dit hoor vind ik het zelfs nóg leuker – het boek van een minderheid van een minderheid. En nu laat ik per ongeluk ook nog zien dat iedere minderheid respect verdient, zelfs als die een beetje intolerant is.

Dit klinkt wel positief, maar zo onschuldig is het niet. Want boeken zijn 'gevaars die de ziel in willen', ze kunnen je confronteren met zaken waarmee je liever niet geconfronteerd wil worden. Daardoor hebben ze een kracht in zichzelf. Die krachten moet je in jezelf durven toelaten. Misschien zal het je veranderen. Lezen is niet iets vrijblijvends. Om dit aspect van het lezen te propageren had ik in

Aad Nuis, Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Aad Nuis, staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen, met Koran op de boekenweekaftiche

principe ook best met Salman Rushdies Duivelsverzen willen poseren – niet om te provoceren, dat is kinderachtig. Maar de consequentie van mijn standpunt kan nu eenmaal zijn dat je iets propageert waaraan sommigen aanstoot nemen.

Al heb ik de Koran nooit gelezen, toch intrigeert hij: het boek is voor velen heilig. Echt begrijpen kan ik dat alleen via een omweg – de Bijbel. Die heeft voor ons een heel bijzondere betekenis, of je er nu in gelooft of niet. Hij heeft de geschiedenis gekleurd, zowel die van onze hele cultuur als die van ieder persoonlijk. Mijn vader las vroeger hardop uit de Bijbel. Dat heeft op mij zijn sporen nagelaten. Intrigerend dat hetzelfde gebeurt in een heel andere cultuur, met een heel ander boek.

Ik hoorde eens het Oude Testament

in het Hebreeuws voorgedragen worden. Dat vond ik zo'n beetje de meest rotsachtige taal die ik ooit gehoord had. Het klonk alsof het zo uit de hemel kwam denderen: „In den beginne was het woord”. Wat een oerkracht. Met de in het Arabisch voorgedragen Koran heb ik dat niet. Ik lees graag over het boeddhisme. Dat is aanzienlijk vriendelijker dan de islam in zijn in het oog springende aspecten. Ik heb het idee dat het boeddhisme zich bezighoudt met zaken die in onze cultuur onderbelicht blijven.

Of ik zelf religieus ben? Ik wil niet zeggen. 'er moet iets zijn, maar ik weet niet precies wat'. Dat klinkt vreselijk. Ik ben de ta/e Kanaäns kwijt. Die geritualiseerde taal van de gereformeerden, die ouderwetse woorden, dat plechtige dat paradoxaal ge-

noeg de mogelijkheid geeft om over heel intieme zaken te praten waar je eigenlijk geen benul van hebt. Ik heb er geen andere taal voor in de plaats gekregen. Ik sta sprakeloos tegenover 'eerste' of 'laatste' vragen.

Ik vind het geruststellend dat de wereldgodsdiensten in zichzelf verdeeld zijn – gelukkig ook de islam. Het idee van de islam als monolithisch blok vind ik van een zelfverzekerdheid en zelfoverschatting die bedreigend overkomt. Een religie die leeft, splitst zich. Ken je die mop van die jood die verbannen wordt naar een onbewoond eiland? Het eerste wat hij doet is twee synagoges bouwen. De een om zaterdag in te bidden, de ander om elke dag langs te lopen en te zweren daar nooit een voet over de drempel te zullen zetten."

Gerrit Komrij belijdt niet te geloven

Het thema van de Boekenweek 1997 is 'Mijn God'. Gerrit Komrij schreef het boekenweekessay 'Niet te geloven', een uitgave van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek.

In het 64 pagina's tellende boekje (in de Boekenweek verkrijgbaar voor f4,95) spreekt Komrij via personage Boksvet zijn verwondering uit over dit thema en de hernieuwde belangstelling voor religie in deze post-moderne tijd: „Niet te geloven dat niet te geloven zo moeilijk is voor sommigen.” 'Niet te geloven' heeft als ondertitel 'een prieselgesprek'. Het is het verslag van drie mannen die op een zonnige namiddag bijeen komen in een priesel om te praten over de vraag: is er in onze tijd sprake van een opleving van het geloof en wat stelt die nieuwe gelovigheid voor?

Vreemond gelooft in de God van de Bijbel. Volgens hem vindt men het ware geloof alleen in de traditionele kerken. „Alleen in zo'n gemeenschap, het oog gericht op de hemel, kan de kracht van de genade werkzaam zijn. Die kracht kan ik als gelovige putten uit het Woord Gods.” Vreemond vertegenwoordigt „de hardnekkigheid van de traditie”.

Grijphart zoekt wel naar een leidinggevend 'iets', maar heeft moeite met begrippen als 'de kerk', 'de genade', 'het Woord'. Hij is op zoek naar

het mysterie, het onzichtbare. Voor hem is de Bijbel één van de boeken, naast de joodse Talmud, de islamitische Koran en andere belangrijke werken. Hij staat symbool voor de moderne gelovige en vertegenwoordigt „de vrijblijvendheid van het nieuwe”.

Van Boksvet is het initiatief tot het gesprek uitgegaan. Hij gelooft absoluut niet. „Ik dacht dat een beetje intelligent mens zich er inmiddels bij had neergelegd godsdienst als een ziekte en afwijking te beschouwen. Niets blijkt minder waar. (...) Aangenaam, mijn naam is nieuwsgierigheid. Elk laatste snuffje, ik wil er het fijne van weten. Het waarom brandt altijd op mijn lippen. Ik vraag niet als iemand die zeker weet, zoals Vreemond, of iemand die van zekerheid droomt, zoals Grijphart. Ik vraag als iemand die wil weten hoe het is. Niet hoe iets zou kunnen of moeten zijn. Ik stel geen vragen om het leven zin te geven, maar om het leven door te komen. Ik heb jullie hier bij me om voor mezelf iets duidelijk te maken over de gesignaleerde heropleving van de godsdienst.”

De namen van de gesprekspartners zijn veelzeggend. Vreemond belijdt het geloof zoals het hem is overgeleverd. Maar zit dat wel zo diep? Of is het een hardnekkig vasthouden aan de traditie tegen beter weten in? Grijpharts bedoeling zijn zonder meer zuiver. Hij zoekt naar het hem onbekende en neemt daaruit wat tot zijn hart spreekt. En

Boksvet schopt alle heilige huisje omver.

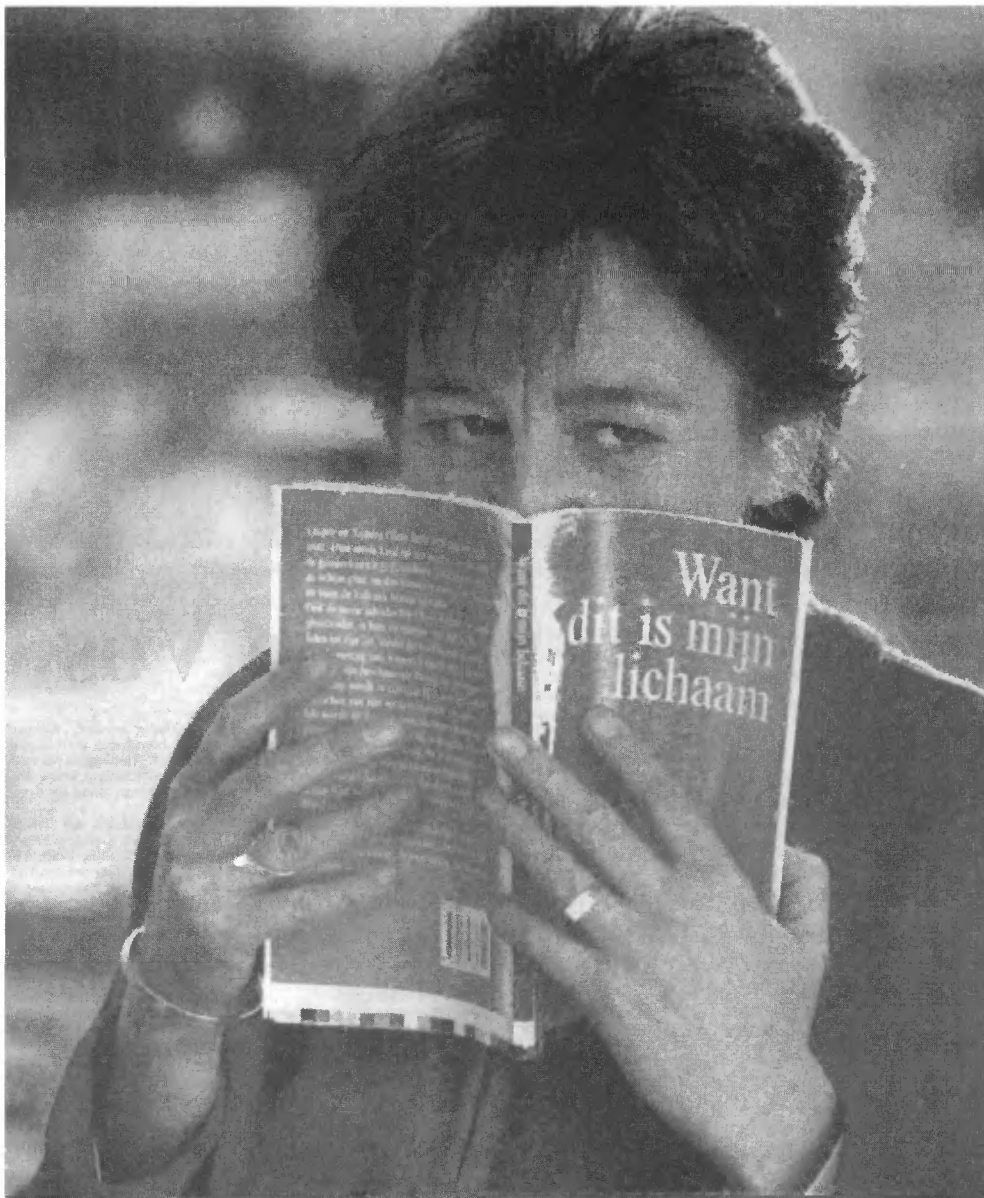
Opvallend genoeg is Boksvet, die zei nieuwsgierig te zijn naar de opvattingen van de andere twee, het meest aan het woord. Boksvet stelt niet alleen de vragen, maar geeft daar ook meestal zijn, en ik vermoed ook Komrij's, antwoorden op. Vreemond is feitelijk niets meer dan een karikatuur en de vage, weinig doordachte meningen van Grijphart worden gauw genoeg ontmaskerd. Keer op keer moet Grijphart Boksvet gelijk geven en de opmerkingen van Vreemond, als die al aan het woord komt, zijn de bekende open deuren waarmee Boksvet zijn gelijk over de ongeloofwaardigheid van geloof denkt te kunnen bewijzen. Vreemond krijgt de kans niet Boksvet de net zo belangrijke wedervragen, over de onwaarschijnlijkheden van het ongelof, te stellen. In feite is alleen Boksvet aan het woord. In zijn monoloog bouwt hij een wolkenkrabber „geconstrueerd uit traditie en stromingen, maar ook open en toekomst gericht”. „De christenen kunnen er vrede mee hebben, want in de kelder slingert nog ergens het geloof rond. Mijn Zeer Grote Wolkenkrabber waarborgt een samenhang die vreedzamer is dan het in de kerk ooit was, die socialer en bevruchtender voor de cultuur is dan ooit de religie-en ook strijdbaarder voor als de bedreiging mocht aanzwellen. 't Geloof is echt nergens goed meer voor.”

Vreemond geeft zijn ver-

weer na 64 pagina's maar op en Grijphart besluit een kamer in die wolkenkrabber te zoeken. In snel tempo zijn dan veel aspecten van het geloof ter sprake gekomen: het ontstaan van de wereld en de schepping, de moraal en de zingeving, de dood en het hiernamaals. Te veel en te snel om een afdoend antwoord te kunnen geven op deze veelbesproken en ingewikkelde vragen, zodat het boek niet, zoals de achterkant belooft, gezien kan worden als een vademecum voor iedereen die met vragen zit over de oude en nieuwe vermommingen van de godsdienst. Wel geeft het Komrij's mening over deze verschijnselen weer. En zo opgevat is het een boeiende uiteenzetting van een absoluut ongelovige.

Hetty van de Beek

Het geschenk

In 641.000 exemplaren ligt vanaf 12 maart *Want dit is mijn lichaam*, het boekenweekgeschenk van Renate Dorrestein (43) op de lezers te wachten. Op het eerste gezicht een goede beslissing om de opdracht aan deze schrijfster te verlenen sinds haar debuut in 1983 heeft ze al meer dan eens bewezen boeken te kunnen schrijven die een breed publiek aanspreken. Zij behoort tot het selecte groepje auteurs die het echt waard zijn van roman tot roman gevolgd te worden. Soms ergerde ze mij met haar ongebruikelijke feminisme, maar meestal palmde ze me in met haar lekker gekke literatuur. Ik bewonder haar vooral vanwege haar talent de meest bizarre verhalen toch onder controle te houden. Wanneer alles goed gaat, heeft hij haar elk detail een functie. Naarmijn gevoel is ze iemand die veel ruimte nodig heeft. Want wat is er mooier dan een terloopje opmerking op pagina 18 die op pagina 228 grote gevolgen heeft?

Het boekenweekgeschenk heeft een beperkte lengte, nog niet die van een halve roman. Zou de grootscheepse aanpak van Renate Dorrestein ook bij deze kleine omvang werken? Waarschijnlijk niet, ik was tenminste licht teleurgesteld over *Want dit is mijn lichaam*. O ja, er gebeurt van alles in het verhaal. De schrijfster heeft verschillende veranderingen in petto en knoopt de touwtjes slim aan elkaar. Maar ei-

genlijk is het allemaal té veel, gaat het allemaal té snel. Het lijkt wel of je een familieroman in zakformaat te lezen krijgt. Liefst vijf personages worden gevolgd in negentig pagina's tekst, en dat werkt niet. Bovendien heeft Renate Dorrestein de boekverkopers het plezier willen doen óók het thema van de boekenweek in haar novelle te betrekken: het geloof dus.

Wat ze wil bestrijden is het modieuze geloof dat je als mens je hele bestaan volkomen in eigen hand hebt. Een nieuwe neus of nieuwe borsten, wil je een jongen of een meisje, in welke hoedanigheid ga je herborren worden - je zou het voor het kiezen hebben. Dorrestein maakt duidelijk dat er krachten zijn waarop je geen greep hebt. 'Misschien had je daarom een lichaam gekregen: om het bestaan van de goden niet te vergeten'. Het is een gedachte van de invalide Maria. Tijdens een van haar eerste rijlessen heeft ze een ongeluk gehad. Vanuit haar ziekbed ziet ze hoe haar zoon Cas in de armen valt van zijn aangrouwde oma Felicity. 'Traag neigden ze naar elkaar toe, even onontkoombaar als hemellichamen waarvan de koers als sinds het begin der tijden vastligt'.

Lijk

Cas is gehuwd met Xandra, en Felicity is sinds kort getrouwd met de veertig jaar oudere Job Olson. De laatste is een bejaarde kunstenaar, wereldberoemd geworden met een

serie schilderijen waarvoor zijn dochter Maria heeft geposeerd. Zijn meesterwerk moet 'Maria's wereld' worden (de schrijfster liet zich inspireren door het bekende 'Christina's world' van Andrew Wyeth). Maar na de komst van Felicity verandert alles, tot verdriet van Maria. Liefst zag Felicity haar meteen vertrekken uit het huis waar Maria altijd met haar vader en lang geleden ook met haar moeder heeft gewoond. Een lijk mag natuurlijk in een boek van Dorrestein niet ontbreken: in de tuin worden de resten van Maria's moeder gevonden, destijds door de eugenizinnige Job zelf begraven.

De schrijfster geeft echter vooral haar visitekaartje af met deze beschrijving van Jobs kwaal: 'Al had hij zich net gewassen, de hele dag had zijn geslacht als een rottende mossel in zijn eigen vocht gelegen, als een verweekte teen in een lekende laars, als een bruin uitgeslagen peuk die was gedooft in een borrelglas met nog een bodempje erin'. Iemand die van nature dermate uitbundig schrijft noodzaken zich tot zo'n dun boekje te beperken, dat moest wel onbevredigend aflopen.

Hans Warren

Renate Dorrestein: Want dit is mijn lichaam - 96 pag / gratis bij aankoop van tenminste f 19,50 aan Nederlandstalige boeken gedurende de boekenweek - Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek

„Aandacht voor God geen nieuwe trend”

KAMPEN

Het wordt van alle kanten geroepen: God en religie zijn weer in. Wie wil kan dezer dagen een indrukwekkende boekenkast vullen met net verschenen titels waarin de naam van de allerhoogste voorkomt. Iedere zichzelf respecterende uitgever speelt op de trend in. „We hebben er heel wat concurrenten bij gekregen”, aldus Cees Jan Visser van Kok in Kampen, 's lands grootste religieuze uitgeverij.

Wie de afgelopen jaren in de betere boekhandels geregeld in de religieuze hoek heeft geneusd, weet dat boeken over God, geloof, levensbeschouwing en kerk altijd ruim voorhanden waren. Ieder jaar verschenen tientallen nieuwe boeken op dat terrein, ook prima te lezen voor niet-kerkelijken.

Veel van die uitgaven waren afkomstig van Kok, terwijl enige opvallende bestsellers - met name van Harry Kuitert - van uitgeverij Ten Have in Baarn kwamen. Over verkoopcijfers hebben ze dus niet te klagen gehad.

Commercieel als ze zijn, hebben ze er echter geen enkele moeite mee dat de Boe-

kenweek dit jaar het thema Mijn God heeft meegekregen. „Ik vind het een verstandige keuze”, aldus Visser.

„De stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft goed aangevoeld wat er leeft en het is zo breed opgezet dat veel mensen er zich in kunnen vinden. Bovendien heeft een boekenweekthema vooraf nog nooit zoveel publiciteit gekregen. Vraag mensen maar eens of ze nog thema's van de afgelopen jaren kunnen noemen.”

Slingerbeweging

Velen zijn bezig met zinging. Maar dat is voor Visser en zijn collega Jan-Peter Wissink in Baarn niets nieuws. „De mate waarin over religie wordt gesproken is altijd een slingerbeweging geweest, die voor een belangrijke deel afhankelijk is van de appreciatie of depreciatie van een paar bekende recensenten. De kerken zullen echt niet voller worden, omdat God nu ook bij de intelligentsia van de Amsterdamse grachtengordel mag. Ik vermoed dat de 'trend' voor een deel door de media is gecreëerd”, aldus Wissink.

Beide uitgeverijen proberen

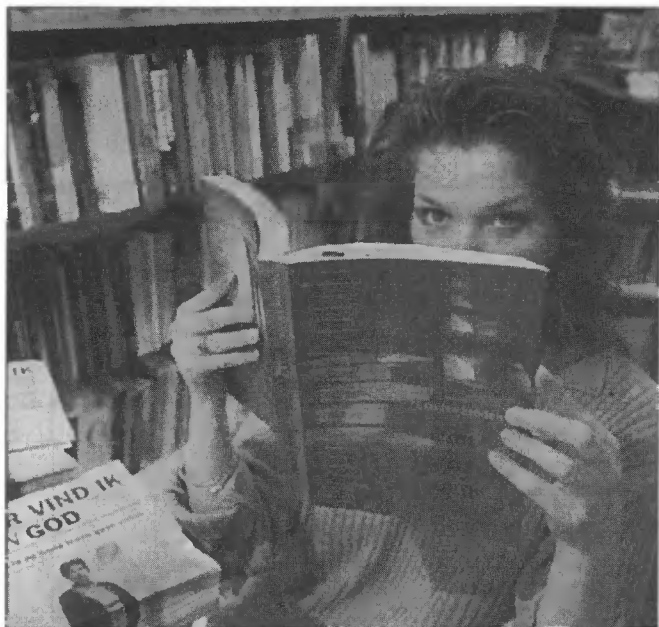

FOTO: GPD

• Een lezeres werpt een blik in een religieuze bestseller.

ook een graantje van deze boekenweek mee te pikken. Zo heeft Kok een bundel dubbelinterviews onder de titel Mijn God - Onze God uitgegeven, waarin mensen als CDA-fractievoorzitter Heerma, Andries Knevel van de EO, kardinaal Ad Simonis en Ineke

Bakker van de Raad van Kerken aan het woord komen. Ten Have heeft iets breder uitpakket met een stapeltje van zo'n tien boeken, waaronder een bundel interviews Het zachte ruisen van de stilte, onder redactie van Mary Michon van de Ikon. (GPD)

BOEKENBAL 'live' op het Internet

Vanavond vanaf 22.00 uur kan iedereen met een PC en een Internet-aansluiting 'live' een kijkje nemen op het traditionele Boekenbal. De winkelketen Bruna brengt via haar Internet-pagina (<http://www.bruna.nl>) een verslag van dit besloten feest voor auteurs, uitgevers en boekhandelaren.

Gedurende de Boekenweek van 12 tot en 22 maart zijn er ook via het wereldwijde web een paar activiteiten te beleven. Thema van de Boekenweek is God. Zaterdag 15

■ Harry Mulisch signeert op Internet zijn paperback van de 'De ontdekking van de hemel.'

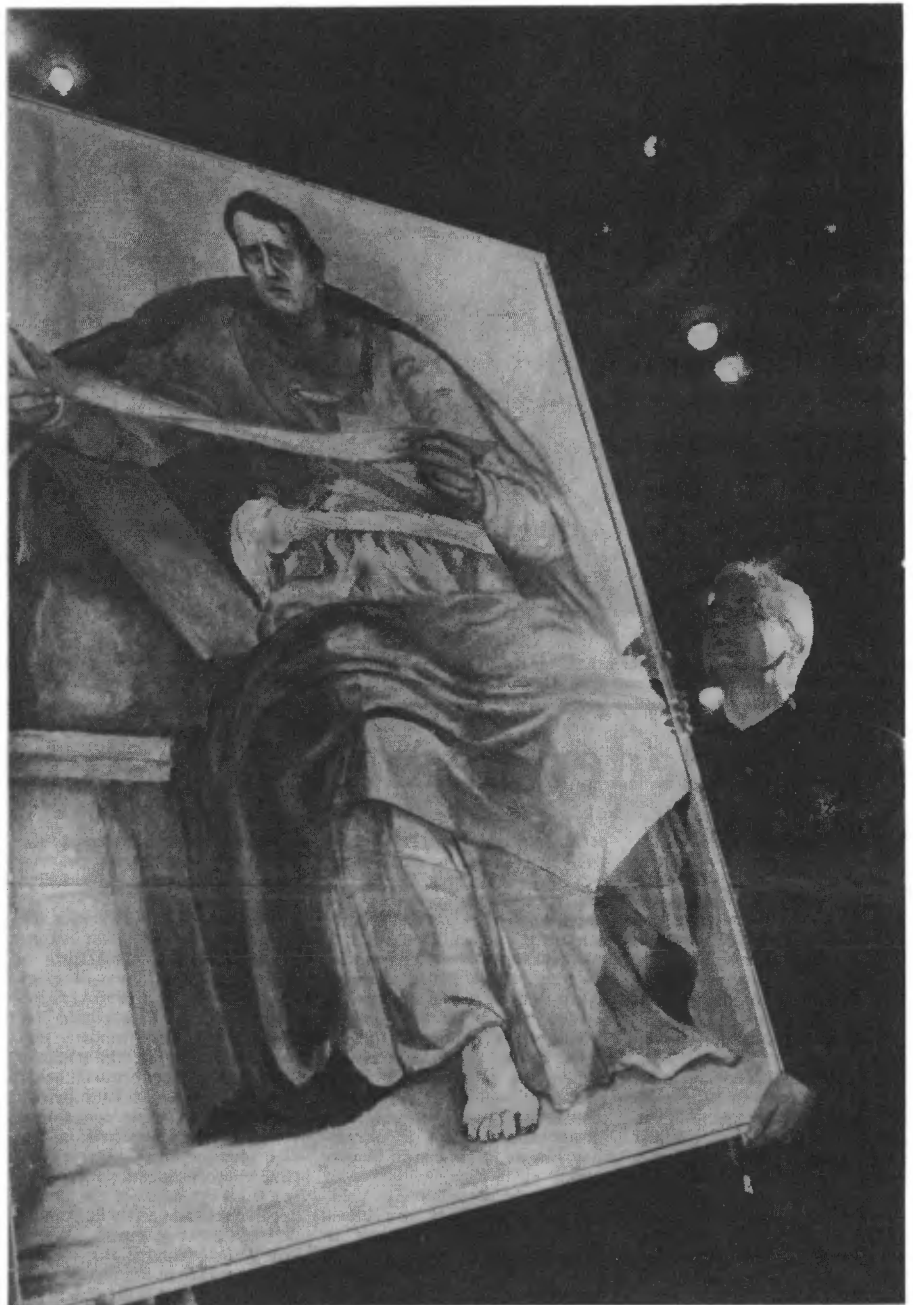
maart signeert Harry Mulisch rechtstreeks op Internet zijn onlangs in paperback verschenen boek 'De ontdekking van de hemel'. Men kan zo een gesigneerd exemplaar van deze schrijver krijgen.

Ook kunnen via e-mail vragen aan Mulisch worden gesteld, die hij zaterdag direct zal beantwoorden. Volgens Youp van 't Hek denkt Mulisch overigens dat het thema van de boekenweek op hem slaat.

Vrijdag 21 maart signeert Ronald Giphart vanaf 21.00 uur zijn boek 'Phileine zegt sorry'. Hij doet dit tijdens een literaire avond 'Geletterd Bussum'. Ook zal hij die avond e-mail beantwoorden.

Ongelovigen kopen meer literatuur

Amsterdam Niet gelovigen kopen beduidend meer boeken dan mensen met een geloof. Uit cijfers van de Stichting Speurwerk betreffende het Boek blijkt dat mensen zonder religie vorig jaar ruim 30 procent meer boeken aanschafden. „Hoe meer ongelovigen, des te meer boeken worden er verkocht”, aldus Henk Kraima, directeur van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB). Hij zei dat vandaag in Paradiso, de voormalige kerk van de Vrije Gemeente in Amsterdam, tijdens een persconferentie over de komende Boekenweek. Thema is dit jaar religie en het religieus gevoel op schrift. Onder het motto 'Mijn God' heeft de 62e boekenmanifestatie van 12 tot en met 22 maart plaats. Het boekenweekgeschenk is dit jaar geschreven door Renate Dorrestein.

H. Kraima, directeur van de CPNB, veilt op het Boekenbal Gerrit Komrij als Joël. (Foto NRC Handelsblad, Vincent Mentzel)

Door onze redacteur
PIETER STEINZ

AMSTERDAM, 12 MAART. 'Mijn God' is het thema van de 62ste Boekenweek, en dus was de traditionele openingsceremonie, gisteravond in de Amsterdamse Stadschouwburg, 'Het Verlicht Boekenbal' gedoopt. Aan de deur stond de Zwitserse garde, tegen het plafond wolkte blauw tule, er was een gospelkoor dat voornamelijk 'Amen' zong, en in de benedenfoyer poseerden beschilderde halfnaakte modellen als *putti* tegen een hemeldecor. Een paar van de toegestroomde schrijvers, boekverkopers en journalisten hadden zich zowaar aan het kledingadvies van de organisatoren gehouden; vooral Janna Krol (de vrouw van Gerrit) baarde opzien met een engelengewaad dat zich met moeite liet invouwen in de krappe stoeltjes van de schouwburgzaal.

Er viel wat te vieren, zo onderstreepte de voorzitter van de Stichting Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek, Pieter de

Vrolijke blasfemie op bal der ballen

Jong. Niet alleen het begin van de tiendaagse Boekenweek en de monsteroplage van het boekenweekgeschenk *Want dit is mijn lichaam* van Renate Dorrestein (641.000), maar ook de handhaving van de vaste boekenprijs. Tot het jaar 2005 krijgen de Nederlandse boekverkopers van minister Wijers (Economische Zaken) en staatssecretaris Nuis (Cultuur, gisteravond niet aanwezig) nog een ontheffing van het Europese verbod op prijsaf-

spraken. De CPNB-voorzitter kon er alleen maar 'Gods hand' in zien.

Meer goedmoedige blasfemie was er van dominee Gremdaat, het alter ego van cabaretier Paul Harenen, die gevraagd was om wat hij noemde 'Het bal der ballen' met een stichtelijk woord in te wijden. Hij preekte bevolgen over 'je eigen God spelen' („Kent U die uitdrukking?") en wijdde onder meer enkele kritische woorden aan de beoogde nieuwe leider van de grootste christelijke partij van Nederland, Jaap de Hoop Scheffer („hij die zich altijd naar voren dringt en dan zegt dat hij er toevallig stond"). Waarna hij het podium liet aan de Vlaamse liedjeszanger Raymond van het Groenewoud, die *unplugged* met strijke een selectie speelde uit zijn programma 'Ik ben God niet'. De bekeerde rock 'n' roller kon de zaal niet aan het swingen brengen en riep vergeefs tot meezingen op: „Schrijven ja — maar zingen is nie alles hè."

Vervolg BOEKENBAL pagina 9

RPF wil debat naar aanleiding van boekenbal

Den Haag - Het RPF-kamerlid Leen Van Dijke wil een debat over het kwetsen van met name christenen door veelvuldig voorkomende reclame-uitingen. Vanmiddag zal hij minister Sorgdrager (justitie) vragen, schriftelijk uiteen te zetten, hoe ver onder meer het beledigingsartikel nog reikt.

De RPF-fractievoorzitter is eens te meer geschrokken van het Boekenbal, gisteravond naar aanleiding van het thema 'Mijn God'. De manier waarop dit onderwerp werd uitgebeeld, getuigde zelfs van een poging christenen niet te kwetsen, vindt Van Dijke. Hij wil weten wat op dit punt nog de rol van het Wetboek van Strafrecht is.

Majoor Boschart van het Leger des Heils, die ook uitgenodigd was, heeft er minder moeite mee gehad. „Maar dat komt misschien ook wel omdat ik het allemaal niet meer zo goed zie”, aldus de 84-jarige majoor. „Ik ben er alleen maar heen gegaan omdat ik uitgenodigd was en belangstelling wilden tonen. Je weet natuurlijk dat het geen kerkdienst is en ik ben hier in de loop van de jaren in de binnenstad wel aan aardig wat gewerd geraakt”. Dat ze het uurtje gisteravond in de Stadsschouwburg toch niet met heel veel plezier doorbracht, komt voornamelijk omdat ze niet meer zo goed ter been is, vertelt ze. „Overal trapjes en afstapjes. Dan zit ik toch liever rustig thuis.”

Komrij speelt eigen essay op radio

HILVERSUM - De VPRO zendt woensdagavond 12 maart op de radio een gedramatiseerde versie uit van Gerrit Komrij's Boekenweekessay Niet te geloven. Komrij speelt zelf de rol van Boksvet. Twee andere rollen worden gesproken door A. J. Heerma van Voss en Klaas Vos. Het stemmen spel is te horen in het programma De Avonden, op Radio 5 (22-24 uur).

Speuren naar geloof

Bewonderenswaardige hardnekkigheid valt de Nederlandse katholieken niet te ontzeggen. 's Zondags schuilen ze in veel te grote kerken bijeen, de laatsten. Alles hebben ze doorstaan: de pastoor ging trouwen, het orgel werd piano en de piano weer gitaar, vaak is er geen mis en houdt een pastoraal werkster een schijndienst, want die mag van Rome niet meer dan doen alsof, maar ze bleven hun afkeer van literatuur trouw.

„Waarom morren de heidenen en zijn de volkeren uit op ijdelheden?“, staat in de tweede psalm. Dat zijn de literatuurlezers, die in het Oude Testament dus al veroordeeld worden. Maar de heidenen hebben de macht in dit land nu helemaal in handen: 'Niet-gelovingen besteden het meest aan literatuur', stond in deze krant. 'Hoe meer ongelovigen, des te meer boeken worden er verkocht', heeft directeur Kraima van de stichting CPNB uitgeroepen.

Het moet dus wel heel goed gaan met de boekhandel, terwijl mijn eigen boekhandelaar, die nagenoeg alleen heidenen tot klant heeft en religieuze boeken in een hoekje laat uitstallen, altijd zeer bezorgd kijkt.

De stichting Speurwerk betreffende het Boek heeft na veel snuffelen uitgevonden dat gereformeerden 30 procent van hun 'boekbestedingen' aan literatuur uitgeven en katholieken 20 procent (het landelijk gemiddelde is 24 procent). Hoeveel dat bij de heidenen is staat er helaas niet bij. Zolang die stichting Speurwerk bestaat, blijven de katholieken de slechtste kopers van literatuur. Misschien ook wel de slechtste lezers. Maar lezen de heidenen wel alles wat ze kopen? Wat zeggen 'boekbestedingen'? Wanneer ik afga op het aantal door mij gekochte boeken, ongelukkig veel, ben ik een van de grote heidenen van Nederland. Ik lees ze echter lang niet allemaal. Maar misschien is dat wel weer een katholieke trek.

Ik ben altijd benieuwd hoe zo'n onderzoek tot stand komt. Mij is bij de koop van een boek nooit naar mijn geloof gevraagd. En als ik veel non-fictie koop, heeft een boekhandelaar nooit gezegd: 'Mijnheer is zeker katholiek.' Trouwens, wat betekent die term nog? Er zijn rooms-katholieken, gewone katholieken, een beetje katholieken, 8-mei-katholieken, katholieke heidenen zelfs. En het aantal ongelovige katholieken is in dit land nauwelijks te tellen.

Dat heeft heel wat consequenties voor de inhoud van 'ongelovig'. Pure ongelovigen zijn vrij zeldzaam, is mijn ervaring. Wellicht geeft 'gereformeerd' meer zekerheid. Hoewel: van de week gingen in Utrecht gereformeerden en Nederlands hervormden een soort

werkverband aan. En ik hoorde een hervormde dominee zijn eigen medegelovigen als een beetje makkelijk, een beetje meegaand ook omschrijven. Typisch katholiek dus, die hervormden. De gereformeerden zullen wel gauw hervormd worden, gemakkelijk en meegaand en dan zijn er weer een paar hoekstenen uit de Nederlandse samenleving weg. En wordt er weer minder literatuur gekocht. Over een tijdje weer meer, want dan zijn al die nieuwe hervormden ongelovig. Gewezen hervormd, oorspronkelijk gewezen gereformeerd.

Wij leven in een gewezen samenleving. Bij mijn weten heeft nog nooit iemand daarover een studie geschreven, over de maatschappelijke, culturele, politieke consequenties van die 'gewezenheid'. Zo kan alleen in zo'n gewezen cultuur de gedachte opkomen een boekenweek God als thema mee te geven. En alleen in een gewezen samenleving gaat een stichting Speurwerk een levensbeschouwelijk onderzoek doen naar boekenbesteding. Met de verwachte uitkomst: de rooms zijn weer de meest cultuurloze jongtjes van de klas.

Van jaren geleden herinner ik mij de uitslag van een onderzoek, misschien ook wel van Speurwerk, waarin katholieken als de analfabeten van Nederland te voorschijn kwamen, en de ongeleerdheid was natuurlijk geconcentreerd in Brabant en Limburg, waar weer de minste boekhandels waren, de bibliotheken het minst uitleenden en waaruit geen schrijvers van enig belang voortkwamen. Ik ben onvoldoende gewezen katholiek om al die negatieve uitlatingen niet toe te juichen. Ik herinner mij van enkele jaren geleden een opmerking van een hooggeleerde uit het westen van het land. Ik maakte een enkele opmerking, zijn reactie was: 'Zo, is dat al tot Nijmegen doorgedrongen?' En daar bedoelde hij natuurlijk de universiteit mee.

Het zal duidelijk zijn: Speurwerk vindt wat de meesten menen. Die geleerde zal 'Niet-gelovingen besteden het meest aan literatuur' met instemming hebben gelezen. Hij wist het al lang. En keek naar zijn boekenrekeningen.

Zie ik het goed, dan krijgen we de rumoerigste boekenweek in de geschiedenis. Want God zal beledigd en geprezen worden en voor de gelovigen, oude en nieuwe, geldt hetzelfde. Aan het einde van die tiendaagse veldtocht is Nederland verzuider dan ooit: onder alle 'gewezenheid' komt het wezen weer te voorschijn. 'Hij die in den hoge zit, licht', om nog maar eens een psalm te citeren. Hij heeft tenslotte het meest verkochte boek geschreven. Want het is literatuur en non-fiction samen.

641.000 exemplaren boekenweekgeschenk over toonbank Thema Boekenweek verdubbelt verkoop van godsdienstgenre

AMSTERDAM – De belangstelling voor godsdienstboeken is tijdens de Boekenweek verdubbeld ten opzichte van vorig jaar. De Boekenweek had als thema 'Mijn God'. De oplage van het boekenweekgeschenk „Want dit is mijn lichaam” van Renate Dorrestein was met 641.000 exemplaren amper toereikend. Negen van de tien boe-

kenkopers kochten „Niet te geloven” van Gerrit Komrij. De CPNB baseert de cijfers over de toegenomen interesse voor levensbeschouwelijke boeken op een inventarisatie bij twaalf assortimentsboekwinkels in het land. Bij enkele winkels deed zich in vergelijking met 1996 zelfs een verviervoudiging voor. De totale boekenomzet steeg

met zes procent ten opzichte van de boekenweek van vorig jaar. Het totaal aantal verkochte boeken steeg met tien procent. De best verkochte levensbeschouwelijke titels 'Het verhaal gaat' van Nico ter Linden, het essay 'Aan God Doen' van H.M. Kuitert en 'Wie God verlaat heeft niets te vrezen' van Maarten 't Hart.

Bronzen kop Carmiggelt verdwenen na Boekenbal

AMSTERDAM (ANP) - De Amsterdamse Stadsschouwburg is de bronzen kop van Simon Carmiggelt kwijt. Het beeld dat in 1986 door Dieuwke Grietje werd vervaardigd, is dinsdagavond waarschijnlijk per ongeluk meegenomen door een gast van het Boekenbal. Boekenbalgangers breken traditioneel de versiering van dit feest af. „Waarschijnlijk heeft iemand zich niet gerealiseerd dat het beeld helemaal geen onderdeel uitmaakte van de Boekenbal-aankleding,” zegt Jacqueline Verheugen van de Stadsschouwburg.

De portrettencollectie van de schouwburg bestaat uit schilderijen en bustes van 180 acteurs, regisseurs, weldoeners en enkele schrijvers. Heel erg toevallig verschijnt er vrijdag een boekje over die collectie. Maar dat heeft er helemaal niet mee te maken, verzekert Verheugen.

Wie Simon Carmiggelt eerlijk terugbrengt, heeft niets te vrezen. Sterker nog, hij of zij krijgt het boek over de portretten Galerij cadeau.

Oproepen (personen)

MEDICA: welke standhouder geeft verpleegk. kans boek te promoten. Tel. 0251-226735.

Auteur zkt personen met posit. of negat. ervaringen m.b.t. PLASTISCHE CHIRURGIE. Discr. verzekerd. Br. o. nr. 100-11055 v.d. blad.

Draagt u net zo lief een NEP-CARTIER, -Rolex of -Chaneltasje? Vindt u het onzin om zoveel geld uit te geven voor het echte merk? Kom het laten zien op de tv. Bel 035 - 672 7739.

Eén gast van het Boekenbal heeft per abuis het beeldje van Carmiggelt als mee te nemen decoratie beschouwd. Geeft u het beeldje weer even af bij de portier van de Stadsschouwburg? Een lege sokkel is geen goed eerbetoon aan een groot schrijver. Stichting CPNB, Amsterdam.

TV-programma Catherine zoekt dames die van striptease danslerares Sirikit STRIPEASELES willen krijgen. Bel 035 - 6727731.

Wilt U Uw 1-in-3 MINI faxen?

GEDICHTEN- EN VERHALENWEDSTRIJD Vraag reglement aan door bijsluiten van een gefrankeerde enveloppe v.v. uw naam en adres aan: De Vleermuis Uitgeverij b.v., Postbus 2415, 6040 EA Roermond.

Heeft u JAREN GESPAARD voor dat mooie horloge, die prachtige auto of die hele dure vakantie? U heeft zichzelf van alles onzegd. Eindelijk ging uw droomwens in vervulling! Was u teleurgesteld of was u dolgelukkig? Vertel uw verhaal op de televisie. Bel 035 - 672 7739.

Kunt u geen dag zonder sport? Zijn hardlopen, fietsen of fitness uw lust en leven? Wordt u depressief als u niet kunt sporten? TV-redacteur zoekt mensen die willen praten over hun 'SPORTVERSLAVING'. Bel 035 - 6727730 / 743

Lieve Carla, het is raar maar waar, we kennen elkaar al 10 jaar.

★ Lijdend aan toch genieten van. Over alleenzijn bel LosVast 073 - 6421323
Woensdag v. 11.18 uur

Kees Fens: boekenweek tiendaagse veldtocht

KAMPFEN • ANP

De Boekenweek is volgens Kees Fens een tiendaagse veldtocht van gelovigen tegen ongelovigen en andersom. Die strijd wordt van beide kanten op een bedroevend laag niveau gevoerd.

Dit zei Kees Fens, bijzonder hoogleraar literaire kritiek aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, gisteren in Kampen. Aan de Theologische Universiteit 'in het hart van de Nederlandse Reformatie' sprak hij de vijfde Gerard Rothuizen-lezing uit.

Hij heeft de discussies tijdens de Boekenweek 'met afgrijzen' gevolgd. „Er is gezegd dat litera-

tuur het geloof vervangen heeft. Daar geloof ik niets van. Geloofservaring is niet zo maar door iets anders te vervangen.” Ook is het niet zo dat literatuur veel spannender is dan het geloof. „Dat kun je alleen maar zeggen als je van het geloof niets meer weet dan de bekende vooroordelen.”

De Rothuizenlezing is door de Kamper Universiteit ingesteld om het grensverkeer tussen theologie en cultuur te bevorderen. Dr. G. Rothuizen was van 1964 tot 1987 hoogleraar ethiek en evangeliek in Kampen. Op geheel eigen wijze integreerde hij poëzie, literatuur en beeldende kunst in zijn theologie.

Kees Fens: 'Afgrijzen'.

FOTO • ANP

De boekenweek doet een beroep op de gevoelens van verwarde mensen met halfbakken ideeën over God en alles wat daar bij hoort. (Foto NRC Handelsblad, Vincent Mentzel)

Deze keer God als thema van de Boekenweek, volgend jaar seks?

Wie MTV en TMF een beetje volgde, had het kunnen weten: God is terug.

Dik een jaar geleden zag ik 's nachts op een van de muziekzenders een zangeres met engelachtige pijpenkrullen een liedje zingen waarvan de *hookline* luidde: 'What if God was one of us, just a slob like one of us'. Na de eerste regels dacht dat ik dat het een leuk nummer met een vrijblijvende tekst was, maar vijf minuten later, de clip ten einde, bleek geen andere conclusie mogelijk: hier was een gelovige aan het woord.

Joan Osborne, zo heet ze, was de met de enige *religios crossover* bleek. Een paar maanden later hoorde ik een band die een Nirvana-achtig nummer speelde waarvan ik mij de woorden 'What will they say, if they know that I'm a Jesus freak?' herinner. Het nummer was een serieuze coming out van, inderdaad, jesus-freaks.

En nu dan ook nog de Boekenweek en het Thema, waarmee de nieuwe religiositeit volledig ingedaald lijkt te zijn.

Wat is er in Godsnaam aan de hand?

Zoals seks de motor van het amusementswezen is geworden (een avondje publieke omroep is een behoorlijke introductie in de gynaecologie), zo lijkt religie de kracht die het actuele maatschappelijk debat drijft. Er is het afgelopen jaar waarschijnlijk meer over God en religie geschreven en gesproken dan in de tien jaar daarvoor.

Toch gaat het vreemd genoeg tegelijkertijd niet over God en religie. De belangstelling geldt niet het onderwerp, maar het gevoel dat bij dat onderwerp hoort. Het gaat om de God van vroeger. De God van de zondagsschool, de God van vader en moeder, de God van Pasen en Pesach, van het avondmaal en de Bar Mitswah. Het gaat om de God die er niet meer is, niet om de God die men terug wil.

Als we er van uitgaan dat de CPNA aan verkoopbevordering wil doen, is er iets voor te zeggen dat een Boekenweek aan het geloof wordt gewijd. De onontkoombare conclusie is dan dat we volgend

jaar posters zien waarop een foto van Serrano het Boekenweekthema Seks illustreert. Seks is nog populairder dan God.

Ik kan die buiging van het CPNA voor het actuele wel begrijpen. De boekenwereld bevindt zich per slot van rekening in een overgangperiode. Uitgevers worden steeds zakelijker, de markt seherper en de belangen groter.

Maar waarom, als we het dan toch over God gaan hebben, moet het allemaal zo vervloekt badinerend dat zelfs het CPNA het niet serieus lijkt te nemen? Waarom

de sentimenten van atheïsten en gelovigen overheerst debat. Otten toonde in zijn stuk in deze krant iets van een denkproces in ontwikkeling, een aandachtig zoeken naar nieuwe manieren om over God en religie te denken.

Niemand is daar werkelijk op in gegaan. Het dieptepunt was Rudy Kousbroeks pathetisch oproep: Willem Jan kom toch bij ons terug. Alsof het om collaboratie gaat als je je in dat proces van onderzoek naar God en religie en de zin of onzin daarvan begeeft.

Ons, daar bedoelt Kousbroek

bouw dat van gare jaren-zestig-ongen aan elkaar hangt. Je mag er na afloop de rekwisieten meenemen. Mannen droegen er dit jaar een priesterboord. Vrouwen hadden vleugeltjes. Her en der deden half-naakte modellen echerubijntjes na.

Ik heb het uit de krant. Zelf ben ik nog nooit op het Boekenbal geweest. Ik ben niet zo dol op dat soort ostentatieve jolijt.

Misshien illustreert dit bal mijn derde aarzeling bij het Thema. Het ostentatieve, het ironische, het beroep op de gevoelens van verwarde mensen met halfbakken ideeën over God en alles wat daar bij hoort.

Het Thema heeft alle kenmerken van een Hollandse rel: er is groot rumoer, maar tot een werkelijk gesprek, een intellectueel onderzoek komt het niet. Over een jaar zakt het allemaal weer weg en praten we er niet meer over. We worden het immers toch niet eens.

Ondertussen stromen langzaam nieuwe verhalen uit andere culturen onze literatuur binnen. Eindelijk, veel later dan in andere landen, schrijven de immigrantenkinderen. Die andere verhalen zullen de literatuur formeel en inhoudelijk verrijken, zoals schrijvers als Naïma el Bezz en Moustafa Stitou al hebben getoond. En er komt ook langzaam meer aandacht voor het verscheidene in de Nederlandse cultuur zelf. Nanne Tepper, bijvoorbeeld, schreef een praechtig debutroman, waarin dialect wordt gesproken op de vanzelfsprekende manier die we uit de betere Engelse, Franse of Italiaanse romans kennen.

Zijn dat Thema's? De provincie? De immigrantenkinderen? Voor de literatuur wel. Voor de verkoopbevorderaars waarschijnlijk niet. Die prikken in de stoepot van de samenleving en kijken wat er aan de voork blijft hangen. Seks. Dood. Geweld. Het einde der tijden.

Wat als God een van ons was, zong Joan Osborne. Ja, wat? Hij zou zich waarschijnlijk afvragen of die mensen niets beters te doen hadden.

Marcel Möring is schrijver.

De belangstelling voor God en religie geldt niet het onderwerp, maar het gevoel dat bij dat onderwerp hoort

wordt het Thema gebracht op de pompde ondertoon die het produkt lijkt van een huwelijk tussen een Veronica-aankondiger en zo'n eo-'he. hoi, wil je over God praten'-figuur? En waarom betrekken zij die zich mengen in het debat rond het thema stellingen die klinken, zelfs ruiken, naar twintig jaar geleden? De-Rudy-Kousbroek-en-Het Verlichtingsdenken-versus-de-Mystieke-Demonen-uit-de-jaren-zestig-show. Nieuw ter Linden in een remake van de beatmis. Spirituele House in Oibibio, met het Tielse Elfje, Mantra-chanters uit Oldenzaal en gratis demonstratie van Scientology's e-meter.

De enige zinnige bijdragen aan het vage Boekenweek-thema kwamen tot nu toe van Michaël Zeeman en Willem Jan Otten. Zeeman schreef een lang essay waarin hij helderheid brengt in een door

de weldenkende intellectuelen mee die hun veroveringen uit de jaren zestig teloor zien gaan. Ons, dat zijn de mannen (nee, vrouwen telden toen nog niet) die hun geestelijk erf laten bewaken door de totem van het verlichtingsdenken en het valse licht van het vooruitgangsgeloof.

De Boekenweek is afgelopen dinsdag op de gebruikelijke manier losgebarsten, met een bal dat al lang geen bal meer is, in een ge-

125 Integere propaganda voor literatuur dient cultureel doel

Henk Kraima

Het artikel van Marcel Möring in NRC Handelsblad van 13 maart over het thema ('Mijn God') van de Boekenweek bevat zoveel op onkunde gebouwde kritiek dat een weerwoord nodig is. Sinds 1987 kent de Boekenweek weer thema's. Dat jaar werd de week geplaatst in een reeks evenementen voor Amsterdam Culturele Hoofdstad. Er verscheen het Boekenweekessay, waarin Rudy Kousbroek zijn visie gaf op de cultuur van ons land.

Doel van het thema is structuur te geven aan de individuele promotionele uitingen van uitgevers en boekverkopers tijdens de Boekenweek. En om de lezer te helpen. Het aantal beschikbare titels is dermate groot, dat de lezer meer dan ooit gebaat is bij een relevante voorselectie en bijbehorend advies. Dit is een taak voor boekverkopers. Het in de schijnwerpers plaatsen van een deel van het boekenaanbod heeft het voordeel dat reeds bestaande titels zich opnieuw een plaats verwerven op hun tafels en in de etalages. Terecht is er veel kritiek op de gefixeerdheid op pas verschenen titels en op de snelle verplaatsing van goede boeken van de spotlight 'Nieuw' naar de achterafkast 'Oud'. Het thema van de Boekenweek bezorgt veel waardevolle, verschenen boeken een herkansing en draagt tevens bij aan het herdrukken van niet meer leverbare titels.

Welke thema's zou de CPNB moeten kiezen? De grote thema's van de literatuur? De onderwerpen waardoor de lezer spontaan belangstelling heeft? Onderwerpen die actueel zijn door externe gebeurtenissen? De CPNB hanteert al deze criteria. *Het prachtig rijk van Insulinde* in 1992 behandelde de grote invloed van Indië op de Nederlandse literatuur, van Multatuli tot Hella S. Haasse. In een ander jaar werd aangehaakt bij de vijftigjarige bevrijding of aandacht gegeven aan poëzie. Elke jaar zijn er critici die niets van de themakeuze begrijpen. Wie was er in 1992 nog geïnteresseerd in Indië, zo vroegen Theodor Holman en Jaap Goedegebure zich af in het radioprogramma *Opium. Heren van de twee, Het Oostindisch Kampsyndroom, Indische Duinen*, het verzamelwerk van Vincent Mahieu waren de bestsellers die antwoord gaven. De revival van Indische literatuur beleefd dit jaar haar eerste lustrum, en ook de andere thema's werken nog altijd door.

En nu 'Mijn God'. Op dit mo-

Het Boekenbal is de Boekenweek niet. (Foto NRC Handelsblad, Vincent Mentzel)

ment lijkt de keuze vanzelfsprekend, maar bij de bekendmaking was het dat niet. Ook Möring constateert dat in het afgelopen jaar waarschijnlijk meer over God is geschreven en gesproken dan in de 10 jaar daarvoor. De CPNB stelt de thema's intern echter twee jaar van tevoren vast en maakt ze een jaar van tevoren bekend. Het inspelen op een hype is dus niet aan de orde. Aan de keuze is een structurele verkenning voorafgegaan.

Wij namen een stijgende belangstelling van auteurs voor religie waar en een toename in de verkoop van boeken die levensvragen en -doelen tot thema hebben. Om de lezers te laten zien welke boeken er over die levensvragen zijn en de auteurs een publiek te bezorgen, werd voor de Boekenweek 1997 het thema 'Mijn God' gekozen, met de ondertitel 'religie en religieus gevoel op schrift'. Daarnaast had de CPNB een cultureel doel: de mensen dienen de grote boeken waar geloven op zijn gebaseerd, te kennen. Om culturen te begrijpen, kunstuitingen te kunnen plaatsen en om hun medemens met zijn eigen levensvisie te accepteren.

Er is nog een aspect. Veel romans, gedichten, filosofische werken laten hun schoonheid pas zien als er kennis is van deze grote boeken. Het is aan de uitgever, de boekverkoper en de CPNB om de lezers te stimuleren zich die kennis eigen te maken. Möring stelt de keuze van het thema 'Mijn God' gelijk aan de alomtegenwoordige belangstelling voor seks in de wereld van media en reclame en ver-

gelijkt de uitwerking van het thema met de foto's van Serrano. Hij verwijt de CPNB dat zij op zo'n verwoekt badinerende wijze opereert. Een „[...] pompende ondertoon die het produkt lijkt van een huwelijk tussen een Veronica-aankondiger en zo'n EO-'he, hoi, wil je over God praten'-figuur.”

Waar komt die mening vandaan? De CPNB geeft een essay uit waarin Gerrit Komrij, winnaar van de P.C. Hooftprijs 1993 voor beschouwend proza, zijn visie geeft op het geloof en de gelovigen. Een goed doorwrocht essay, waarin onder meer de vloer wordt aangeveegd met auteurs die wel rituelen liefhebben, maar het bijbehorend geloof afwijzen. Is dat geen zinnige bijdrage aan het Boekenweekthema? Het Boekenweektijdschrift 'Mijn God' geeft een overzicht van meer dan 200 relevante titels, gerubriceerd vanuit diverse invalshoeken. Met redactionele bijdragen van auteurs die een breed spectrum vertegenwoordigen, onder anderen van de door Möring genoemde Naïma El Bezaz. Kan Möring aanwijzen waar die pompende toon de artikelen verminkt?

De derde uiting van de CPNB is het officiële Boekenweek-affiche. Daarop doen zes mensen onder de kop lezen en laten lezen de oproep zich te verdiepen in de religie van een ander door het lezen van een boek. 'Keihard de lekkerste' is wel het laatste waar ik aan denk bij deze aanpak. Möring interpreteert de uitingen van de CPNB als zou de CPNB zelf het thema niet serieus nemen. Volgens mij bewijst Möring met die stelling dat hij geen

onderscheid kan maken tussen integere propaganda en populistisch geschreeuw.

Het 'Verlicht Boekenbal', ja daar heeft Möring gelijk in. Dit feest, dat vind je leuk of niet. Möring is er niet dol op. Collega-schrijvers in groten getale wel. Maar het Boekenbal is de Boekenweek niet. Het is een besloten feest voor 600 genodigden, waar de media welkom zijn. Een feest met een knipoog. *That's all*. En het was een geweldige start van de Boekenweek.

Op het Bal begon de Boekenweek om 24.00 uur met een veiling voor het Rushdie Defence Committee Nederland. Dit inhoudelijk relevante bericht paste niet in de tirade van Möring die zich liever druk maakt over onschuldige cherubijntjes; hij negeert het gemakshalve. Zoals hij ook negeert dat die zakelijke uitgevers en boekverkopers en hun CPNB niet degenen zijn die de discussie rondom het Boekenweekthema dragen, maar de media en de auteurs. En de laatsten schrijven hun ideeën op in boeken. Om gelezen te worden. De Boekenweek attendeert de lezers op die boeken. Met de neutraliteit van de etalage van een goede assortimentsboekwinkel.

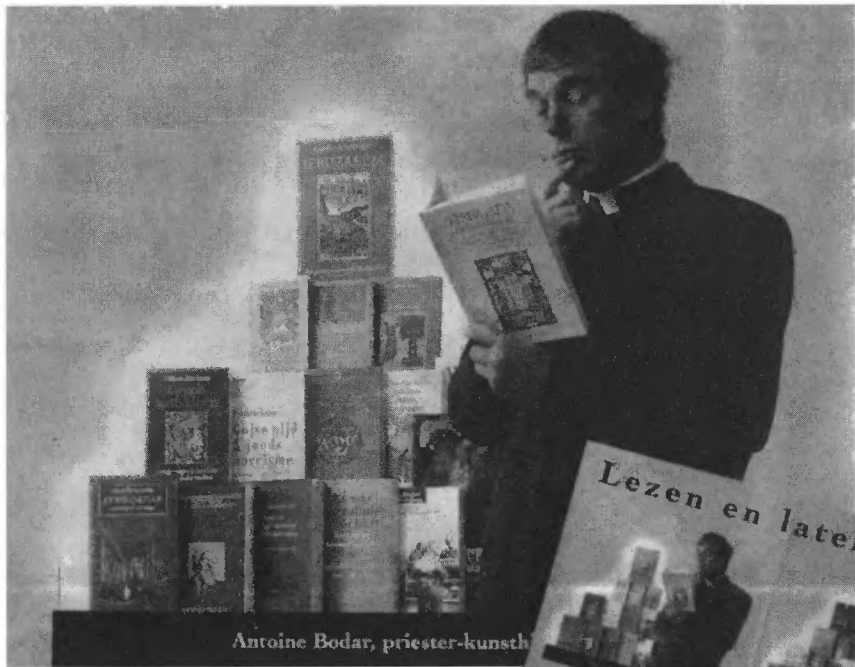
Möring mijmert aan het eind van zijn artikel over mooie thema's voor komende Boekenweken. Dat wordt een vrolijk moment, als de CPNB in april het thema 1998 bekendmaakt. Hij kan gerust zijn.

Henk Kraima is directeur Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB).

Lauter spannende Fragen

Unter dem Motto »Mein Glaube« begeistert eine Buchwoche die Menschen für die Religion

VON CHRISTIAN MODEHN

stammen aus dem weiten Feld von New Age und Esoterik. Schon optisch ist die Präsenz von New Age in Holland nicht mehr zu übersehen. Wer etwa am Hauptbahnhof von Amsterdam steht, sieht zur Linken die katholische Nikolaus-Kirche: Sie muß dringend renoviert werden, sonst stürzt sie ein. »Rettet die Nikolaus-Kirche« heißt es auf einem riesigen Transparent. Rechts vom Bahnhof steht in vollem Glanz das esoterische Zentrum OL-BIBIO in einem riesigen Bürgerhaus, mit Restaurant und Kaufhaus, Meditationsräumen und Teestuben auf mehreren Etagen. Ein behaglicher Ort ohne kalte Kirchenbänke, ohne erstarrte Riten.

Die christliche Polemik gegen die Anhänger des Wassermann-Zeitalters ist in Holland ungleich geringer als in Deutschland. Der auch in Deutschland bekannte reformierte Theologe Harry Kuitert hält angesichts

dieser Entwicklungen nicht mit seiner Meinung zurück: »Niemand geht auf ewig verloren, und die Menschen können auch ohne die Kirchen prima leben.«

Das Thema der Buchwoche ist bewusst persönlich formuliert: Es geht um die Entdeckung meines Gottes. Die individuelle Beziehung steht im Mittelpunkt, nicht die Glaubensgemeinschaft. Der theologische Autor Bernhard Rootmensen, Studentenpastor in Amsterdam, weist darauf hin, daß der Begriff »Mein Gott« 119mal in der Bibel vorkommt. »Ich und mein Gott. Dies ist ja trotz aller sozialen Verantwortung der Kern jeder Religion.«

Das Thema der Buchwoche ist so offen formuliert, daß sich Mitglieder aller Religionsgemeinschaften beteiligen können. Bekenntnis ist wieder gefragt, und dies liegt den Niederländern ja von der Tradition her durchaus. Selbst die eingefleischten Humanisten und Atheisten müssen Position beziehen.

Aus christlichen Kreisen melden sich allerdings auch kritische Stimmen zu Wort. Zu den bekanntesten Autoren gehört auch der Priester Herman Verbeek aus Groningen; er war zehn Jahre lang Abgeordneter der Grünen im Europaparlament. Jetzt hat er unter dem Titel »Getijden« kurze meditative Texte veröffentlicht, eine Art »Stundenbuch« für die Wochen des Jahres.

Verbeek setzt sich ab von einem inflationären Gebrauch des Gottesbegriffes, er plädiert für eine neue, religionskritische Form der Mystik. »Mystik ist die Abweisung aller Götterbilder. Und die neuen Götter heißen Leistung, Konsum, Macht, Herrschaft, Globalisierung. Wer der Bibel folgt, muß das erste Gebot über alles schätzen. Erst dadurch entsteht Freiheit, vielleicht auch für den wirklichen Gott.«

■ In Utrecht gibt es eine Winti-Klinik: Dort werden Patienten mit psychosomatischen Störungen von Priestern der afroamerikanischen Winti-Religion behandelt. Sie stammen aus der ehemaligen holländischen Kolonie Surinam. Durch Handauflegungen, Gespräche, Gebete und Anrufungen von übernatürlichen himmlischen Wesen walteten die Heiler ihres Amtes; unter bestimmten Bedingungen bezahlen sogar die Krankenkassen die Behandlung.

Die Leser des Magazins der Buchwoche, die vor zwei Tagen begann, nehmen überrascht zur Kenntnis, daß das Spektrum religiösen Lebens in Holland noch bunter ist, als sie bisher ahnten: Immerhin leben etwa 120 000 Menschen aus Surinam in Holland, und immer mehr bekennen sich zur Winti-Religion. Mit Überraschungen muß man eben rechnen in der Buchwoche. Allein schon das Thema paßt so gar nicht in die säkularisierte Kulturlandschaft: »Mijn God« (»Mein Gott«) heißt das Motto. In diesem Jahr steht zum ersten Mal die Religion im Mittelpunkt.

In Buchhandlungen und Bibliotheken, Kulturzentren und Kirchen, Synagogen und Moscheen, überall werden religiöse Texte interpretiert, Schriftsteller bekennen öffentlich ihren Glauben. Die Buchwoche »berstet los«, wie die Amsterdamer Tageszeitung »Trouw« schreibt. Das Prädikat »losbersten« ist treffend: Tatsächlich gibt es kein kulturelles Ereignis, das Menschen aller sozialen Schichten so sehr beschäftigt wie die traditionsreiche Buchwoche. Immer hat sie ein Motto, im letzten Jahr war es »Eldorado«; Religion ist zum ersten Mal ein Schwerpunktthema.

Wer während der Bücherwoche tatsächlich Bücher kauft, und das ist ja der Sinn der Übung, erhält

Werbung für Toleranz: Auf den Plakaten für die Buchwoche studieren Pfarrer, Rabbiner, Imame und bekannte Autoren die religiöse Literatur der »anderen«

eine eigens geschriebene Broschüre als Geschenk überreicht. Diesmal hat die in ganz Holland bekannte Schriftstellerin Renate Dorrestein den Text verfaßt; sie hat zur Überraschung ihrer Leser kürzlich bekannt, daß der Glaube in ihrem Leben eine große Rolle spiele.

Unkirchlich, säkularisiert, atheistisch: Mit diesen Begriffen wurde bisher die zeitgenössische Kultur der Niederlande beschrieben. Tatsächlich sind in keinem europäischen Land so viele Menschen aus den Kirchen ausgetreten wie dort. Vor 40 Jahren war praktisch jeder Niederländer Mitglied einer Kirche, heute ist es noch nicht einmal jeder zweite. In Amsterdam bekennen sich nur noch zehn Prozent der Bewohner zum christlichen Glauben. Aber der Schein trügt: »Die neue Generation, atheistisch aufgewachsen, ist neugierig auf Gott, will etwas wissen über die Bibel, den Koran, die Lehre Buddhas; junge Leute fragen, wer ist Jesus, wer ist Paulus«, berichtet Kees Korenhof, Verleger in der aufs Theologische spezialisierten Edition Meinema in Zoetermeer.

Etwa drei Prozent aller Neuerscheinungen in Holland behandeln

Fragen der Kirche und der Theologie. Aber es gibt eine interessante Entwicklung: Große, nichtreligiöse Verlage publizieren mit Erfolg Bücher über Fragen des Glaubens. »Die großen Religionsstifter« ist zum Beispiel eine wichtige Neuerscheinung in diesen Tagen. Anton Houtepen, Theologe in Utrecht, wagt sich in seinem neuen Buch »Gott, eine offene Frage« weit nach vorn. Er möchte durch philosophische Überlegungen zeigen, daß es sinnvoll ist, an Gott zu glauben. Den Begriff Gottesbeweis vermeidet er aber. Nico Ter Linden, Pfarrer an der berühmten Westerkerk von Amsterdam, hat einen anderen Bestseller veröffentlicht. Er hat entdeckt, daß gerade die jungen Leute keinen Zugang mehr finden zum authentischen Bibeltext. Darum will er die ganze Bibel in einer zeitgemäßen Alltagssprache nacherzählen. Das erste Buch über die Genesis wurde innerhalb weniger Wochen bereits 100 000-mal verkauft.

Etwa zwei Prozent aller Bücher

125 Stoffels krijgt Gouden Zoen

ROTTERDAM, 2 JULI. Het boek *Mosje en Reizele* van Karlijn Stoffels is door de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek bekroond met de Gouden Zoen, de prijs voor het beste boek voor de jeugd vanaf 12 jaar.

De Gouden Zoen wordt dit jaar voor het eerst uitgereikt en is ingesteld als vervolgprijs op de Gouden Griffel die sinds 1955 wordt toegekend. Met ingang van dit jaar kan de Gouden Griffel, een bekroning die hoort bij de Kinderboekenweek, alleen worden toegekend aan boeken voor kinderen tot en met 11 jaar.

Mosje en Reizele is het jeugdboekdebuut van Karlijn Stoffels (1947). Zij schreef eerder hoorspelen en toneelstukken. De jury, onder voorzitterschap van Harry Bekkering, kende een Zilveren Zoen toe aan *Gehr* van Ted van Lieshout en aan *De Mennyns* van Sylvia Waugh.

Gouden Zoen voor Karlijn Stoffels

Amsterdam — Karlijn Stoffels ontving gisteren in Amsterdam de eerste Gouden Zoen voor haar debuut *'Mosje en Reizele'*. De prijs bedraagt 3000 gulden en maakt deel uit van een campagne waarmee de Stichting CPNB het (blijven) lezen door jeugd tussen 12 en 15 jaar wil stimuleren. De Zilveren Zoenen gingen naar *'Gebr.'* van Ted van Lieshout en *'De Mennyns'* van de Britse schrijfster Sylvia Waugh.

De optimistische boodschap van Sylvia Waugh

Kinderboeken onnodig bitter

Karlijn Stoffels ontving donderdag de Gouden Zoen voor haar debuut *'Mosje en Reizele'*. De prijs maakt deel uit van een campagne waarmee de Stichting CPNB het lezen door jeugd tussen twaalf en vijftien wil stimuleren. De *'Zilveren Zoenen'* gingen naar *'Gebr.'* van Ted van Lieshout en *'De Mennyns'* van de Britse Sylvia Waugh, een wereldwijd gevierd auteur. Ze was even in Nederland.

Door Françoise Ledeboer
Amsterdam

Haar sage over de lappenpoppenfamilie *Mennym* is inmiddels in tien talen vertaald, waaronder het Japans en het Litouws. Het winnen van de CPNB-prijs *'De Zilveren Zoen'* bracht de Britse kinderboekenschrijfster Sylvia Waugh voor het eerst van haar leven in Amsterdam.

Bij de prijsuitreiking was ze zichtbaar aangedaan. Na afloop bekent ze dat ze haar succes nog steeds een verbijsterende ervaring vindt. Van gepensioneerd lerares werd ze ineens gevierd auteur en dat was wel het laatste waarop ze had gerekend.

Waugh, moeder van drie kinderen, verdiende lange jaren de kost als lerares Engels in het Noord-Engelse Gateshead. „Mijn man en ik wilden de kinderen zoveel mogelijk kansen geven en daarom was het absoluut nodig dat ook ik mijn steentje bijdroeg. Maar voor zover mijn werk en het huishouden het toelieten heb ik wel altijd geschreven. Daarmee realiseerde ik toch een stukje van mijn oude meisjesdroom”.

Op haar 58ste greep ze de eerste mogelijkheid om met vervroegd pensioen te gaan, kocht een schrijft en ging zitten. Op de blanco bladzijden ontrolde zich vanzelf haar opgespaarde verhaal over de belevenissen van mensjes die zo klein zijn dat er duizenden op de palm van een hand passen. „Daar kreeg ik de kritiek op dat niemand het waarheidsgehalte van die belevenissen zou geloven. Ik vroeg toen nog min of meer als grapje of dat soms wel het geval zou zijn als ik er levensgrote lappenpoppen van maakte”.

Waugh had haar briljante vondst te pakken en leverde in sneltreinvaart zes boeken af. Ze

Sylvia Waugh
...zorgzaamheid... (Foto Gerlinde de Geus)

bracht de *Mennyns* onder in een groot herenhuis aan de Brocklehurst Grove, van waaruit ze het contact met de buitenwereld zoveel mogelijk mijden omdat de 'echte' mensen natuurlijk niet mogen ontdekken dat ze niet van vlees en bloed zijn.

Onderleiding van grootvader Sir Magnus ont-

wikkelen ze daar een grote vaardigheid in met behulp van grote jassen, hoeden en donkere brillen. Contact met ambtenaren kan zo goed als altijd schriftelijk en verder is de telefoon natuurlijk reuze handig om ongezien allerlei noodzakelijke rompslomp af te wikkelen.

Sir Magnus, zijn vrouw Tulip, zoon Joshua, schoondochter Vinetta, de kleinkinderen en juffrouw Quigley die eerst nog in de gangkast leeft, hebben karakters die iedereen uit zijn eigen familielevens zal herkennen. Ze hebben vanzelfsprekend hun eigenaardigheden, maar zelfs van het recalcitrante pubermeisje Appleby maakte Waugh een sympathiek portret dat als troost voor elke wanhopige ouder met pubers kan dienen.

Troostend

De poppen kunnen natuurlijk niet eten en drinken, maar daar heeft Waugh op bedacht dat ze doen alsof. Ze gaan gewoon aan tafel, drinken thee en doen de afwas alsof dat ook werkelijk nodig is. De schrijfster onderstreept het belang van dergelijke dagelijkse rituelen. „Ze zijn troostend, omdat ze veiligheid bieden”.

Maar die rituelen kunnen ook het zicht op de diepere bedoeling van het leven verhullen omdat erintussen nooit meer wordt gepraat. Met de figuur van kleinzoon Soobie, die nooit doet alsof omdat hij daar een grondige hekel aan heeft, wil Waugh op de noodzaak van 'echt' contact wijzen.

Met de *Mennym*-sage heeft Waugh vooral de jeugd vanaf twaalf jaar een dienst willen bewijzen, de leeftijdscategorie waarin heftige en vaak onbegrepen emoties de boventoon voeren. Ze vindt kinderboeken voor adolescenten als regel onnodig bitter en wil juist hun een optimistische boodschap over de waarde van eerlijkheid, dapperheid en zorgzaamheid meegeven. „Door mijn ervaring als lerares onder adolescenten weet ik zeker dat daar grote behoefte aan bestaat”.

Verontwaardigd vertelt ze over de uitgever bij wie ze haar manuscript eerst indiende. „Die wilde dat ik *'De Mennyns'* geschikt zou maken voor achtjarigen, omdat oudere kinderen de lappenpoppen maar kinderachtig zouden vinden. Dat heb ik geweigerd. Gelukkig kreeg ik gelijk”.

Gijs Wanders start Jonge Jury voor Noordelijke provincies

ALKMAAR - Gijs Wanders heeft samen met Theo Hoogstraten het startschot gegeven voor de Jonge Jury voor de Noordelijke provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Noord-Holland en Flevoland bij Scholengemeenschap Jan van Scorel in Alkmaar. Tijdens dit startmoment ging hij in op het plezier in lezen en de invloed die dat kan hebben op je latere leven. Ruim veertig scholen uit deze provincies doen mee aan dit evenement.

De Jonge Jury is onderdeel van de jeugdboekencampagne van de CPNB. De jureringperiode voor de Jonge Jury loopt tot en met eind januari. Alle jongeren uit klas 1 t/m 3 van het voortgezet onderwijs kunnen deel uitmaken van deze jury, door een lijstje in te sturen van de vijf boeken die zij zelf het mooiste hebben gevonden. Alle stemmen van jongeren worden geteld; op basis van de stemmen worden begin februari vijf nominaties bekendgemaakt. Eind februari wordt de Prijs van de Jonge Jury uitgereikt aan de auteur van het boek dat de meeste stemmen behaalde.

Voor deze prijs komen alle verhalende boeken in aanmerking die in 1995 of in 1996 voor het eerst in de Nederlandse taal zijn verschenen. Om de keuze van boeken te vergemakkelij-

ken, is er een lijst van dertig kerntitels opgesteld. De kerntitels zijn ook opgenomen in het tijdschrift S.Y.P.R.A.B. (Shock Your Parents Read A Book). Dit tijdschrift wordt in een oplage van 160.000 exemplaren verspreid via boekhandels, bibliotheken en scholen. Verwacht wordt dat minimaal tien procent van de scholen voor voortgezet onderwijs aandacht tijdens de les zal besteden aan de Jonge Jury. Scholen die nog mee willen doen, kunnen een lespakket bestellen bij Stichting CPNB in Amsterdam.

De Jonge Jury is een initiatief van het NBLC, de NPS en de Stichting CPNB, in samenwerking met Stichting SSS. De Jonge Jury wordt mede mogelijk gemaakt door een subsidie van het ministerie van OC en W, op advies van Stichting Lezen.

125 Jonge Jury ook in bibliotheek Hengelo

HENGELO - Jongeren van 12 tot en met 15 jaar kunnen tot en met januari 1998 deelnemen aan een nieuwe actie van de gezamenlijke bibliotheken: De Jonge Jury. De Jonge Jury komt voort uit de Kinderjury, die bestemd is voor kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 15. De gezamenlijke bibliotheken willen met de actie bereiken dat jongeren meer gaan lezen. Het motto van De Jonge Jury is 'Shock your parents, read a book'. De bedoeling is dat jongeren in de periode september 1997 tot en met januari 1998 boeken lezen die in 1995 en 1996 zijn verschenen. Op een deelnameformulier kunnen ze hun favoriete top-5 invullen. Het boek dat de meeste stemmen krijgt ontvangt de prijs van De Jonge Jury. De landelijke uitslag wordt in februari 1998 bekendgemaakt. Onder deelnemers uit het hele land worden boekenbonnen verloot. Daarnaast worden onder de Hengelose jongeren die deelnameformulieren in de Hengelose bibliotheken inleveren ook prijzen verloot. Deelnameformulieren kunnen bij de Centrale Bibliotheek en bij het filiaal in de Hasseler Es worden opgehaald en ingeleverd tot 24 januari 1998.

Tieners moeten meer lezen

AMSTERDAM - De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) wil kinderen van twaalf tot en met vijftien jaar vaker met de neus in de boeken hebben. Ze gaf gisteren in samenwerking met een aantal andere instellingen in Amsterdam het startschot voor de zogenoemde Jonge Jury. Het ministerie van onderwijs heeft er voor de eerste drie jaar in totaal 2,1 ton ingestoken.

Leerlingen van de eerste drie klassen van de middelbare scholen worden opgeroepen allemaal

een persoonlijke top-vijf samen te stellen uit Nederlandse en vertaalde boeken die in 1995 en 1996 zijn verschenen. Het mogen allerlei boeken zijn, ook bijvoorbeeld een boek over dieren of misdaadromans.

De uitgave die het populairst blijkt te zijn, wordt volgend jaar bekroond met de Prijs van de Jonge Jury, een onderscheiding waaraan geen geldbedrag wordt verbonden. De deelnemende kinderen zelf kunnen een boekenbonnet winnen. Er worden er tien van vijftig gulden verloot.

Op scholen, bibliotheken en in boekhandels worden affiches en

deelnameformulieren verspreid. De CPNB stuurt ook nog een lijst met titels rond van dertig boeken die in 1995 en 1996 zijn verschenen. De uitgevers hebben de prijzen van deze dertig boeken, in de periode 15 augustus - 15 september met vijf gulden verlaagd.

De lijst is voorzien van informatie voor leerkrachten. De CPNB hoopt dat die lessen(reeksen) aan het lezen door jonge tieners willen besteden.

De Jonge Jury is geënt op de bestaande Nederlandse Kinderjury, die kinderen van de basisschool hun favoriete boek laat kiezen.

ANP

De winnaar van de Venz Kinderboekenprijs 1997, Paul van Loon, leest voor uit eigen werk.

Paul van Loon wint Kinderboekenprijs

'De Griezibus 3' is het best verkochte kinderboek in 1996

Van onze kunstreductie

AMSTERDAM – Paul van Loon heeft gisteren tijdens een feestelijke bijeenkomst in Amsterdam de Venz Kinderboekenprijs 1997 ontvangen. Zijn boek 'De Griezibus 3' (voor kinderen in de leeftijd van tien tot en met twaalf jaar) is het best verkochte kin-

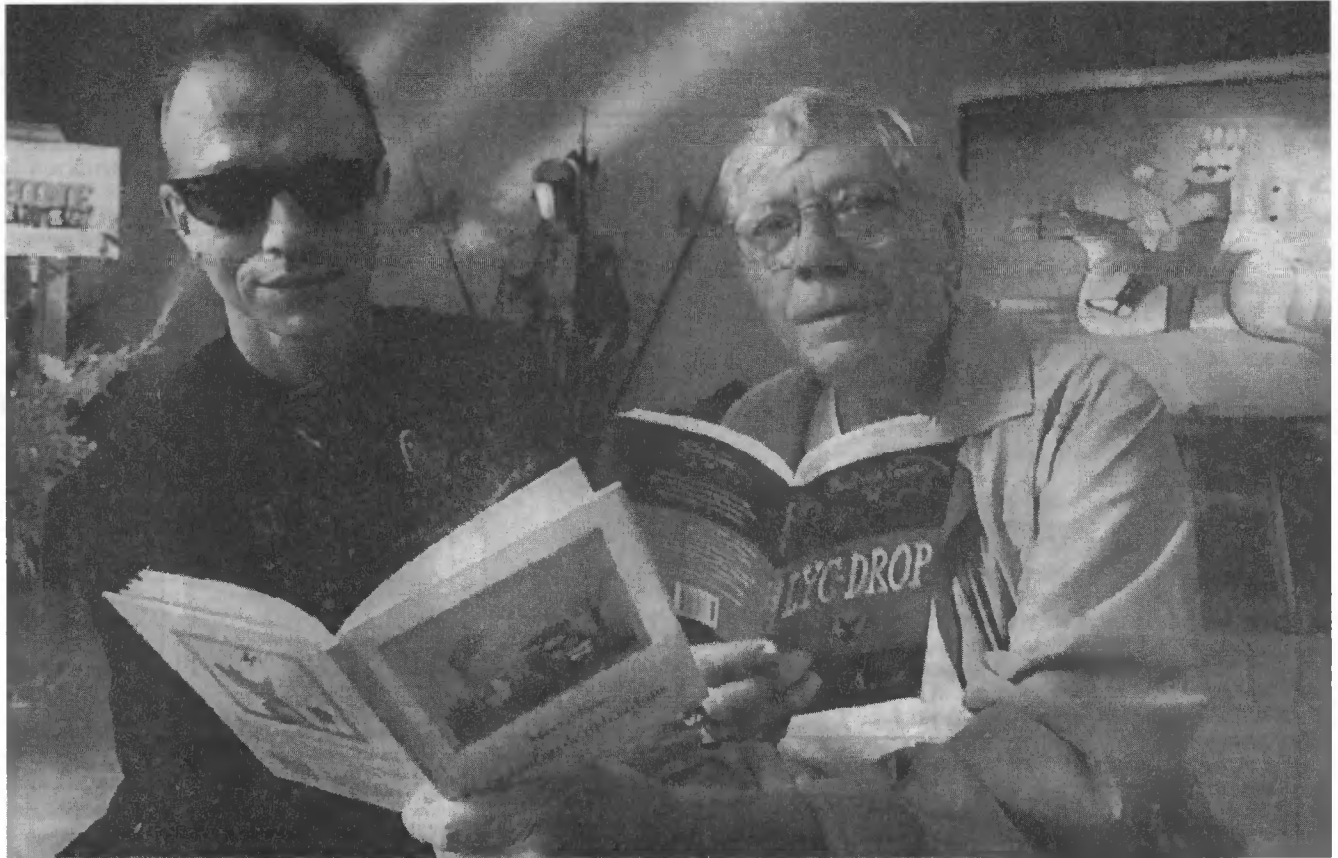
bank. De Kinderboekenprijs bestaat uit een plaquette.

In de leeftijdscategorie tot zes jaar werd het boek 'Jij en ik, kleine beer' van Martin Waddell en Barbara Firth het best verkocht. Daarvan vonden meer dan 20 000 exemplaren hun weg.

'lbbeltje', een nieuwe uitgave, gebaseerd op het hoorspel dat Schmidt in 1961 schreef. 'Alleen in huis' van Sinclair Smith werd het meest gekocht voor en door de dertien- tot zestienjarigen.

De uitreiking van de Kinderboekenprijs betekende gisteren meteen de

Tijdmachines in Kinderboekenweek

Paul van Loon (links), auteur van het Kinderboekenweekgeschenk *Lyc Drop* en Max Velthuis, de maker van het speciale prentenboek *Olifant en tijdmachine*, wisselden gisteren hun werk uit tijdens een feestelijke presentatie.

Het thema van de Kinderboekenweek is dit jaar 'De tijdmachines, terug naar toen'. De organisatie wil met dat thema vooral het historische kinderboek centraal stellen. Het gaat overigens goed met kinderboeken in

het algemeen. Vorig jaar werden er 5,8 miljoen verkocht, ruim 700.000 meer dan het jaar daarvoor. De Kinderboekenweek duur van 1 tot en met 11 oktober.

Foto Koen Suyk/ANP

Kinderboeken steeds gewilder

AMSTERDAM - Het kinderboek is een steeds gewilder artikel. Gingen er in 1995 nog 5,1 miljoen kinderboeken over de toonbank, vorig jaar waren het er al 5,8 miljoen.

Dat zei Henk Kraima, directeur van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), gisteren in Amsterdam als introductie op de komende Kinderboekenweek (1 tot en met 11 oktober).

Voorspoed

De ontwikkeling is natuurlijk deels te verklaren uit de econo-

mische voorspoed. Toch is zij opmerkelijk. De ouders van de nu jonge kinderen, de kopers van de boeken dus, hebben volgens Kraima zelf vaak niet zo'n geweldige kinderboekentraditie gekend. Rond 1960 was de kinderboekenkeus immers vrij beperkt.

Bibliotheken

Toch bezoeken de ouders kennelijk genoeg boekhandels en bibliotheken en constateren daar het brede aanbod voor de kinderen van nu. De CPNB publiceert „boekenmolens" en „voorleesgidsen" waarin het aanbod nog eens uit de doeken wordt gedaan. En de

kinderen geven natuurlijk zelf dingen aan die ze in het onderwijs hebben opgepikt.

De Tijdmachine

Het thema van de nieuwe Kinderboekenweek is: De Tijdmachine - terug naar toen. Volgens woordvoester Bärbel Dorweiler van de CPNB is dat niet alleen bedoeld als educatie op speelse wijze, maar „zijn de reizen naar het verleden bovenal een bron van spanning en avontuur." De Kinderboekenweek wordt opgeluisterd met een boekenweekgeschenk bij de aankoop van f 19,50 aan boeken. Het is het

door de inmiddels meermalen gelauwerde Paul van Loon geschreven boekje *Lyc-drop*, een spannend verhaal over het lokale station TV12 en een nieuwe dropsoort met betoverende werking. Er zijn 281.000 exemplaren van gedrukt.

Prentenboekje

Van Loon wilde gisteren tijdens de presentatie niet op de inhoud ingaan, maar pakte zijn elektrische gitaar om „de soundtrack van het boek" te spelen, gebaseerd op het lied *Stairway to Heaven* van Led Zeppelin. Voor peuters en kleuters stelde

Max Velthuis een speciaal prentenboekje samen: *Olifant en tijdmachine*. Velthuis: „De olifant had geen benul van tijd, totdat de krokodil hem een tijdmachine in de vorm van een koekoeksklok gaf. Ik lijk een beetje op die olifant, ik heb ook nooit een horloge. Dan denk je niet: o, o, alweer een half uur voorbij en nog niks gedaan."

Het speciale boekje is verkrijgbaar voor een prijs die volgens de CPNB ook uit de tijdmachine komt, namelijk f 3,95. Er zijn 119.000 exemplaren van *Olifant en tijdmachine* gedrukt.

ANP

DOOR
ERICK KILA

Eng, enger, engst

Paul van Loon beoefent al een tijdje op behendige wijze het griezelboekengenre voor kinderen. Zijn werk verkoopt zeer goed, maar oogst in literaire kringen weinig waardering. Zo haalde de jury van de Woutertje Pieterse-prijs onlangs nog haar neus op voor Van Loons oeuvre. De CPNB is een andere mening toegedaan.

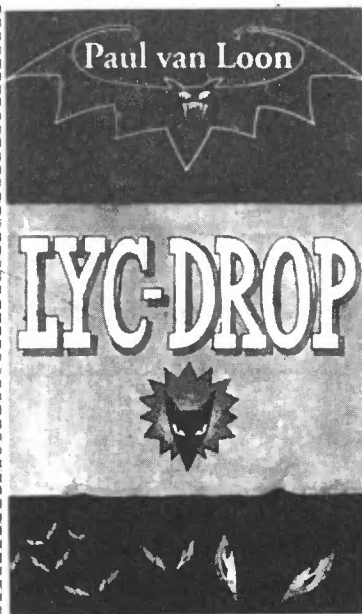
De propaganda-stichting voor het Nederlandse boek verzocht de succesvolle auteur het Kinderboekenweekgeschenk voor dit jaar te maken. 'Lyc-drop' is een vlot geschreven boekje geworden. Geen stilistisch hoogstandje, wél een verhaal dat voldoende spannende en verrassende momenten bezit om te boeien.

Paul van Loon schrijft griezelige verhalen voor kinderen in verschillende leeftijdsgroepen. 'Lyc-drop' lijkt me niet geschikt voor de jongsten. Daar is het engheidsgehalte te hoog voor. Al in het begin zaagt Van Loon van dik hout planken: enge schaduwen, enge ogen, enge geluiden. En dat alles op een eng donkere avond. Wie van

een subtiele spanningsopbouw houdt, fronst dan zijn wenkbrauwen. Toch wekt het verhaal bij verdere lezing de vereiste nieuwsgierigheid op. Niet het consumeren van opgediende engigheden houdt de lezer dan bezig. Nee, het mysterie van hoe alles in elkaar steekt, dwingt je door te gaan. Uit een oude mythe haalde Van Loon de ingrediënten voor deze 'weerwolf'-geschiedenis. De plot is aardig. Over de inhoud zal ik verder niets loslaten. Opvallend is, dat zelfs de mythologische figuren goed passen bij het wereldje van de hedendaagse kids.

Van Loon kent de taal van de jeugd. Hij etaleert dat wel iets te nadrukkelijk (O, shit!). Is het eigenlijk zo'n ramp dat de schrijver literair raffinement ontbeert? Het lijkt me niet. Van Loon brengt massa's jongeren tot lezen. Daar spint zelfs de literatuur nog garen bij.

■ **PAUL VAN LOON:** 'Lyc-drop'. Illustraties: Camila Fialkowski. Uitgever: CPNB. Tijdens de Kinderboekenweek gratis (bij aankoop van ten minste f 19,50 aan kinderboeken).

ILLUSTRATIE CAMILA FIALKOWSKI

De wikkel van de beruchte rol drop.

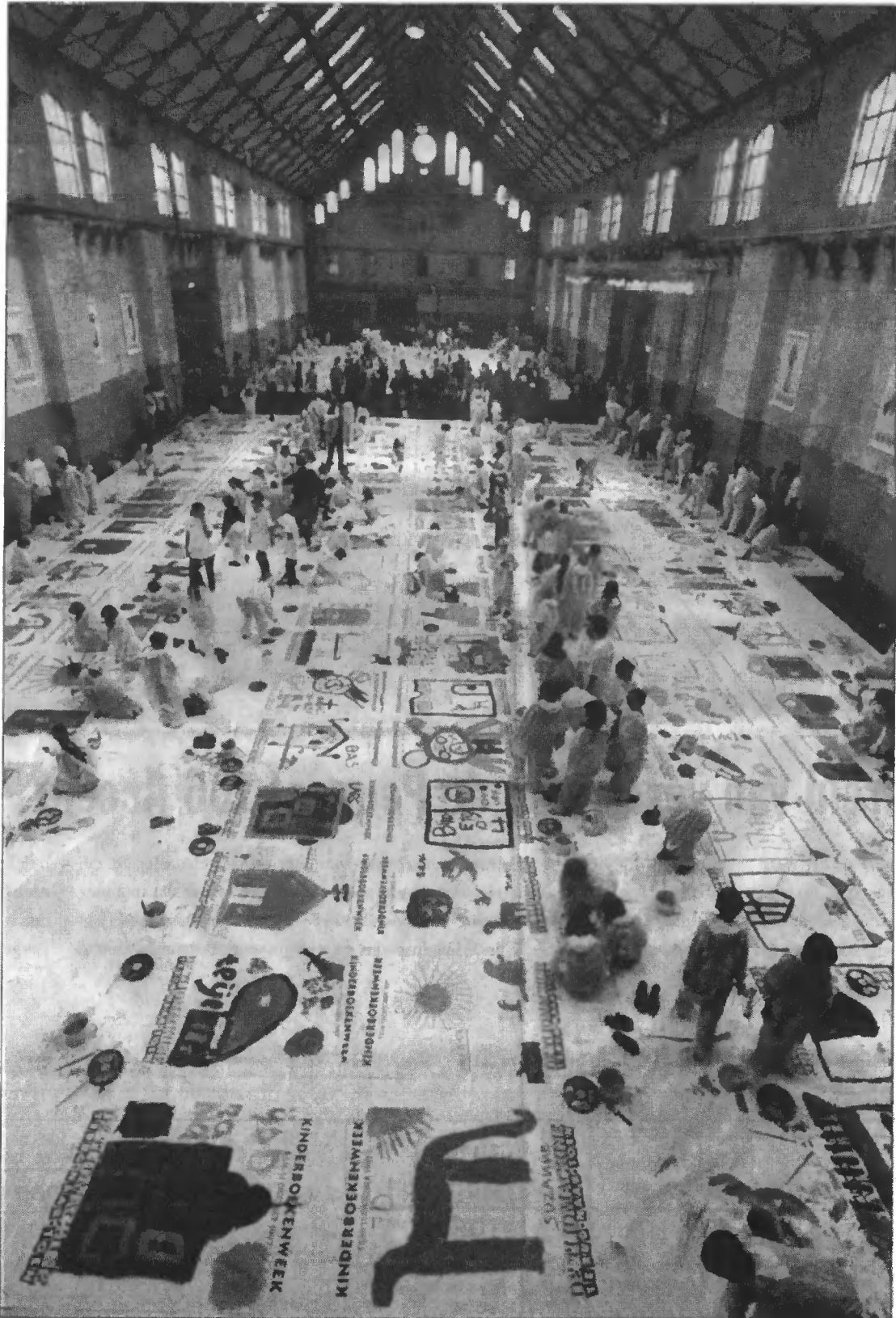
Verkoop stijgt van kinderboeken

Het kinderboek is een steeds gewilder artikel. Gingen er in Nederland in 1995 nog 5,1 miljoen kinderboeken over de toonbank, vorig jaar waren het er al 5,8 miljoen. Dat zei Henk Kraima, directeur van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), maandag in Amsterdam als introductie op de komende Kinderboekenweek (1 tot en met 11 oktober).

Auteur Van Ede brengt bezoek aan bibliotheek

UITGEEST — De jeugdboekenschrijver Bies van Ede brengt vrijdag een bezoek aan de bibliotheek Uitgeest. In het kader van de Kinderboekenweek 1997 zal hij die middag over zijn boeken vertellen. Alle groepen 7 van de basisscholen in Uitgeest zijn uitgenodigd.

Van Ede maakt onder andere deel uit van het Griezelgenootschap waar ook Paul van Loon bij hoort. Verder is hij bekend als auteur van verhalen, stripscenario's en gedichtjes voor de jeugdbladen Taptoe, Jippo en Okki. Hij schreef eveneens artikelen in De Blauw Geruite Kiel van Vrij Nederland en Ezelsoor. Van Ede schrijft realistische, humoristische en griezelige boeken voor zowel kleuters als oudere kinderen. Enkele van zijn boeken zijn 'Tijn en de huismonsters', 'Paniek bij het Jeugdjournaal' en 'In het graf van de vampier'.

Gisteren is in de Westergasfabriek in Amsterdam de 43ste Kinderboekenweek geopend, die tot 11 oktober duurt. Vorig jaar gingen in totaal 5,8 miljoen kinderboeken over de toonbank, twintig procent meer dan in het jaar daarvoor.

FOTO WILLEM MIDDELKOOP

Kinderen lopen uit voor Paul van Loon

● Sanne (10 jaar) uit Nuland toont trots haar boek met handtekening van Paul van Loon. Enkele honderden kinderen dromden gistermiddag samen voor boekhandel Adr. Heinen aan de Kerkstraat in Den Bosch. Zij kwamen voor de populaire kinderboekenschrijver, die in de winkel boeken signeerde. De zaak bleek te klein om alle belangstellenden te kunnen herbergen, waardoor er buiten een lange rij ontstond. Van Loon was aanwezig in het kader van de Kinderboekenweek.
Foto Jan Verhoeff

Luttenberg begint kinderboekenweek met brandweer

LUTTENBERG - Op spectaculaire wijze is gisteren op de Luttenbergse basisschool Esmoreit begonnen met de activiteiten in het kader van de kinderboekenweek, die deze keer als thema heeft 'De tijdmachine terug naar toen'. Een leraar vond 'een verdacht pakje' op het dak. De brandweer werd gewaarschuwd en die maakte de vondst onschadelijk. In het pakje bleken opdrachten te zitten voor alle groepen van de basisschool. Deze hielden tevens verband met de afsluiting van de kinderboekenweek, die vrijdag plaats heeft. De hele week staan de activiteiten op de Luttenbergse basisschool in het teken van het leven zoals dat vroeger was.

Venz hoofdsponsor Nederlandse Kinderjury:

Kinderen kiezen het beste kinderboek van 1996

De wereld van kinderen zit boordevol avonturen. Hun ondernemingslust en nieuwsgierigheid kent geen grenzen, waardoor ze telkens weer 'met nieuwe dingen thuiskomen'. Venz, het welbekende merk chocoladehagel, staat open voor de interesses van kinderen en probeert die niet alleen te ondersteunen, maar ook te stimuleren.

Een van de belangrijkste dingen die kinderen leren, is lezen. Alhoewel het belang van lezen wereldwijd wordt onderkend, lezen kinderen toch iets minder dan vroeger. Om lezen door kinderen te stimuleren koos Venz, ter gelegenheid van haar 100-jarig bestaan, voor sponsoring van de Nederlandse Kinderjury. De Nederlandse Kinderjury bestaat uitsluitend uit kinderen die zelf het beste kinderboek van het voorgaande jaar kiezen. Dit goede doel past precies bij Venz, omdat zowel de Kinderjury als Venz de belevingswereld van kinderen centraal stellen.

Kinderjury

Iedereen tussen de 6 en 16 jaar kan aan de Nederlandse Kinderjury deelnemen. Op een deelname formulier dat te verkrijgen is bij boekhandels, scholen en bibliotheken, kunnen kinderen aangeven welke vijf kinderboeken zij het beste vonden. Alleen boeken die in 1996 voor het eerst zijn verschenen, komen in aanmerking voor bekroning. Op 1 juni 1997 loopt de stemperiode af. Dan worden de ingezonden formulieren eerst gerangschikt in drie leeftijdscategorieën: 6 t/m

9 jaar, 10 t/m 12 jaar en 13 t/m 16 jaar, waarna de stemmen worden geteld. Op zaterdag 21 juni is de uiteindelijke ontknoping. Dan wordt om 18.30 uur in een tv-programma van de NPS op Ned. 3, bekend gemaakt welk boek, per leeftijdscategorie, heeft gewonnen. Wie meedoet aan de Nederlandse Kinderjury kan zelf ook in de prijzen vallen. Onder de deelnemers worden eerder bekroonde boeken en Boekenbonnen verloot.

Venz Kinderboekenprijzen

Het startsein voor de activiteiten van de Kinderjury is de uitreiking van de Venz Kinderboekenprijzen. Die is door Venz in het leven geroepen om de Kinderjury extra onder de aandacht te brengen. De Venz Kinderboekenprijzen is bestemd voor de schrijver van het boek dat in het voorgaande

jaar het best werd verkocht. Tijdens dit jaarlijkse evenement dat begin februari plaatsvindt, wordt ook een lijst bekend gemaakt van de 100 best verkochte kinderboeken, verdeeld in vier leeftijdscategorieën. Voor kinderen die mee willen doen aan de Nederlandse Kinderjury is dit overzicht een prima handleiding, omdat het aangeeft welke boeken zij kunnen lezen.

Om te achterhalen wat de beweegredenen zijn van kinderen om te lezen, werd tijdens de Venz Kinderboekenprijzen 1997 een forum onder leiding van Peter Jan Rens gehouden. Overigens werd dit jaar de Venz Kinderboekenprijzen gewonnen door Paul van Loon met zijn boek *De Griezelsbus 3*. Van dit boek zijn maar liefst 26.218 exemplaren over de toonbank gegaan. Of een griezelboek straks ook bij de Kinderjury in de prijzen valt, moeten we even afwachten.

begin van de jaren zestig gaf Venz aan Annie M.G. Schmidt de opdracht een hoorspel te schrijven. Het kreeg de naam 'Ibbeltje' en is vorig jaar in boekvorm uitgebracht. Het grappige toeval wil dat 'Ibbeltje' bij de uitreiking van de Venz Kinderboekenprijzen 1997, het best verkochte boek in de leeftijdscategorie 6 t/m 9 jaar bleek. Flip van Duin, de zoon van Annie M.G. Schmidt, kreeg bij de bekendmaking van deze prijs, het originele script overhandigd.

Hagelnieuws

Niet alleen door de uitreiking van de Venz Kinderboekenprijzen en sponsoring van de Nederlandse Kinderjury brengt Venz het lezen onder de aandacht van kinderen, maar ook via Hagelnieuws. Op de achterkant van de Venz-verpakkingen Melk, Puur, Kwinkslag, Caramel en Kokos staan regelmatig de laatste nieuwtjes van het kinderboekenfront, zoals bijvoorbeeld een stukje over griezelboekenschrijver Paul van Loon. Evenals de meeste ouders vindt ook Venz dat lezen een goede manier is om kinderen geleidelijk aan vertrouwd te maken met de grote mensen wereld. Met het oog op de huidige ontwikkelingen, waarbij kinderen te maken kunnen krijgen met echtscheiding en eenzaamheid, kunnen kinderboeken een belangrijke bijdrage leveren bij het verwerken daarvan. Daarom verdienen kinderboeken het om op een volwassen manier te worden behandeld en gehonoreerd.

Ibbeltje

Kinderen zijn dol op mooie verhalen en Venz heeft daar altijd gehoor aan gegeven. Aan het

Tijdens de Venz Kinderboekenprijzen 1997 werd het kinderforum geleid door Peter Jan Rens. Natuurlijk waren er vragen voor schrijver Paul van Loon.

Kinderen vinden boeken van Vriens, Van Loon en Slee mooist

■ AMSTERDAM (ANP) - Kinderen van zes tot en met negen jaar vinden Meester Jaap van Jacques Vriens het mooiste boek. Kinderen van tien tot twaalf geven ook dit jaar weer de voorkeur aan *De Griezibus 3* van Paul van Loon, vorig jaar het best verkochte kinderboek. *Spijt!* van Carry Slee valt het best in de smaak bij de kinderen van dertien tot en met zestien jaar.

Dat blijkt uit de resultaten van de Nederlandse Kinderjury. Dit jaar gaven 50.000 kinderen gehoor aan de oproep van de Stichting Nederlandse Kinderjury om aan te geven welke boeken ze het meest waarderen. Van Loon werd vorig jaar door twee leeftijdscategorieën uitgekozen. Dit evenement van scholen, bibliotheken en boekhandels werd voor de tiende keer gehouden.

DE KINDERJURY

In de Kinderboekenweek in oktober delen volwassenen Gouden en Zilveren Griffels en Penselen uit aan de kinderboekenschrijvers en -tekenaars die zij het beste vinden. Maar welke boeken lezen kinderen zelf graag? Dat maakt de Nederlandse Kinderjury zaterdag bekend. Yvon Jaspers van *Het klokhuis* presenteert het programma. Meer dan veertigduizend kinderen tussen de zes en zestien jaar hebben minstens vijf boeken gelezen die in 1996 zijn verschenen. Was jij daar ook bij? Vorig jaar won griezelboekenschrijver Paul van Loon in de leeftijdscategorie van 6 t/m 9 jaar met *Meester Kikker* én in de categorie 10 t/m 12 jaar met *Nooit de burens bijten*. (LD)

Zaterdag: Ned 3, 16.30 (NPS)

Van onze kunstredactie

HILVERSUM — De Nederlandse Kinderjury heeft Jacques Vriens, Paul van Loon en Carry Slee uitverkoren tot schrijvers van de mooiste kinderboeken in 1996. Aan de tiende Kinderjury deed een record aantal van bijna 50.000 kinderen tussen 6 en 16 jaar mee, een stijging van ruim 20 procent ten opzichte van vorig jaar. Ze konden tussen 1 februari en 1 juni in scholen, boekhandels en bibliotheken hun stem uitbrengen op maximaal

Record aantal deelnemers Nederlandse Kinderjury

vijf boeken die in 1996 verschenen. De winnaars werden afgelopen zaterdag bekendgemaakt tijdens een NPS-uitzending.

Vriens won in de leeftijdscategorie van 6 tot en met 9 jaar met 'Meester Jaap'. De kinderen van

10 tot en met 12 jaar kozen 'De griezelbus 3' van Van Loon, waarvoor hij eerder dit jaar ook de Venz Kinderboekenprijs voor het best verkochte kinderboek van 1996 ontving. Carry Slee verzamelde met 'Spijt!' de meeste stemmen in de leeftijdsgroep van 13 tot en met 16 jaar.

Ridderkerkse Kinderjury heeft eigen smaak

RIDDERKERK — In de periode februari tot en met mei hebben in heel Nederland ruim 48.000 kinderen deelgenomen aan de Nederlandse Kinderjury. Dat is ruim twintig procent meer dan vorig jaar, toen 40.000 kinderen meelazen. Deze Kinderjury heeft een Top 5 van favoriete boeken samengesteld. Daarvoor werden uitsluitend boeken gelezen die in 1996 voor het eerst zijn verschenen. Meester Jaap van Jaques de Vries is bij de 6 tot 9 jarigen bovenaan de lijst gezet. De 10

tot 12 jarigen kozen voor *De griezelbus 3* van Paul van Loon. De 13 tot 16 jarigen zetten *Spijt!* van Carry Spee op de eerste plaats. In Ridderkerk hebben 688 kinderen meegedaan aan de Kinderjury. Samen lezen zij 4330 boeken. De Ridderkerkse smaak blijkt ook dit jaar weer af te wijken van de landelijke voorkeur. De lezers van de hoofdbibliotheek aan het Sint Jorisplein kozen voor *Straatkatten* van Mieke van Hooft als het meest favorie-

te leesboek. *De Griezelbus en Spijt* kwamen bij hen op respectievelijk de tweede en vierde plaats. In Slikkerveer spraken de lezers hun voorkeur uit voor *De beer is los* van Henk Hokke. In dit filiaal kwam geen enkel van de landelijk uitverkoren boeken voor in de Top 5.

In Bolnes werd *Het Spookschip* van J. Bethlen op de eerste plaats gezet. *De Griezelbus* kreeg de tweede plaats toebedeeld.

Ere-Penseel voor Fiep Westendorp

Van onze kunstredactie
 AMSTERDAM - Fiep Westendorp, de 81-jarige Zalbornmense die met haar tekeningen Jip en Janneke, Pluk van de Petreflet, Otje en de poes Minoes uit de kinderboeken van Annie M.G. Schmidt een onsterfelijk uiterlijk heeft gegeven, krijgt een Oeuvrepenseel.

Deze eenmalige ereprijs is haar toegekend vanwege haar unieke tekenkwaliteiten en het onuitwisbare stempel dat ze al tientallen jaren drukt op het beeld van het Nederlandse kinderboek. Fiep Westendorp maakte haar eerste tekeningen bij verhalen van Annie M.G. Schmidt in 1946.

De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft haar met het Oeuvrepenseel onderscheiden omdat het Gouden Penseel, de jaarlijkse onderscheiding voor de beste illustraties in een kinderboek, 25 jaar bestaat.

Op pagina 22
 Vierde Gouden Penseel voor Max Velthuis

Dit Penseel wil Westendorp wel

door EDITH VAN ZALINGE

AMSTERDAM - Nee, zo'n Penseel zou ik niet gewild hebben, verklaarde ze een paar maanden geleden nog in één van de weinige interviews die ze in haar leven gaf. Want illustrator Fiep Westendorp (1916) houdt niet van al die poespas. "Prijzen heb ik altijd bespottelijk gevonden. Een tinnerman wordt nooit bekroond voor zijn mooie tafel, maar als iemand in de kunst iets presteert, wordt er meteen zo'n ophief over gemaakt. Ik heb gewoon een ambacht en ik ben dankbaar voor het talent dat ik heb gekregen, al weet ik niet van wie."

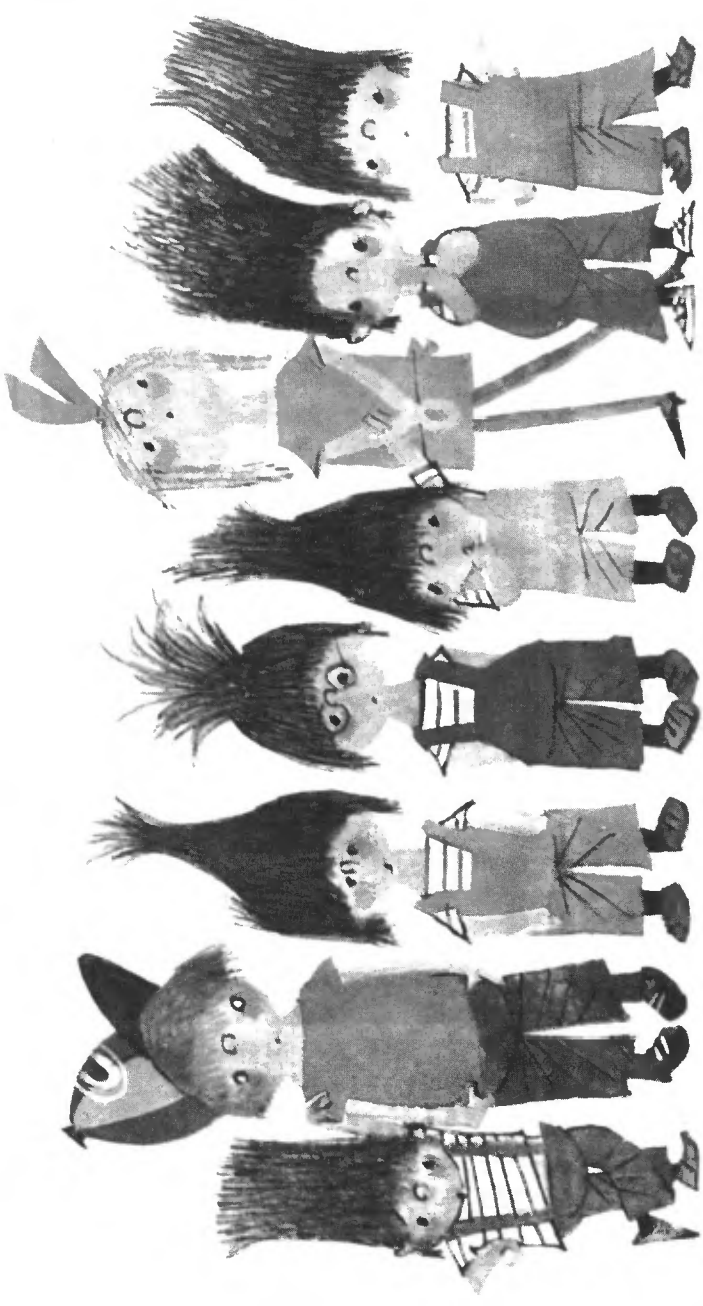
Ze krijgt, zo werd vandaag bekend, echter een wel heel bijzondere onderscheiding: het Oeuvrepenseel. Een unieke prijs die de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) eenmalig uitreikt vanwege het 25-jarig bestaan van het Gouden Penseel. Voor de prijs kwamen uitsluitend nog in leven zijnde illustratoren in aanmerking, die

toch heel droevig zijn," laat ze weten.

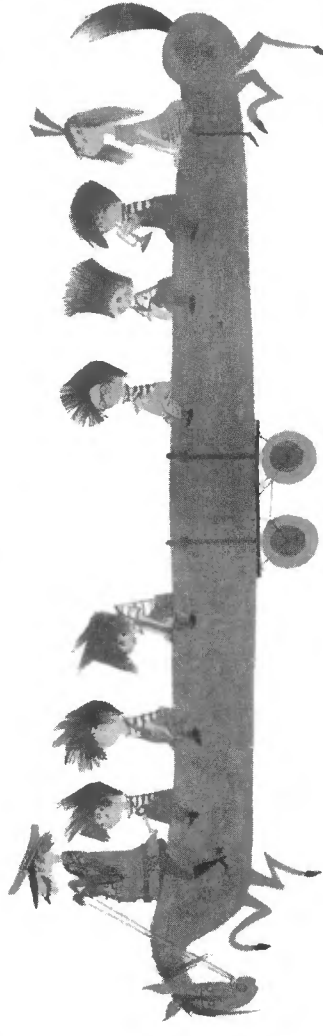
Over veel van haar vroegere werk was ze later niet erg tevreden meer. *Flodderje* - destijds speciaal gemaakt voor Nutricia, later als gewoon boekje herdrukt - is één van de weinige producties waar ze op latere leeftijd nog enthousiast over is. Maar vooral *Drie Stouterdjes* zou ze nu heel anders doen. Soms kreeg ze bij een herdruk ook de gelegenheid haar eerdere illustraties aan te passen, zoals bij *tante Patent en Spiegeltjes rondrets*, het boekje dat ze met Annie M.G. Schmidt in 1964 voor de KLM maakte. Maar ook de serie van *Jip en Janneke* kwam er in de loop van de tijd anders uit te zien. De in simpele zwart-wit lijnen getekende Jip en Janneke's van de latere periode hebben rondere gezichten, de wipneusjes vallen meer op bij de bolle wangen, het kanten schort-

je van Janneke is vervangen en Jip heeft nu een T-shirt aan. Kinderen moeten, vindt Westendorp, eigentijds gekleed gaan. Ze past daarom als het kan details in kleding en omgeving aan.

Lees verder op pagina 12

Uit: 'Pluk van de Petreflet', Pluk, Aagje en de Stampertjes

UIT PLUK VAN DE PETREFLET

gen die ze in de loop der jaren kreeg, wel accepteren. Wat haar betreft is het echter zeker geen aanleiding voor een interview. Al die belangstelling, dat ziet ze gewoon niet zitten. Net zomin als het feit dat zo'n prijs 'er maakt in je werk, nou dat zou

Gouden Griffel voor Bakkumer Sjoerd Kuiper 'Iedereen moet zelf bepalen of God voor hem wel of niet bestaat'

Van onze verslaggeefster
SONJA DE JONG

BAKKUM — Het aantal prijzen dat hij de afgelopen jaren voor zijn boeken en de film- en televisiebewerkingen daarvan in de wacht sleepte, is inmiddels al niet meer op de vingers van twee handen te tellen. En toch is Bakkumer Sjoerd Kuiper vreselijk blij met de Gouden Griffel die hij gisteren toegekend kreeg voor zijn boek 'Robin en God'. „Dat het juist voor dit boek is, doet me extra plezier, want dit is me erg dierbaar.“ Om er, opeens praktisch, in een adem aan toe te voegen: „Bovendien doet een Griffel de verkoop van je boeken over het algemeen heel veel goed.“

De Griffel kwam voor Kuiper wel als een blijde verrassing, maar niet echt onverwacht. „Natuurlijk denk je elk jaar: 'zou ik er dit jaar bij zijn, het zou een keer kunnen, het zou me zo goed doen'. Want je kunt

je wel groot houden en net doen of het je niks kan schelen, maar het is gewoon een feit dat het een vorm van erkenning is. En dat bovendien de verkoop van je boeken opeens omhoog schiet. Ouders en scholen kopen nu eenmaal graag bekroonde boeken.“

Vorige week al kreeg de Bakkumer een vermoeden. „Margje, mijn vrouw, kreeg een raar telefoongesprek waar ze niet veel over wilde zeggen. Toen voelde ik al dat er iets in de lucht hing. Toen ik me maandag opeens een beetje netjes moest aankleden, terwijl ik normaal langdurig in kamerjas rondloop, toen had ik alleen nog de vraag: is het voor 'Robin en God' of voor 'De Rode Zwaan'?" Toen de Griffeljury zich aan zijn deur meldde, met in hun kielzog het jeugdjournaal, kwam het antwoord op die vraag: 'Robin en God' gaat voortaan door het leven met het stempeltje: Gouden Griffel 1997.

„En daar ben ik blij mee. De Robin-serie, nu vijf delen groot, is me dierbaar omdat hij autobiografisch is. Ik heb er heel veel van mezelf in verwerkt. Toen ik aan het eerste deel 'Robins zomer' begon, was het helemaal niet mijn bedoeling er een serie van te maken. Maar elke keer als ik een deel klaar heb, blijven er nog verhalen over en komt er dus weer een volgend deel. Ik verwacht dat er hierna nog wel drie of vier komen.“

Vreemd

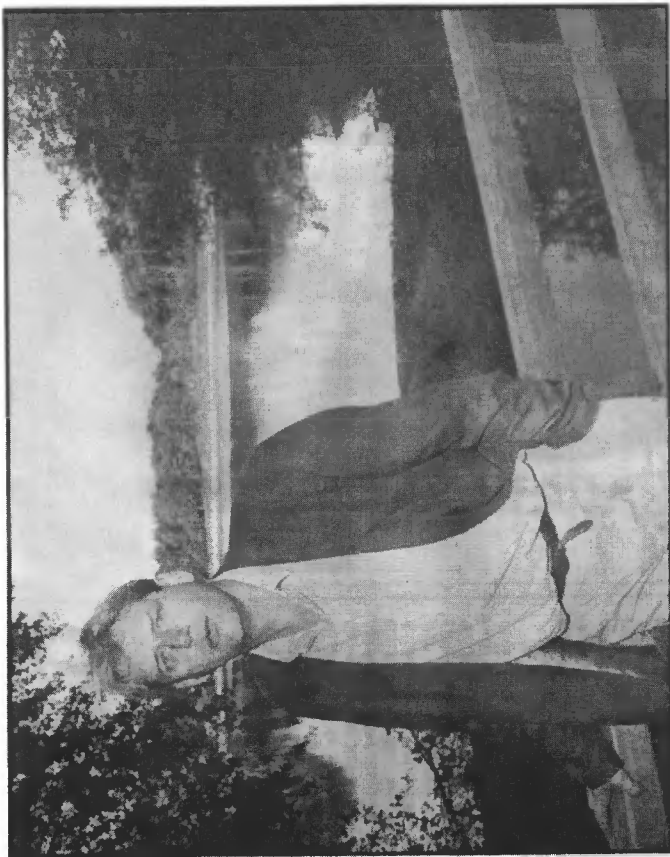
Robin en God is in deze reeks bijzonder omdat het voor kinderen van vier jaar en ouder een onderwerp behandelt dat zelden in kinderboeken aan de orde gesteld wordt: het al dan niet bestaan van God. „Eigenlijk vreemd, want alle ouders worden vroeg of laat met vragen van hun kinderen geconfronteerd: bestaat God en wie is dat dan.“ Zelf is Kuiper niet gelovig. „God op zich is niet zo be-

langrijk voor me. Maar ik wilde de verschillende standpunten laten zien. Het verhaal is gebaseerd op een herinnering die bij me boven kwam toen ik de verhalen voor 'Robin viert kerstfeest' schreef. Ineens kwam in een flits een heel helder beeld bij me op: hoe ik als kind voor het raam stond, buiten stikdonkere nacht. Ik keek naar een heel heldere ster en dacht: daar moet God wonen.“

Geteut

In zijn boek plaatst Kuiper zijn hoofdperson, het jongetje Robin, tussen zijn opa die gelovig is en zijn vader die 'al dat geteut over God niet onder zijn dak wil'. Tot een echte conclusie komt Robin niet. „Hij vindt het wel leuk“, aldus Kuiper. „En concludeert alleen maar: opa zou het zo fijn vinden als God bestond.“

Een nieuw boek heeft Kuiper op dit moment nog niet onder handen. „Ik heb de afgelopen tijd de handen vol gehad aan

□ Sjoerd Kuiper bij de karpervijver in Bakkum die een belangrijke rol speelt in zijn boek 'De Rode Zwaan'.
Archieffoto

het bewerken van 'De Rode Zwaan' tot filmscript. Dat was een bereiknis. Dit boek is door filmaatschappij First Floor Features aangekocht en wordt komend najaar verfilmd. „Ik heb er gigantisch veel in verandert. Als een ander zo in mijn boek had zitten schrappen en schrijven, zou ik woedend geweest zijn. Daarom ben ik blij dat ik het zelf kon doen.“

Vier interculturele jeugdboeken in de prijzen

Hannie Humme

Amsterdam - Ieder jaar doet een onafhankelijke jury een voorstel aan de Stichting CPNB welke boeken dat jaar een bekroning krijgen. De Gouden Griffel is de prijs voor het beste kinderboek en gaat dit jaar naar Sjoerd Kuyper voor Robin en God. De Gouden Penneel voor de beste illustrator gaat naar Max Velthuis voor Kikker is Kikker. Behalve de Gouden Griffel en Penneel deelt de jury Zilveren Griffels en Pensels en een aantal aanmoedigingsprijzen, de Vlaggen en Wimpels uit. Deze boeken hebben tot het laatst toe meegedongen naar een Gouden of Zilveren bekroning.

Dit jaar vielen er vier interculturele jeugdboeken in de prijzen. *Tipi's, totems en tomahawks* kreeg een Zilveren Griffel in de categorie informatieve boeken. Voor *Fatima en de dromedier*, *Ik ben Joshua* en *Mijn vader is een held* en *De zandkroon* waren er Vlaggen en Wimpels. Het feit dat deze interculturele jeugdboeken in de prijzen vielen, was voor mij aanleiding te eens wat meer in het licht te zetten. Deze week een bespreking van *Tipi's, totems en tomahawks* van Theo Vijgen en *De zandkroon* van Hakim.

Geschiedenis

Beide boeken sluiten goed aan bij het thema van deze kinderboekweek: De Tijdsmachine, terug naar toen. De geschiedenis van de Noordamerikaanse Indianen is lang geleden begonnen toen 40.000 jaar geleden groepen mensen over een landverbinding liepen die lang geleden bestond tussen Siberië en Alaska en Beringia heette. Deze Aziatische nomaden waren de eerste Indianen. Dat Indianen zo heetten, dankten zij aan Columbus die 1492 voet aan land zette in Amerika en dacht dat hij in India zat. De bewoners noemde hij gemakshalve Indianen.

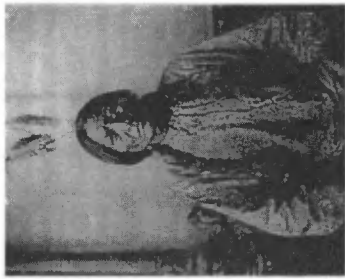
Het boek *Tipi's, totems en tomahawks* behandelt de geschiedenis en het leven van de Noordamerikaanse Indianen. Opvallend vindt ik de gekozen stijl van Theo Vijgen. Hij vertelt de geschiedenis als een spannend verhaal waardoor het boek prettig leest, toegankelijk is voor alle leeftijden en absoluut geen oplevelen van saaië feiten is geworden. De illustraties van Pieter Nuyten zijn duidelijk en verlevendigen het verhaal. De meeste foto's die in het boek staan afgebeeld zijn oud en laten een authentiek beeld zien. De bedoeling van Vijgen was

houding tussen de Indianen en de blanken worden uitgebreid beschreven. Hoe vingen de Indianen, bijvoorbeeld een groep bisonen? Wie was het beroemde opperhoofd Sitting Bull, die de leiding had over de Sioux?

Hoe waren de verhoudingen tussen de Indianen en de blanken toen en nu? Tegenwoordig leven de miljoenen Indianen in de grote steden of in de reservaten. Ze proberen steeds meer

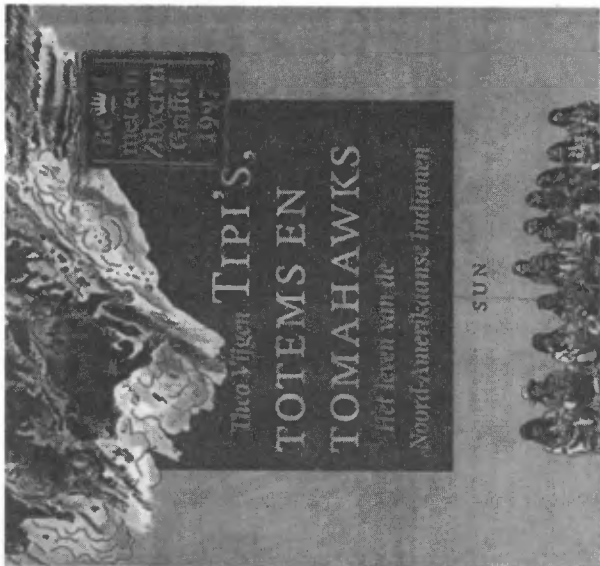
weer veranderen in bergens zand. Lange tijd ging alles goed maar Amier was een kind dat eigenlijk buiten wilde spelen. Hij verloor zijn kroon en weg was zijn stad. Daarom zwerven de Toearegs tot op de dag van vandaag door de Sahara. Als Hakim op weg gaat naar Koe-dijk voor een voorstelling komt hij plotseling in zijn eigen verhaal terecht.

De twee Toearegs die boven het bed van zijn zoon op een poester stonden, plukken hem van de weg en ontvoeren hem naar de

*Sitting Bull

Sahara. Daar ligt zijn zoon Tarik ernstig ziek in een tent. Hakim krijgt de opdracht de zandkroon te zoeken en terug te brengen. Pas dan mag Hakim terugkeren naar Nederland met zijn zoon.

*Cover van Tipi's, totems en tomahawks

hun eigen cultuur en taal in ere te herstellen en blijven strijden voor een zekere mate van onafhankelijkheid.

Raamvertelling

De zandkroon van de Algerijnse schrijver Hakim is een raamvertelling. Hakim vertelt zijn zieke zoon Tarik een verhaal over een zandkroon. De kroon heeft toebehoord aan Amier, de zoon van het hoofd van Toearegs, een nomadenstam die in Sahara leeft. Toen Amier nog een kind was, kreeg hij de kroon op zijn hoofd zodat de nomaden in een echte stad konden wonen. Voorwaarde was dat hij de kroon altijd zou dragen, anders zou de wind de stad

Een lange tocht langs bekende plaatsen in Algerije begint. Hij ontmoet Boesetta die al eeuwen geleden dood had moeten gaan maar pas dood mag als hij zijn opdracht heeft vervuld. Samen met Boesetta gaat Hakim op weg. Onderweg vertelt Boesetta wat hem allemaal overkomen is. De verhalen gaan over twee glazen die koningen, stiefmoeders, macht en rijkdom. Ook bevatten ze kleine aanwijzingen voor Hakim waar hij de zandkroon moet gaan zoeken of hoe hij zijn zoektocht moet vervolgen.

Hakim ontmoet familieleden die nog in Algerije wonen. Een neef die hij zich niet herinnert, zijn vader in een mist van zand op het kerkhof van zijn geboortedorp en zijn oom Achmed in een droom. Ook oom Achmed vertelt Hakim een verhaal dat een stukje van het mysterie van de zandkroon op kan lossen. Hoewel het lijkt of de verhalen en de ontmoetingen er alleen toe moeten leiden dat Hakim de zandkroon vindt is de zoektocht naar de kroon vooral een zoektocht naar verloren herinneringen.

gen. Hakim die in Nederland bekend is van Sessamstraat heeft zijn geboorteland Algerije om politieke redenen moeten verlaten. Terugkeer is pas mogelijk als er in Algerije een democratische regering de macht heeft overgenomen en de rust hersteld is. De zandkroon lijkt het symbool van een verloren democratie.

De stijl waarin het boek *De zandkroon* is geschreven doet denken aan de *Vertellingen van Duizend en Eén Nacht*. Het boek bevat verschillende vertellingen. Het is voor de jeugd vooral al een spannend verhaal dat verschillende sprookjes bevat. Voor volwassenen is het de geschiedenis van een zoektocht naar het onbereikbare dat uiteindelijk een droom blijkt.

Theo Vijgen, Tipi's, totems en tomahawks. Het leven van de Noordamerikaanse Indianen. Nijmegen: Sun, 1996. ISBN 90 6168 459 5, F. 29,50.

Hakim, De zandkroon. Amsterdam: Bulaag, 1996. ISBN 90 5460 022 5, F. 24,50, 9+.

*Cover van De Zandkroon

Nina Willems wint Voorleeswedstrijd

Meisjes zijn de beste

Nina Willems (10 jaar) uit Heerlen is dit jaar de voorleeskampioen van Nederland geworden. Ze kreeg woensdag in Utrecht op de voorleesfinale in muziekcentrum Vredenburg de wisseltrofee uit de handen van de voorleeskampioen van vorig jaar, Gwen Roll uit Hattem.

Ninalas vooruit het boek *Majesteit, uw ontbijt van Sjoerd Kuiper*. Nina was al de voorleeskampioen van haar school, de openbare basisschool De Piramide in Heerlen. Op voorrondes in alle twaalf provincies zijn de beste schoolkampioenen per provincie gekozen. Nina was de beste van Limburg, en mocht met elf andere kinderen meedoen aan de grote finale afgelopen woensdag, op de Nationale Voorleesdag.

In totaal hebben dit jaar 55.000 kinderen meegedaan aan de voorleesvoorronden op verschillende scholen. Daaruit bleek dat meisjes de beste voorlezers zijn, want 1140 meisjes (80 procent) werden schoolkampioen, tegen 286 jongens (20 procent). Ook bij de provinciekampioenen zag je zo'n verdeling: er deden 10 (tien) meisjes mee aan de voorleesfinale woensdag en 2 (twee) jongens.

Voortaan kunnen de meisjes zingen 'Jongens zijn niks, jongens zijn niks, ze weten niet eens wat voorlezen is.

Voorleeswedstrijd in Utrecht, in het midden winnares Nina foto Evelyne Jacq

Geef ze een boekje, ze kruipen in een hoekje: laat ze lezen uit 'n boek en ze doen het in hun broek!' als antwoord op het jongenspestlied 'Meisjes zijn niks, meisjes zijn niks, ze weten niet eens wat voetballen is. Ze hebben een keeper, een luie sodomiet: de bal komt er aan en de keeper laat hem gaan!' (Misschien is mijn voorstel

voor een pestlied over voorlezende jongens nog niet helemaal perfect, maar het is altijd beter dan het lied dat de meisjes tot nu hadden: 'Jongens zijn niks, jongens zijn niks, ze weten niet eens wat *gwaszen* is...'. Wie een beter pestlied over jongens heeft mag het tot 27 mei opsturen aan de Kinderpagina, Paleisstraat 1, 1012 RB Am-

sterdam, op enveloppe 'pestlied' zeten. Je kunt ook per computer je liedtekst sturen, aan het Internet-adres pestlied@nrc.nl

De nationale voorleesdag is bedacht door de bibliotheek, boekenuitgevers en de regering, want die willen graag dat kinderen behalve televisiekijken en spelen ook voorlezen en

later boeken lezen. Om het goede voorbeeld te geven zaten woensdagochtend daarom ook ministers, staatssecretarissen (dat zijn hulpministers) en commissarissen van de Koningin in peuterspeelzalen in heel het land om voor te lezen voor de peuters.

PAUL STEENHUIS

NIEUWE STICHTING BEST VERZORGDE BOEKEN

De verkiezing van de best verzorgde boeken wordt in de loop van dit jaar ondergebracht in een nieuw op te richten stichting. Dat hebben de Cultuurstichting KVGGO, de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO), en de stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek besloten 'om de verkiezing een solide basis te verschaffen'. Vorig jaar stopte het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de subsidie aan de 'best verzorgde boeken'.

Als de best verzorgde boeken van het afgelopen jaar koos de jury onder voorzitterschap van uit-

gever Hans Oldewarris 41 boeken uit 396 inzendingen. De jury bestond verder uit grafisch ontwerpers Anthon Beeke en Tessa van der Waals, boekhistoricus Frans A. Janssen en binder Ronald Widdershoven. De best verzorgde boeken van 1996 worden vanaf 19 september tentoongesteld in het Stedelijk Museum Amsterdam. De bekroonde uitgaven zullen ook te zien zijn op de tentoonstelling 'Buchkunst International' tijdens de Frankfurter Buchmesse van 15 tot en met 20 oktober 1997, en op de expositie 'Schönste Bücher aus aller Welt' in het voorjaar van 1998 in Leipzig.

Boekje van ontwerpers uit Haren in de prijzen

AMSTERDAM – Het boekje 'Zoo Informatie' dat het Noorder Dierenpark in Emmen elk kwartaal voor haar abonneementhouders vervaardigt, is gisteren bekroond door de Stichting Best Verzorgde Boek. In het Stedelijk Museum in Amsterdam ontving de Emmer dierentuin over het jaar 1996 een prijs in de categorie educatieve uitgaven.

De jury vond de kleurrijke boekjes één van de winnaars. 'Zoo Informatie' verschijnt onder redactie van Noorder Dierenpark-medewerkers en wordt vormgegeven door de grafische ontwerpers Koos Staal en Geja Duiker uit Haren. In totaal kregen 41 boeken een prijs van de Stichting Best Verzorgde Boek uit 396 inzendingen.

■ H. Hiddingh, directeur van het dierenpark en de grafische ontwerpers Geja Duiker en Koos Staal (vlnr) zijn blij met de prijs.

© Bárt Homburg

Margolin van jurist tot thrillerschrijver

Voormalig strafpleiter Phillip Margolin is nu schrijver van thrillers. Voor de Maand van het Spannende Boek schreef de Amerikaan een novelle. 'Alle uitgevers zijn op zoek naar juridisch onderlegde thrillerschrijvers'.

Door ERIK SPAANS
AMSTERDAM, 30 MEI. Hij schreef zijn eerste 'legal thrillers' lang voor Scott Turow en John Grisham met dat genre zouden doorbreken. Inmiddels duikt Phillip Margolin zelf ook herhaaldelijk op in de Amerikaanse bestsellerlijsten. Op uitnodiging van de CPNB schreef hij *Rookgordijn*, een novelle die tijdens de Maand van het Spannende Boek in een oplage van 300.000 exemplaren zal worden verspreid.

Phillip Margolin (1944) zag zich vorig jaar genoodzaakt te kiezen tussen twee succesvolle carrières. Aan zijn werk als advocaat beleefde hij veel plezier, maar de verplichtingen van het schrijverschap vergden steeds meer tijd. „Ik kan een cliënt die misschien de doodstraf wacht, moeilijk gaan vertellen dat ik geen tijd voor hem heb omdat ik mijn nieuwe boek moet promoten.”

Margolin koos voor het schrijven. Aangezien zijn boeken in oplagen van meer dan een miljoen exemplaren worden gedrukt, hoeft hij zich over zijn broodwinning in ieder geval geen zorgen te maken. Hij dankt zijn bekendheid vooral aan *Gone But Not Forgotten* (Verdwenen Maar Niet Vergeten), een thriller over een advocate die een man representeert die van een reeks gruwelijke moorden wordt verdacht. Hoewel ze allerminst overtuigd is van de onschuld van haar cliënt, voelt ze zich verplicht hem zo goed mogelijk te verdedigen. Het is een dilemma dat herhaaldelijk voorkomt in de boeken van Margolin. „Persoonlijk vind ik dat een advocaat iedere persoon, ongeacht de misdaden die hij of zij heeft begaan, moet kunnen verdedigen. In *Gone But Not Forgotten* drijf ik de kwestie op de spits door iemand te beschrijven die zulke verschrikkelijke dingen heeft gedaan dat de advocate aan haar principes begint te twijfelen.”

Margolin heeft in de 25 jaar waarin hij als strafpleiter werkte, geen last gehad van dergelijke twijfels. „Toen een cliënt ter dood werd veroordeeld greep me dat bevoorrecht aan. Maar na een half uur

Phillip Margolin (foto NRC Handelsblad/Maurice Boyer)

had ik dat van me afgeschud. Het is me overigens in hoger beroep gelukt dat doodvonnis ongedaan te maken.”

Margolin houdt er gepeperde opinies op na over het beruchte O.J. Simpson-proces. Hij twijfelt geen moment aan de schuld van Simpson, poneert dat een vakbekwame rechter de overstelpende media-aandacht vroegtijdig zou hebben beknot en heeft geen goed woord over voor de aanklager, die hij 'een idioot' noemt. „Dat ze deze zaak niet kon winnen ligt aan haar eigen incompetentie. Het was een kans voor open doel”, zegt hij. Op de suggestie dat in dit proces de zwakheden van het Amerikaanse rechtssysteem aan de orde zijn gesteld reageert hij ongemeen fel. „Het systeem werkt goed! Ga maar navraag doen bij officieren van justitie. Dan blijkt dat bij 95 procent van de strafzaken een veroordeling volgt.”

De basis voor zijn onwankelbare geloof in het Amerikaanse rechtssysteem werd gelegd in de twee jaar die hij met een Amerikaanse vredesmacht in Liberia doorbracht. „De wetgeving stelde daar niets voor: de regering deed maar zo'n beetje wat haar goed uit-

kwam. Sindsdien heb ik respect voor landen die wel een solide wetgeving hebben. Het systeem in

Amerika is misschien niet perfect, maar het garandeert tot op zekere hoogte de vrijheden van het individu.”

Zijn verblijf in Afrika had ook gevolgen voor de manier waarop hij tegen zijn geboortestad aankeeke. „Ik had nog nooit zo veel bomen gezien als in Liberia. Thuisgekomen vond ik New York opeens grauw en vies. Ik wilde in een bosrijke streek gaan wonen.” Dat werd Portland (Oregon), het vaste decor van zijn thrillers. Ook een deel van zijn romanpersonages ontleent hij aan zijn juridische praktijk in Portland en de 30 moordzaken die hij daar behandelde. *The Burning Man* (*De Brandende Man*) is gebaseerd op een zaak uit 1984 waarbij het Margolin lukte een proces te heropenen. „Het ging om iemand die voor moord veroordeeld was, naar mijn mening ten onrechte. Bij het verhoor had de politie misbruik gemaakt van de beperkte verstandelijke vermogens van die jongen. Het is me gelukt vrijwel alle bewijsmateriaal ongeldig te laten verklaren en hem vrij te krijgen.”

The Burning Man is het eerste boek dat Margolin niet meer in zijn vrije tijd hoefde te schrijven, zoals

de vier thrillers die eraan vooraf gingen. Of de frequentie waarmee hij nieuwe boeken gaat schrijven nu toeneemt valt nog te bezien, want het bedenken van plots kost hem veel tijd. „Het heeft me drie jaar gekost om de plot van *Gone But Not Forgotten* rond te krijgen. Het komt ook wel voor dat ik de aanzet voor een boek wegleg in de hoop er ooit een oplossing voor te verzinnen.”

Het kostte hem niettemin weinig moeite in opdracht van de CPNB een kleine novelle te schrijven. *Rookgordijn* wordt vooralsnog alleen in Nederland uitgegeven. Margolin heeft de stijgende populariteit van de 'legal thriller' in de afgelopen jaren met een mengsel van verbazing en voldoening gevolgd. Zijn debuut *Heartstone* (*Kroongetuige*) werd in 1978 nog als 'mystery novel' op de markt gebracht. Bij een recente heruitgave werd het boek als 'legal thriller' gepresenteerd en werd het alsnog een bestseller. „De hausse is begonnen met *Presumed Innocent* van Scott Turow en *The Firm* van John Grisham. Dat werden enorme hits. Sindsdien zijn alle uitgevers op zoek naar juridisch onderlegde thrillerschrijvers.”

Margolin erkent dat hij, evenals zijn collega's, voortborduurde op een beperkt aantal variaties. „Maar dat was vroeger ook al zo bij de *hard boiled* thrillers van Raymond Chandler en Dashiell Hammett. Er zijn duizenden boeken in die traditie geschreven. Die gaan in feite allemaal over dezelfde privé-detective: een man in een morsig kantoortje — met een fles drank in de onderste bureaula — die zit te wachten op een mooie blonde die hem inhuurt om haar vermiste zus op te sporen.”

BIENNALE - De Amsterdamse kunstenaar Avery Preesman (29) neemt deel aan de tentoonstelling *Europarte — 5 young proposals*, die in het kader van de Biënnale van Venetië gehouden wordt. Hij werd geselecteerd door directeur Rudi Fuchs van het Stedelijk Museum in Amsterdam, die het verzoek had gekregen een Nederlands kunstenaar uit te kiezen. Preesman stuurt een recente groep schilderijen en een wandsculptuur in. Fuchs noemt de werken van Preesman 'puriteins'. „Ze zijn bijna pijnlijk om naar te kijken en ze bieden geen valse hoop. Jong als hij is, Preesman is een schilder op wie de serieuze kunst kan vertrouwen”, zegt Fuchs. *Europarte* begint op 12 juni, drie dagen voor de Biënnale.

Ingezonden mededeling

Bekroond!

**A. Roland
Holst
penning 1997**
C.O. Jellema

voor het gehele oeuvre. Remco Meijer in *Elseviers Magazine*: „wie de rust en de tijd vindt om zich in dit oeuvre te verdiepen, zal met vele mooie momenten beloofd worden.”

Leverbaar werk.
Gedichten, oden, sonnetten, gebonden, f 49,90
Ongeroepen, gedichten, f 25,-
Spolia, gedichten, f 29,90

Querido

'Ik hou ervan als lezer voor joker te worden gezet'

PHILLIP MARGOLINS INTRIGES HEBBEN EEN DUBBELE BODEM

OP DE VRAAG wat zijn beroep is, antwoordt Phillip Margolin (53) sinds vorig jaar, zij het soms nog wat schoorvoetend: schrijver. Hij is dat zelfs zeven dagen per week. Maar eerlijk gezegd beschouwt hij het niet als een beroep, en nog minder als een last. Niet te vergelijken met het vak dat hij ruim 25 jaar uitoefende, dat van strafpleiter. Schrijven is voor mij *just fun*. Net als het oplossen van een schakelprobleem of een kruiswoordpuzzel. Een spelletje.

Ter gelegenheid van de Maand van het Spannende Boek (juni) schreef Margolin het geschiedenisboekje *Kookergedijn*. Het is voortop voorbehouden aan de Nederlandse lezers, al sluit hij niet uit het thema nog eens in groter verband aan te spreken. Het verhaal is te mooi om in ternauwernood negentig pagina's voorgoed bij te zetten. 'Ik liep al een tijdje met dit idee rond toen ik uit Nederland werd gebeld. Gelukkig maar, want ik ben niet iemand die zo maar een boek of een plot uit zijn mouw schudt'.

Tot op heden bestaat zijn oeuvre uit vijf boeken, waarvan *Gonz*, *Bur* en *Not Forgotten* - verschenen in 1993 - hard op weg is een klassieker te worden. Hij is gespecialiseerd in de *courtroom mysteries*, het genre waarmee Scott Turow (*Presumed Innocent*) en John Grisham (*The Firm*) in de jaren tachtig een nieuw trend zetten. Hoewel heel wat advocaten inmiddels hun loof hebben verrijd voor een tekstverwerker, heeft het lezerspubliek er bijbaar nog geen noot van. Margolins boeken zijn nu wereldwijd in 25 talen vertaalbaar - de meest recente vertaling is een Chinese - en de herdrukken zijn vooral in de Verenigde Staten telkenmale voltreffers.

Het is nog steeds merkbaar een wat onwettige situatie voor iemand die op zijn twaalfde zeker wist dat hij strafpleiter zou worden en nooit meer van dat voornemen afstapte. Zijn inspirator was Perry Mason, de advocaat-detective van Erle Stanley Gardner en goed voor 82 boeken. Maar zelf schreef hij, dat kwam in die tijd nooit in hem op. 'En als ik destijds veel Shakespeares of Tolstoj's had gelezen, had ik het wel uit mijn hoofd gelaten het zelfs maar te proberen'.

De jonge Margolin las echter alles wat hem onder de ogen kwam. Daarbij ontwikkelde hij een voorliefde voor Ellery Queen, Ross Macdonald en Joseph Conrad, plus het gevoel zelf nooit tot zoiets in staat te zijn. Het was louter nieuwsgierigheid die hem ertoe dreef het geheim van het schrijverschap te achterhalen. 'In mijn laatste jaar als rechtsaanhoudend had ik in de zomer niets om handen. Ik besloot toen aan een roman te beginnen, puur om te ontdekken hoe zoets in zijn werk gaat. Dus dacht ik met eens ik had ook helemaal geen belangrijke boodschap. Ik wilde alleen zien of ik meer dan 25 pagina's zou kunnen schrijven'.

Phillip Margolin

FOTO MICHEL MOLLE - DE VOLKSKRANT

soms een goed gevoel wanneer je iemand straf vermindert krijgt. Dan heb je je werk goed gedaan. Maar als mens voel ik me soms niet best. Dat besef, het publiek volgens mij lang met altijd. Die kennen de Amerikaanse rechtszaal alleen uit tv-series en zien daar advocaten juichend rondlopen. De verdachte is ook altijd onschuldig. In mijn boeken probeer ik dat beeld te corrigeren, probeer ik bepaalde kanten van het beroep te belichten. Het werk van een advocaat is niet altijd vrolijk. Je krijgt met moorden te maken, met martelingen, met mishandelde vrouwen. Soms is het *reuz tough*.

Achteraf is Margolin blij dat zijn eerste boeken niet meteen wereldwits werden. 'Dan zou ik die advocatenpraktijk niet hebben gehad, met zoveel fascinerende ervaringen, die nu ook mijn boeken ten goede komen. Nee, zelfs als ik alles zou mogen overdoen, zou ik het niet anders willen. Bovendien was in de jaren zeventig de tijd blijkbaar nog niet rijp voor een *legal thriller*. Daarvoor heeft Turow de basis gelegd, vervolgens kwam Grisham. Toen daarna mijn eerste boeken werden heruitgegeven, waren het ineens bestsellers'.

Phillip Margolin schrijft de boeken die hij zelf vroeger graag las. Kenmerkend zijn zijn plots met een dubbele bodem. De lezer denkt: zo, dat is het dan, punt, einde verhaal, en wordt verdomd als hij ontdekt dat het anders is. 'Ik hou ervan tijdens het lezen voor joker te worden gezet. Mijn grote voorbeeld is *Shake Hands Forever* van Ruth Rendell. Ik had het bijna uit zijden over, maar ik dacht dat ik het gehad had en wilde eigenlijk aan een ander boek beginnen. Toch heb ik dat laatste stukje nog gelezen en dat zette het hele boek op zijn kop. Achteraf zag ik dat ik de oplossing al lezend had kunnen beredeneren. Maar het vakmanschap van Rendell voorkwam dat. Op dat soort boeken ben ik dol'.

Daarentegen ergert niets hem meer dan wanneer een boek groots begint en na drie kwartier inzakkt. 'Dat vertelt mij dat de schrijver niet vast hooe bij moest eindigen. Ik wil absoluut niet dat mijn lezers zich op dezelfde manier aan mij ergeren. Wanneer ik ze uitnodig mijn boeken te kopen, voel ik me verplicht ze een héél boek aan te bieden. Daarom besloot ik zoveel aandacht aan de ont-knoping. Voordat ik één letter op papier zet, moet ik de plot in mijn hoofd hebben. Vandaaruit werk ik dan terug en leg onderweg aanwijzingen neer. Bijvoorbeeld in hoofdstuk 3 dat een knaap rechthoedig is. Waarna je moet zorgen dat de lezer zoiets vergeet of denkt dat de dader links-handig is.'

Frans van Schoonderwaal

De vertalingen van Phillip Margolin verschenen bij Meulenhoff. Kookergedijn wordt in juni, de Maand van het Spannende Boek, cadeau gedaan bij besteding van f 29,50 aan boeken.

terviewer gesteld: wat doe je als advocaat: wat neer je zeker weet dat je cliënt een moordenaar is? Het is een dilemma dat hij *bus-vust* in zijn boeken herhaaldelijk laat terugkomen. 'Ik ben een grote fan van het rechtssysteem waarin met ik moet bevestigen dat mijn cliënt onschuldig is, maar het Openbaar Ministerie het bewijs moet leveren dat hij schuldig is. Dus is het voor een verdverder met relevant zijn cliënt schuldig is of niet'.

Wat niet uitsluit dat een strafpleiter een naar smaak aan een rechtszaak kan overhouden, ook al is hij als winnaar te voorschijn gekomen. Margolin: 'Je hebt hem dan ook doo' menige ezer en in-

Portland en reakte gefascineerd ('heel ongebruikelijk voor mij') door een bizarre moordzaak, die de staat Oregon danig bezighield. Hij dook in de bibliotheekarchieven en kwam uiteindelijk boven met een fictieve reeks van de zaak. *Heartstone*, zijn eerste boek, met een genomineert voor de prestigieuze Edgar Award.

'Irens was ik een schrijver', terwijl ik dat helemaal niet had getild. Ik werd veelvuldig door mijn interesse in die zaak gedreven dan door het tele: nu ga ik een echte thriller schrijven.

Drie jaar later volgde *The Last Hero*.

Het kostte hem twee jaar om die grens ruimschoots te passeren. Aan het eindproduct wil hij lever met meer herinnerd worden ('*horrible*'), net zomin als aan een tweede poging die in een *mystery* resulteerde, zo mogelijk nog slechter dan de eerste proeve van onbeschaamdheid. 'Maar ik genoot van het schrijven, zoals een ander van golf'.

Dus kwam het er toch van: in 1974 accepteerde *Shayne's Mystery Magazine* een kort verhaal van Margolin (*The Girl in the Yellow Bikini*), wat zijn zelfvertrouwen danig opknakte. Korte tijd later vertuiste hij van New York naar

Stemhokje bij boekhandel Aalpoel & Schouten en bibliotheek

Lezers in Deventer kiezen beste boek

Van een onzer verslaggevers
DEVENTER - De vertiezingskaravaan van de Trouw Publiciteitsprijs voor het Nederlandse boek 1997 doet vrijdag en zaterdag Deventer aan. Dan kunnen lezers uit deze stad hun stem uitbrengen op een van de vijftien genomineerde boeken. Het gaat om een selectie van de best verkochte boeken uit de periode januari 1996 tot juni 1997.

Aan de verkiezing doen 600 boekwinkels en bibliotheken uit het hele land mee. In Deventer staan stemhokjes opgesteld bij boekhandel Aalpoel & Schouten en de Openbare Bibliotheek aan de

Brink. Cultuurwethouder Rita Bos brengt vrijdagochtend om halfnegen bij Aalpoel & Schouten als eerste Deventer haar stem uit.

De lijst met vijftien boeken is samengesteld door een selectiecommissie, bestaande uit boekverkopers. De publiciteitsprijs van dagblad Trouw wijkt af van de andere prijzen, zoals de Generale Bank Literatuurprijs en de Libris-

prprijs. Kenmerkend voor de opzet is dat lezers en niet een jury bepalen welk boek het beste is. Bovendien nemen niet uitsluitend Nederlandse schrijvers aan de verkiezing mee en dingen ook niet-literaire boeken mee naar de titel 'beste boek' van 1997.

Alle boeken zijn in het Nederlands geschreven, dan wel in het Nederlands vertaald. De schrijver van het uitverkoren boek krijgt een geldbedrag van 15.000 gulden en een sculptuur van beeldend kunstenaar Jeroen Henneman. De organisatie Collectieve Propaganda voor het Nederlandse boek (CPNB) maakt woensdag 5 november de prijswinnaar bekend. De uitslag is 's avonds om half elf te zien bij de AVRO.

Genomineerd zijn in de categorie romans en verhalen: Het geheim

(Anna Enquist), Het Boek van Violet en Dood (Gerard Reve), en Het lichte theater (Lulu Wang).

In de categorie spannende boeken: De Cock en de geur van rot-tend hout (A. Baantjer), De patiënt (John Grisham) en De groene mijl (Stephen King).

In de categorie bundels: Ich bin ein Almeloër (Herma Finkers), Majesteit (Youp van 't Hek), en Hoezo bezeten? (Mart Smeets).

In de categorie mens en maatschappij: Het verhaal gaat... deel 1 (Nico ter Linden), Hoe God verdween uit Jorwerd (Geert Mak) en Het tiende inzicht (James Redfield).

In de categorie vrije tijd: Kook-schrift van een kookgek 4 (Joop Braakhekke), Ik ben slank want ik eet (Michel Montignac) en Na-tuurlijktheekzakjes (Tiny van der Plas).

Trouw
PUBLICITEITSPRIJS
Voor het
NEDERLANDSE BOEK

ER IS ER MAAR ÉÉN DIE BEPAALT WIE DE TROUW PUBLICITEITSPRIJS VOOR HET NEDERLANDSE BOEK 1997 WINT: U! GA VANDAAG OF MORGEN NAAR ÉÉN VAN DE 600 DEELNEMENDE BOEKWINKELS OF BIBLIOTHEKEN EN STÉM.

Stichting CPNB, Amsterdam.

Stemmen voor Trouw Publieksprijs in bibliotheek

Ook in de Centrale Bibliotheek aan de Groenmarkt 153 in Dordrecht kunnen lezers vandaag en morgen bepalen welk boek naar hun mening in aanmerking komt voor de Trouw Publieksprijs voor het Nederlandse Boek.

De bibliotheek is daartoe voorzien van een stemhokje, waarin

iedereen vanaf zestien jaar zijn/haar stemformulier kan invullen. Ook in de filialen van de bibliotheek wordt die mogelijkheid geboden.

De Avro maakt een registratie van de verkiezingsuitslag en zendt die op woensdag 5 november, 's avonds om half elf uit op Nederland 1.

Publieksprijs keuze van 28.000 lezers

AMSTERDAM – Ongeveer 28.000 mensen hebben vrijdag en zaterdag voor de Trouw Publieksprijs een stem uitgebracht op hun favoriete boek. Dat is 10 procent meer dan vorig jaar. Het lezerspubliek kon in zeshonderd boekwinkels en bibliotheken een stembiljet invullen voor de verkiezing van het Boek van het Jaar, 1997. Woensdag wordt bekendgemaakt wie volgens de lezers het beste boek heeft geschreven. De winnaar krijgt 15.000 gulden en een sculptuur van Jeroen Henneman.

Uit een eerste analyse blijkt dat de opkomst voor de boekverkiezing vooral in de provincies Utrecht en Noord- en Zuid-Holland goed was. Uit Noord-Brabant en Limburg kwamen de minste stemmen binnen.

De wedstrijd wordt uitgeschreven door de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) en gesponsord door het dagblad Trouw. Het is de enige Nederlandse prijs voor het boek die lezers zelf kunnen bepalen. Het is de elfde keer dat de verkiezing plaatsheeft.

Vorig jaar won Connie Palmen de prijs met haar boek *De Vriendschap*. (ANP)

♦ *Het liep gistermorgen (nog) geen storm in het stemhokje in boekwinkel Schouten & Aalpoel. (Foto Ab hakeboom)*

DEVENTER - Het Deventer publiek is vanochtend nog niet echt warm gelopen voor de Trouw Publieksprijs voor het Nederlandse boek. Om tien uur vanochtend hadden zich ongeveer vijf mensen gemeld bij het stemhokje in boekwinkel Schouten & Aalpoel.

„Het is sowieso nog niet druk in de stad, dat komt in de loop van de dag wel”, vertelde eigenaar Johan Aalpoel.

Ook in de bibliotheek aan de Brink staat een stemhokje opgesteld waar mensen nog tot zaterdagmiddag vijf uur op

Stormloop bij verkiezing beste boek blijft uit

een van de 15 genomineerde boeken kunnen stemmen. De prijswinnaar van de landelijke aktie wordt woensdag 5 november om half elf bekendgemaakt in een televisieprogramma van de AVRO. De schrijver van het uitverkoren boek wint een geldbedrag van 15.000 gulden en een sculptuur van kunstenaar Jeroen Henneman.

Bruna heeft stemhokje voor verkiezing Boek van het Jaar

ZAANDAM — Burgemeester R. Vreeman brengt vrijdag 31 oktober om 9.00 uur de eerste stem uit voor de Trouw Publieksprijs voor het Nederlandse Boek 1997. De boekwinkel Bruna in Zaandam is vrijdag 31 oktober en zaterdag 1 november getransformeerd tot stemlokaal voor de Trouw Publieksprijs. Iedereen kan in de boekhandel, in een spe-

ciaal daartoe ingericht stemhokje, een stem uitbrengen op het boek dat volgens de lezer de titel Boek van het Jaar 1997 verdient.

De verkiezingen voor de Trouw Publieksprijs voor het Nederlandse Boek vinden plaats in ruim zeshonderd boekwinkels en bibliotheken verspreid door heel Nederland.

Lezers kunnen op het stemformulier een van de genomineerde boeken aankruisen of een boek naar keuze invullen. De vijftien titels zijn verdeeld over vijf rubrieken: romans en verhalen; spannende boeken; bundels, mens en maatschappij en vrije tijd. De uitslag van de verkiezingen wordt woensdag 5 november bekendgemaakt. De Avro maakt een registratie die 5 november om 22.30 uur op Nederland 1 wordt uitgezonden.

Enquist wint van Reve

Limburgse boekenlezers tonen voorkeur voor Montignac

Van onze kunstredactie

ROTTERDAM - De enige landelijke prijs die door boekenlezers wordt toegekend, de Trouw Publicatieprijs 1997, gaat naar *Het geheim* van Anna Enquist. Lezers in tien van de twaalf provincies en drie van de vier grootste steden kozen Enquist tot favoriete auteur. Alleen in Noord-Brabant en Limburg legde Enquist het af tegen *De groene mijl* van Stephen King en Lulu Wang — woonplaats Maastricht — met haar roman *Het lelietheater*. Ook onder twintigers en zestig-plussers moest Enquist Wang en Geert Mak (*Hoe God verdween uit Jorwerd*) laten voorgaan.

Gerard Reve, die zich ooit de titel volksschrijver aanmeet, vond opmerkelijk weinig aanhang. Hoogtepunt: Noord-Brabant waar 4,2 procent van de lezers *Het Boek van Violet en Dood* tot beste boek verkoos. Dieptepunt: Drenthe, met 1,8 procent van de stemmen. In Rotterdam was de populariteit van Reve met 5,2 procent van de stemmen nog het hoogst van de vier grootste steden. Amsterdam: 5,1 procent. Den Haag: 4,1 procent. Utrecht: 3,3 procent.

Van de genomineerde schrijvers spreekt Reve samen met Mart Smeets het minst tot de verbeelding van vrouwen, zo blijkt uit de cijfers. Ruim de helft van de Nederlandse Reve-stemmers is man — ook al beweert Reve altijd dat zijn boeken bij uitstek begrijpelijk zijn voor huisvrouwen.

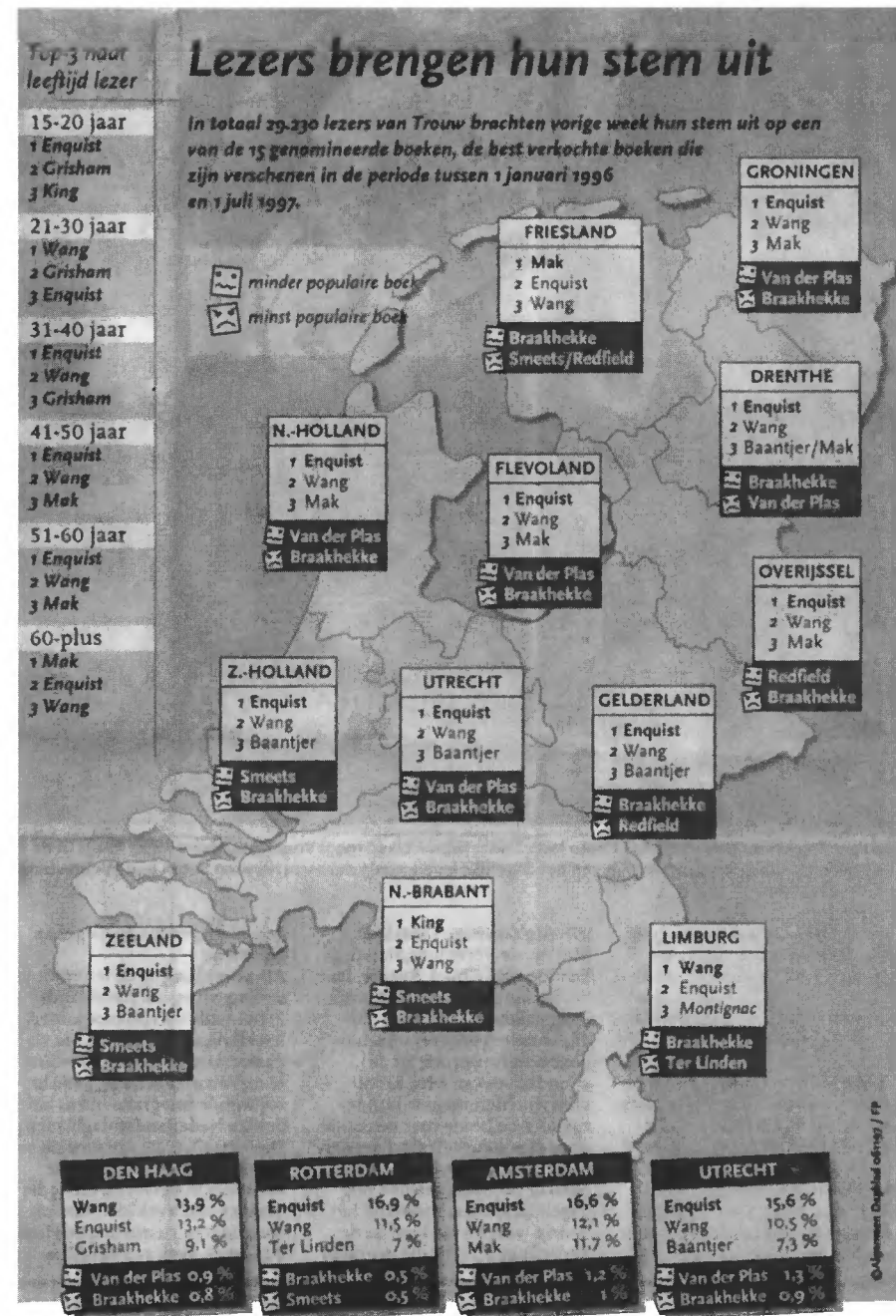
Limburg onderscheidt zich op meerdere vlakken van de rest van Nederland. Behalve *Het lelie-*

theater van Lulu Wang geniet het boek *Ik ben slank want ik eet!* van Michel Montignac de grootste populariteit in Limburg, met 7,7 procent van de stemmen. Zeeland (5,8 procent) en Noord-Brabant (5,6 procent) volgen op een tweede en derde plaats.

Ik ben slank want ik eet! is in Nederland het meest geliefde boek in de categorie vrije tijd. In de grote steden moet Montignac het met aanzienlijk minder stemmen doen: Den Haag scoort het hoogst met 3,5 procent van de lezersstemmen.

Minst geliefd onder de genomineerden in Nederland is Joop Braakhekke met *Kookschrift van een kookgek*. Dieptepunt: de stad Utrecht. Uitgebrachte stemmen op Braakhekke: geen. Hoogtepunt: Friesland, met 1,8 procent van de stemmen.

Noord-Brabanders, Zeelanders en Flevolandse tonen een uitzonderlijke voorkeur voor thrillers. De Amerikaanse thrill-

ler-auteur Stephen King verwierf onder Noord-Brabanders bijna een derde van de stemmen. In Zeeland en Flevoland koos bijna een kwart van de lezers een thriller als meest geliefde boek, wat ook in Den Haag het geval was.

Thrillers doen het goed onder tieners, twintigers en dertigers.

Daarna overheerst het 'serieuze' genre. Veertigers en vijftigers voelen zich het meest aangetrokken tot de top-3 van Enquist, Wang en Mak. Onder zestig-plussers heerst Mak. Enquist en Wang volgen later.

A.C. Baantjer eiste in de categorie spannende boeken de

meeste stemmen op met *De Cock en de geur van rottend hout*. Youp van 't Hek won in de rubriek bundels met *Majesteit*, Geert Mak was met *Hoe God verdween uit Jorwerd* het meest geliefd in de categorie mens & maatschappij. In totaal brachten 29.230 lezers hun stem uit.

kies uw kanjer!

Trouw

TROUW PUBLIEKSPRIJS VOOR HET NEDERLANDSE BOEK 1997

21 oktober 1997

Baantjer? Braakhekke? Enquist?
Finkers? Grisham? Van 't Hek? King?
Ter Linden? Mak? Montignac? Tiny
van der Plas? Redfield? Reve?
Smeets? Wang? of liever een ander?

Personele bezetting van het bureau

PER 31 DECEMBER 1997

Op full-time basis

Bärbel Dorweiler, senior coördinator projecten
Géa de Jong, office manager
Mirjam Keijzer, administratie
Henk Kraima, directeur
Paulien Loerts, senior coördinator projecten
Wendy Wilbers, projectmedewerker

Op part-time basis

Barbara Doesburg, medewerker algemeen, 28 uur
(tijdelijk dienstverband)
Bonnie Dumanaw, coördinator projecten, 28 uur
Claartje Duynstee, telefoniste (zwangerschapsverlof)
Roelien Heldt, orderadministratie, systeembeheer,
20 uur
Anneke Leene, orderadministratie, systeembeheer,
24 uur
Janne Rijkers, telefoniste, 16 uur (tijdelijk dienst-
verband)
Yeb Wiersma, telefoniste, 24 uur

De CPNB in andere overlegorganen

Stichting Nederlandse Kinderjury

De Stichting Nederlandse Kinderjury is een initiatief van CPNB, NPS en NBLG. De CPNB bekleedt op dit moment de voorzitterszetel in het bestuur. De stichting beheert ook de in het verslagjaar opgezette Jonge Jury.

Financieel

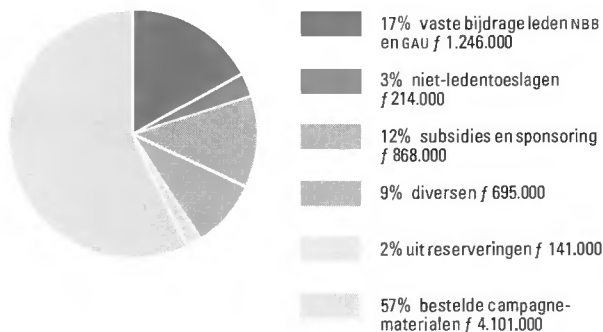
Het boekjaar 1997 is afgesloten met een positief resultaat van f8 000. Inclusief Stichting Nederlandse Kinderjury zijn de kerncijfers over 1997:

	1997	1996*
<i>(bedragen x f 1.000)</i>		
Algemene Reserve	f 922	914
Bestemmingsreserves	796	612
Resultaat	8	0
<i>Inkomsten</i>		
NBB/GAU vaste bijdragen	1.246	1.210
Deelname boekverkopers en uitgevers	4.315	3.962
Subsidies, sponsorbijdragen	868	864
Overige inkomsten	695	430
Uit reserveringen	141	90
<i>Uitgaven</i>		
Bureaunkosten	1.314	1.102
Campagne-materialen	5.616	5.263
Reserveringen	327	184

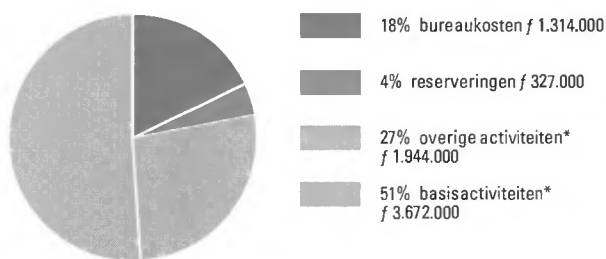
* bedragen herberekend wegens gewijzigde opstelling.

Op de najaars-ledenvergaderingen van GAU en NBB zette de directeur de plannen voor 1998 en volgende jaren uiteen. Beide vergaderingen zijn accoord gegaan met de vaste bijdrage aan de CPNB voor 1999.

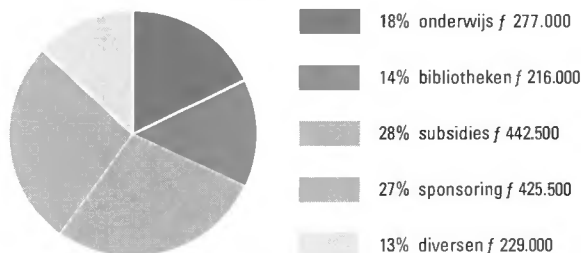
Herkomst van de inkomsten in 1997, totaal f 7.265.000

Bestemming van de uitgaven in 1997, totaal f 7.257.000

Toelichting inkomsten gelden buiteen boekhandel en uitgeverij, totaal f 1.590.000 (22%)

* Basis-activiteiten zijn campagnes die de CPNB verplicht is te organiseren. Ze worden gedekt uit de vaste bijdrage en de bestellingen van boekhandel en uitgeverij. Overige activiteiten zijn eigen initiatieven van de CPNB.

Tekst: Just Enschedé
Productie: Adriaan de Jonge
Druk: Grafax, Zaandam

De Nationale Voorleesdag

De Nationale Voorleeswedstrijd zit nog steeds in de lift. Het aantal deelnemende basisscholen steeg van 1165 naar 1430 en het aantal voorlezende kinderen van 40000 naar 55000. Voor de vierde maal vond de landelijke finale plaats in Muziekcentrum Vredenburg in Utrecht. De jury, voorgezeten door Jet Boeke, koos Nina Willems van basisschool De Piramide uit Heerlen tot voorleeskampioen. Een nieuw element werd op die 14de mei gevormd door een groot aantal voorleesontbijten, georganiseerd door kinderdagverblijven, gastouderbureaus en peuterspeelzalen. In opdracht van Stichting Lezen verzorgde de CPNB samen met bureau Van Keep & Partners de publiciteit en de organisatie van de Nationale Voorleesdag.

De Best Verzorgde Boeken

De Best Verzorgde Boeken heeft tot doel een informatie- en reflectiepunt te zijn op het gebied van het ontwerp, de verzorging en de technische productie van het boek, een medium waarvan de fysieke ontwikkeling zich, zonder dit instituut, aan de waarneming zou onttrekken, enkel en alleen doordat de omvang van de boekproductie dit feitelijk onmogelijk maakt.

Na tien jaar overheidssteun verliepen jurering, catalogusproductie en presentatie van De Best Verzorgde Boeken in het verslagjaar voor het eerst met steun van een hoofdsponsor, de Weekbladpers Groep.

De jury was samengesteld uit de ontwerpers Anthon Beeke en Tessa van der Waals, uitgever Hans Oldewarris (voorzitter en auteur van het juryrapport), binder Ronald Widdershoven en boekhistoricus Frans A. Jansen. Het aantal ingezonden boeken bedroeg 396 (410 in 1996), waarvan de jury er 41 een bekroning waardig achtte. Vier van deze boeken werden hors concours verkozen, dit in verband met het niet-Nederlandse aandeel in hun totstandkoming.

De prijsuitreiking vond op 18 september plaats, tegelijk met de opening van de tentoonstelling en de presentatie van de catalogus. Grafisch Papier verleende daarbij financiële steun. Het catalogus-ontwerp van de Haagse vormgever Karen Polder – een dubbeldik, hard gebonden boek op half formaat – kon tot stand komen dankzij de deskundige bemiddeling van de Grafische Cultuurstichting kvgo en de inzet van een groot aantal productiebedrijven en leveranciers. Voor het eerst ontvingen de grafische bedrijven voor hun aandeel in de Best Verzorgde Boeken een zelfde oorkonde als de uitgevers en vormgevers. Tot 26 oktober lagen de Best Verzorgde Boeken geëxposeerd op de omloop van het Stedelijk Museum Amsterdam.

In maart verwierf de Nederlandse inzending, bestaande uit de Best Verzorgde Boeken van 1995, op de manifestatie *Schönste Bücher aus aller Welt* in Leipzig een gouden medaille (voor *Veiligheid en bedreiging in de 21e eeuw*, een Vpro-uitgave) en twee eervolle vermeldingen (voor *Richtkracht*, een uitgave van de Hogeschool voor de Kunsten Arnhem, en voor *Chassé*

Theater Breda, uitgegeven door oio). De collectie van 1996 maakte in oktober deel uit van *Buchkunst International* op de Frankfurter Buchmesse.

Dankzij de Weekbladpers Groep is het bestaan van de Best Verzorgde Boeken nog twee jaar gegarandeerd. Om het instituut op termijn meer kans op continuïteit te geven, is de CPNB in overleg getreden met de Grafische Cultuurstichting kvgo en de ontwerpersorganisatie BNO, met als inzet om met ingang van 1998 de Best Verzorgde Boeken onder te brengen in een afzonderlijke stichting, bestuurd door CPNB, BNO en Cultuurstichting. En zo gaat het gebeuren: in de eerste dagen van 1998 is de Stichting De Best Verzorgde Boeken opgericht. Na elf achtereenvolgende jaren neemt de CPNB aldus afscheid van de Best Verzorgde Boeken als een eigen activiteit.

Overige activiteiten

Het bureau verzorgde de coördinatie voor de maandelijkse Kinderboeken Top Twaalf in Trouw. Ter ondersteuning van de Nederlandse media werd op de Frankfurter Buchmesse een kleine stand bemand.

Het verschijningstijdstip van de jaarlijkse activiteitenkalender ten behoeve van vakgenoten en mediarelaties werd vervroegd naar december. De kalender voor 1997 werd ontworpen door Lex Reitsma en die voor 1998 door Mart. Warmerdam. Collectief adverteren bij cadeaumomenten bleef in het verslagjaar achterwege wegens gebrek aan animo van uitgeverszijde.

In de loop van het jaar ontwikkelde het bureau plannen voor winkelacties voor nauwkeurig omschreven non-fictiesegmenten, die in het najaar aan uitgevers en boekverkopers werden gepresenteerd. De eerste actie is in januari 1998 van start gegaan.

Bestuur

PER 31 DECEMBER 1997

R. Ammerlaan (Uitgeverij Ambo/Anthos)
A.J. Heinen (Boekhandel Adr. Heinen)
P.F.M. de Jong (Weekbladpers Groep), voorzitter
Th.P.M. van Meijel (Scheltema Holkema Vermeulen),
penningmeester/vice-voorzitter
Mw.T.J.G.M. Nelissen (Boekhandel Waanders)
vacature GAU
Assessoren
G. Brijder, namens GAU
M.H. Bohlken, namens NBB.

Per 1 januari 1998 is A.C. Akveld (Unieboek) op voordracht van de GAU benoemd in de vacature die in juni 1997 ontstaan was door het tussentijdse vertrek van R.C.M. Hogenes (De Boekerij). Deze werd lid van het GAU-bestuur, een functie die met het bestuurslidmaatschap van de CPNB niet verenigbaar is. Mw.T.J.G.M. Nelissen (Boekhandel Waanders) trad per 31 december 1997 af vanwege het eindigen van haar tweede zittings-termijn. In haar plaats is J.M.N. Los (Boekhandel De Kler) benoemd.

vanwege *Robin en God* (Leopold). En een Gouden Pen- seel, inderdaad zijn vierde, voor Max Velthuis vanwege *Kikker is kikker* (Leopold). Met zeven Zilveren Griffels, twee Zilveren Penselen en tien Vlag en Wimpels. Alles toegekend door een Griffeljury bestaande uit Rita Bap- tiste, Martijn de Bont, Judith Eiselin, Herman Kake- beeke (voorzitter), Thea de Leeuwen, Margriet Obers en Theo de Ruiter. En een Penseeljury bestaande uit Marten Jongema, Marja Käss, Ron van Roon, Jan Smeekens, Marijke Troelstra (voorzitter), Emo Verkerk en Hans Wolf. Alles feestelijk uitgereikt op zondagmiddag 28 september in Felix Meritis te Amsterdam.

De Nederlandse Kinderjury (in samenwerking met NBLC en NPS)

*De Nederlandse Kinderjury heeft tot doel
zo veel mogelijk kinderen kennis te laten nemen van
het nieuwe aanbod aan kinderboeken en hen
aan te zetten tot kritisch lezen.*

Een rustig jaar, dat betekent voor de Nederlandse Kin- derjury nog steeds een jaar van groei. Het aantal deel- nemende kinderen steeg bij deze tiende editie van 40 000 naar 48 000. De drie winnende auteurs wonnen niet voor het eerst. Het waren bij de zes- tot negenjarigen Jacques Vriens met *Meester Jaap* (Van Holkema & Warendorf), bij de tien- tot twaalfjarigen Paul van Loon met *Griezelbus 3* (Elzenga) en in de categorie tot zestien jaar Carry Slee met *Spijt!* (Van Holkema & Wa- rendorf). In verband met de introductie van De Jonge Jury heeft de jeugdboekenleeftijd dit jaar voor het laatst met de Kinderjury meegedaan.

Op 21 juni maakte de NPS in een speciale tv-uitzen- ding de winnaars bekend. Het Ministerie van OCenW verleende daaraan steun op advies van Stichting Lezen. Venz trad voor het vierde jaar op als hoofdsponsor van de Kinderjury, de Boekenbon was subsponsor. De Venzprijs voor het bestverkochte nieuwe kinderboek van 1996 viel op 30 januari in de Spiegelzaal van het Concertgebouw in Amsterdam toe aan *Griezelbus 3*, met een verkoop van ruim 26 000 exemplaren aan de Nederlandse boekhandel.

Trouw Publieksprijs voor het Nederlandse Boek

31 OKTOBER EN 1 NOVEMBER

*De Trouw Publieksprijs voor het Nederlandse Boek
heeft tot doel om het boekenaanbod van Nederlandse
uitgeverijen in de breedte te presenteren en om lezers
de kans te geven hun voorkeur voor een boek
kenbaar te maken.*

De afgelopen jaren bleek dat de Trouw Publieksprijs met rond de 25 000 uitgebrachte stemmen haar plafond bereikt had. Een verdere stijging werd echter, mede in verband met de kosten van de actie, wenselijk geacht. Het vermoeden groeide waar het knelpunt zat: de lange

duur van de stemperiode, zes weken, werkte ongunstig op de betrokkenheid van de deelnemende boekwinkels en bibliotheken.

Vandaar dat tot een drastische ingreep werd beslo- ten: een stemperiode van slechts twee dagen, een vrij- dag en een zaterdag. Met als oogmerk om een meer herkenbaar evenement in handen te hebben, om de in- zet van de deelnemers te verhogen en zo meer stemmen te vergaren.

De Top Honderd van nieuw verschenen titels werd vervangen door vijftien genomineerde titels, steeds drie in vijf genres: Romans en Verhalen, Spannende Boeken, Bundels, Mens & Maatschappij en Vrije Tijd. Meer dan 600 boekwinkels en bibliotheken werden voorzien van een levensgroot stemhok van golfkarton, bedrieglijk echte stemformulieren en dito rode potlo- den. Op de tweede stemdag moedigden spots op Radio 1, 2 en 3 en Sky Radio tot stemmen aan. Direct na het sluiten van de stembus werden de uitslagen per fax ver- zameld. De bekendmaking van de einduitslag vond op woensdag 5 november plaats en werd door de AVRO-tv geregistreerd in een vijftig minuten durende verkie- zings-special. Daarin kon Anna Enquist de prijs in ont- vangst nemen uit handen van de vorige winnaar, Con- nie Palmén. Enquists roman *Het geheim* (De Arbeiders- pers) verwierf ruim 16% van de stemmen. Hoeveel stemmen? Het waren er 29 230, tegen 25 996 in 1996. Het plafond is doorbroken.

Rubriekswinnaars werden bij de spannende boeken *De Cock en de geur van rottend hout* van A.C. Baantjer (De Fontein), bij de bundels *Majesteit*, van Youp van 't Hek (Thomas Rap), bij Mens & Maatschappij *Hoe God verdween uit Jorwerd* van Geert Mak (Atlas) en bij de kookboeken *Ik ben slank, want ik eet!* van Michel Mon- tignac (Artulen).

Naast het sponsorschap leverde Trouw een half mil- joen bijlagen voor huis-aan-huisverspreiding, het Cen- traal Boekhuis verleende extra steun, het Ministerie van OCenW ondersteunde, op advies van Stichting Lezen, de tv-uitzending, en er verscheen een speciale Anna Enquist-Boekenbon van f 34,90, de prijs van *Het Geheim*. Het boek maakte de titel Boek van het Jaar meer dan waar door een verlengd verblijf in de best- sellerlijsten.

EERSTE DRUKte / Vers voor de Pers

De in het najaar van 1996 geïntroduceerde combinatie- formule van de ochtendpresentatie EERSTE DRUKte voor boekverkopers en de middagpresentatie Vers voor de Pers voor de media werd in het verslagjaar verstevigd. De voorjaarseditie vond plaats op 27 januari (147 expo- serende uitgevers) en de najaarseditie op 8 september (idem dito 166), beide in het RA1 Congrescentrum in Amsterdam. Tijdens het podiumprogramma presen- teerden Albert Hogeveen (voorjaar) en Ed van Eeden (najaar) onder meer Martin van Amerongen, Vincent Bijlo, Hafid Bouazza, Marcel Möring, Ronald Naar, Nelleke Noordervliet en Graham Swift.

Stichting CPNB
Keizersgracht 391
1016 EJ AMSTERDAM
Postbus 10576
1001 EN AMSTERDAM
TELEFOON 020-6264971
TELEFAX 020-623 1696

